

ONDERZOEKSRAPPORT

Aanpak en preventie van ondermijnende criminaliteit: De inzet van gedifferentieerde communicatie om burgerparticipatie te bevorderen

Colofon

Februari 2024

Dr. Diana Marijnissen

Dr. Désiré Palmen

Dr. Imke Smulders

Met medewerking van Destiny van Dijk

© 2024 **Centre of Expertise Veiligheid & Veerkracht – Avans Hogeschool**

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport *'Aanpak en preventie van ondermijnende criminaliteit: De inzet van gedifferentieerde communicatie om burgerparticipatie te bevorderen'*. In de aanpak en preventie van ondermijnende criminaliteit is de burger een belangrijke partner. Als de zogenaamde 'oren en ogen' in de wijk beschikken burgers over belangrijke informatie maar alleen wanneer zij ook daadwerkelijk zaken signaleren én deze signalen ook delen met relevante partijen. Dat is niet altijd het geval en de redenen om dat niet te doen zijn divers. Om grip te krijgen op de variatie in beweegredenen van burgers en daar communicatie-interventies op maat op in te zetten, zouden segmentatiemodellen uitkomst kunnen bieden.

In dit onderzoek is bekeken in hoeverre bestaande segmentatiemodellen handvatten bieden voor een gedifferentieerde communicatieaanpak om burgerparticipatie in relatie tot de preventie en aanpak van ondermijnde criminaliteit te bevorderen. Als uitgangspunt is gewerkt met de Citisens betrokkenheidsprofielen.

De uitkomsten van het onderzoek zijn relevant voor professionals die betrokken zijn bij de aanpak en preventie van ondermijnende criminaliteit en bieden inzicht in de drijfveren van burgers om al dan niet te participeren en het nut van gedifferentieerde communicatiestrategieën om de participatie te bevorderen.

Het onderzoek is uitgevoerd door een onderzoeksteam van het Lectoraat Ondermijning. Het lectoraat maakt onderdeel uit van het Centre of Expertise (CoE) Veiligheid & Veerkracht van Avans Hogeschool te 's-Hertogenbosch.

Het onderzoeksteam,
Dr. Diana Marijnissen
Dr. Desire Palmen
Dr. Imke Smulders

Met medewerking van:
Destiny van Dijk
Barbera Goossens
Lisette Klaassen

Met dank aan:
Onderzoeksbureau Citisens
Het programmateam 'De Gestelse buurt werkt'

Beknopte samenvatting

Inleiding

De ondermijnende werking van georganiseerde criminaliteit is al jaren een punt van zorg voor de (rijks)overheid. Daar waar criminelen voor hun illegale activiteiten gebruikmaken van legale bedrijven en dienstverleners, raken de 'onder- en bovenwereld' met elkaar vermengd. Denk aan drugsriminaliteit waarbij personen met een officiële functie in de bovenwereld worden omgekocht om smokkel te faciliteren; het optuigen van wietplantages in boerenschuren en op burgerzolders; het inschakelen van jongeren voor hand- en spandiensten; witwassen van crimineel vermogen; intimidatie van ambtenaren en bestuurders die criminele activiteiten belemmeren, enzovoort (Kortleven, 2020). Niet alle vormen van ondermijnende criminaliteit zijn per definitie druggerelateerd. Tops en Tromp (2017, 2019) benoemen o.a. mensenhandel, milieucriminaliteit en zorgfraude. Ondermijnende criminaliteit is niet altijd zichtbaar, maar heeft wel zichtbare gevolgen voor de Nederlandse burger. Verloedering op straat, verwaarlozing van panden, mensenhandel, drugshandel en afpersing leiden tot problemen in de maatschappij. Ook zorgt deze vorm van criminaliteit voor aantasting van het rechtsgevoel en aantasting van de rechtstaat en zijn instituties (Regioburgemeesters.nl).

Bij de gemeenschappelijke aanpak en preventie van ondermijnende criminaliteit is de burger een belangrijke partner. Als de veelgenoemde 'oren en ogen in de wijk' kunnen burgers cruciale informatie verstrekken aan relevante partijen (onder andere de gemeente, een woningcorporatie, een zorgaanbieder of de politie). Dit kan alleen wanneer zij ook daadwerkelijk zaken signaleren én deze signalen ook delen met relevante partijen. Maar de burger blijkt terughoudend. Dit heeft verschillende redenen: van angst, onverschilligheid en onwetendheid tot eigenbelang en handelingsverlegenheid.

Communicatie en vertrouwen kunnen hierin een sleutelrol vervullen, waarbij winst wordt verwacht van gericht maatwerk. Verschillende mensen met verschillende beweegredenen zijn immers niet allemaal in actie te krijgen met één en hetzelfde instrument. Burgers die de signalen niet herkennen die duiden op een wietkwekerij of drugslab, zullen niets melden. Bij deze groep is het vergroten van bewustwording een logisch aanknopingspunt. Voor de groep burgers die niet meldt omdat zij bijvoorbeeld angstig zijn voor de gevolgen, ligt het eerder voor de hand om de mogelijkheden om anoniem en veilig te melden voor het voetlicht te brengen. Om grip te krijgen op de variatie in beweegredenen van burgers en daar interventies op maat op in te zetten, zouden segmentatiemodellen uitkomst kunnen bieden. Segmentatiemodellen zijn typering van burgers op verschillende kenmerken, zoals leeftijd, opleiding, levensstijl, mediagebruik et cetera, die inzicht geven in hun maatschappelijke betrokkenheid, participatiebereidheid en communicatievoorkeuren. Dit rapport beschrijft de uitkomsten van een onderzoek naar de inzet van (communicatie) interventies op maat om participatiebereidheid onder burgers te vergroten in de aanpak en preventie van ondermijnende criminaliteit. Daarnaast wordt onderzocht of de segmentatiemodellen gebaseerd op maatschappelijke betrokkenheid van onderzoeksbureau Citisens hierbij inzetbaar is.

Hoofdstuk 1 schetst vanuit de literatuur een beeld van relevante thema's zoals burgerparticipatie, communicatie en gedragsbeïnvloeding. Hoofdstuk 2 gaat in op de methodologie die in dit onderzoek is gehanteerd. Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten van de gesloten vragen uit de online vragenlijst. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van de open vragen uit de online vragenlijst. Hoofdstuk 5 biedt inzicht in de resultaten van de panelgesprekken. Hoofdstuk 6 bespreekt de conclusie en aanbevelingen. Hoofdstuk 7 bevat een eerste aanzet voor een mogelijke interventie op maat.

1 Burgerparticipatie, (overheids)communicatie en gedragsbeïnvloeding

1.1 Burgerparticipatie

Burgerparticipatie is een breed begrip en omvat een scala aan activiteiten bedoeld om burgers (meer) te betrekken bij keuzes en vragen die de (lokale) overheid heeft rond belangrijke onderwerpen die spelen in de samenleving. Er bestaan verschillende classificaties van burgerparticipatie (politiek, maatschappelijk, publiek) met daarbinnen verschillende typen en vormen van participatie. Er zijn vormen waarin burgers vooral meepraten, met beperkte autonomie als 'ogen en oren' van de overheid en met meer autonomie als adviseurs of deelnemers bij besluitvorming. Ook wanneer burgers meedoen is er onderscheid te maken in de mate van autonomie van burgers, van zelfredzaamheid tot zelfbeheer (Terpstra & Kouwenhoven, 2005; Terpstra, 2009).

De laatste decennia is een toename van burgerparticipatie zichtbaar. Deze is toe te schrijven aan verschillende bredere ontwikkelingen op het niveau van de overheid en op het niveau van de burger. De overheid trekt zich om verschillende redenen – politiek, ideologisch en noodgedwongen – terug en wordt meer regisseur, waarmee een deel van de verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld veiligheid wordt gedelegeerd aan (samenwerkingen van) andere publieke en private partijen, waaronder het bedrijfsleven en burgers (Scholte, 2008). Bij de steeds mondigere burgers leeft een gegroeide wens om verantwoordelijkheid op zich te nemen (Boutellier, 2005), deels vanuit het besef dat de overheid niet alles kan regelen en deels vanuit (een vaak algemene en vage) onvrede over het optreden van de overheid (Van den Brink, 2006). De *Wet versterking participatie op decentraal niveau*, die in maart 2023 in de Tweede kamer is besproken, is dan ook bedoeld om de betrokkenheid van burgers bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente, provincie of waterschap te versterken. Ook wordt het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd. Daarbij kunnen burgers hun overheid voorstellen om een taak over te nemen. Bijvoorbeeld het beheer of onderhoud van een park of buurthuis (Uitdaagrecht.nl, z.d.).

1.2 Burgerparticipatie in het veiligheidsdomein

Burgerparticipatie kan bestaan uit verschillende activiteiten. In het veiligheidsdomein gaat het om zaken als het houden van toezicht, advisering, politieondersteuning, activiteiten die het gevoel van veiligheid in de buurt vergroten zoals de inzet van wijkteams (Van den Brink, 2006), relationele controle en conflictbemiddeling (Scholte, 2008). Deze veelheid aan vormen van burgerparticipatie, die soms vanuit overheidsinstanties worden geïnitieerd, maar vaak ook door burgers zelf, heeft vanuit de zich terugtrekkende overheid geleid tot het idee van overheidsparticipatieladder: de overheid beweegt mee met de logica van actieve burgers in plaats van andersom. De overheidsparticipatieladder (Raad voor het Openbaar Bestuur, 2012), maakt inzichtelijk welke gradaties daarin gehanteerd kunnen worden: van een regulerende rol tot loslaten.

Figuur 1. De overheidsparticipatieladder.

Actieve burgers, toen en nu

Burgerparticipatie in het veiligheidsdomein is niet nieuw: actieve burgers en in het bijzonder hun betrokkenheid bij buurtwachtprojecten is de basis van *Community Crime Prevention Programs* (Hale, 1996). In 1983 werd voor het eerst in Londen (Engeland) op initiatief van de politie een samenwerking tussen politie en gemeenschap op touw gezet om criminaliteit en de angst daarvoor terug te dringen. Dit doel moest als volgt worden bereikt: grotere bereidheid van burgers in buurtwachtgebieden om mee op te letten, verdachte zaken te rapporteren aan de politie en een hogere arrestatie- en veroordelingsgraad als gevolg van de verhoogde aangiftebereidheid bij burgers. Buurtwachtprojecten werden snel populair en breidden zich snel uit. Echter, uit onderzoek blijkt wel dat het bepaalde gebieden en bepaalde groepen burgers zijn die openstaan voor deelname aan buurtwachtprojecten; deze projecten zijn met name populair in buurten waar de zorgen over criminaliteit groot zijn maar het feitelijke risico relatief laag (Walklate, 2013). De recente toename van deelname van burgers aan projecten ter bevordering van de veiligheid is ook historisch gezien niet uniek (Scholte, 2008); denk aan de vroegere schutterscompagnieën (bijvoorbeeld de Nachtwacht, vereeuwigd door Rembrandt) (Smulders, 2017).

Wat wél relatief nieuw is, is dat door de technologische ontwikkelingen het aantal mogelijkheden voor burgerparticipatie een vlucht heeft genomen (De Vries et al., 2020). De opkomst van sociale media en de beschikbaarheid voor het grote publiek van steeds verder ontwikkelde technologie, maakt het voor burgers gemakkelijker om op één of andere manier te participeren. Participeren in het veiligheidsdomein kan daarmee variëren van fysieke buurtwachten op straat tot volledig online initiatieven van bewoners en alles daartussenin.

Voor- en nadelen

Burgerparticipatie heeft de potentie bij te dragen aan zowel objectieve als subjectieve veiligheid. Objectieve veiligheid gaat om de feitelijke aan- of afwezigheid van een bedreiging (CBS, 2015). Subjectieve veiligheid gaat over de mate waarin iemand zich in zijn woon- en leefsituatie door misdrijven, overtredingen en ernstige overlast bedreigd voelt (Elffers & De Jong, 2004). Burgers worden alerter en wanneer de participatie ook een positief effect heeft op de relatie met verantwoordelijke overheidsinstanties, zullen burgers de bevindingen die zij in hun alertheid doen eerder delen met bijvoorbeeld politie of gemeente. Deze informatie kan dan een bijdrage leveren aan de verbetering van de objectieve veiligheid (Lub, 2019). Hierbij zijn uiteraard ook keerzijden denkbaar: als de overheid in de ogen van burgers inadequaat omgaat met zijn participatie-inspanningen, ligt een averechts effect op de bereidheid om bevindingen te delen op de loer, net als het risico op eigenrichting. Verschillende auteurs merken overigens op dat goede relaties tussen burgers onderling en met relevante instanties randvoorwaarden zijn voor succesvolle burgerparticipatie in veiligheid (Boutellier et al., 2014).

Burgerparticipatie kan daarnaast bijdragen aan een gevoel van eigen invloed op de veiligheid in de eigen leefomgeving; als mensen zelf actief iets kunnen doen aan een situatie die hen stoort of misschien zelfs angst aanjaagt, kan dat zorgen voor een groter gevoel van zelfredzaamheid, in plaats van een gevoel van onzekere afhankelijkheid. Deze vergrote zelfredzaamheid en eigeneffectiviteit – de overtuiging bepaald gedrag succesvol te kunnen vertonen – hebben een positieve relatie met subjectieve veiligheid (Boers et al., 2008; Smulders, 2017), waarvan we weten dat die ook samenhangt met ervaren legitimiteit van overheid en politie. Een positieve subjectieve veiligheid werkt daarmee gedrag dat de objectieve veiligheid bevordert – zoals meldingsbereidheid – in de hand (Boutellier et al., 2014). Ook hier bestaat uiteraard het risico van ongewenste neveneffecten. Wanneer mensen in hun alertheid en handelingsdrang meer te weten komen over onveiligheidsaspecten in hun omgeving, maar zij het gevoel hebben daar onvoldoende invloed op uit te kunnen oefenen, kan dat juist een negatief effect hebben op veiligheidsgevoelens.

Praktijkvoorbeelden

Verschillende praktijkvoorbeelden laten zien dat burgerparticipatie belangrijke resultaten kan opleveren (Cornelissens & Ferwerda, 2010), zoals de zoektocht naar Anne Faber waarbij burgerzoekteams die samenwerkten met de familie de jas vonden die de sleutel tot de zaak was (Lam &

Kop, 2020). Er wordt ook al decennialang onderzoek gedaan naar de (mogelijke) effecten van burgerparticipatie in het veiligheidsdomein, met bevindingen op verschillende gebieden. Een positieve bevinding is dat door bewonersparticipatie het vertrouwen in de politie, andere professionals en het lokale veiligheidsbeleid toeneemt (Roché, 2002; Rosenbaum, 1998; Skogan & Hartnett, 1999; Smulders, 2017; Tuffin et al., 2006; Zoomer et al., 2002).

Echter, samenwerking en participatie leiden niet automatisch tot een grotere weerbaarheid en bereidheid tot ingrijpen (Tuffin et al., 2006). In een studie naar de effecten van *Neighbourhood Watch Programs* in Groot-Brittannië werd geen effect gevonden op misdaadcijfers, maar wel een reductie van angstgevoelens (Bennett, 1988). Er zijn echter ook onderzoeken die uitwijzen dat buurtpreventie en buurtwachten tegengestelde effecten kunnen hebben: toename van angstgevoelens en vermindering van het gevoel van weerbaarheid en sociale cohesie, doordat deelnemers een vertekend beeld krijgen van dreigingen (Lüdemann, 2005; Rosenbaum, 1987; Skogan, 1990). Onderzoek naar de effecten van twittergebruik van wijkagenten liet zien dat betrokken burgers hun omgeving wel als minder veilig inschatten, maar dat dit er niet voor zorgde dat zij zich ook onveilig voelden (Smulders, 2017). Wellicht speelt de verstevigde relatie met de wijkagent hier een mediërende rol. Professionals zijn dan ook van groot belang in burgerparticipatie: zij moeten samen met burgers de hardnekkigste probleemsituaties aanpakken, zij moeten het voortouw nemen en burgers ondersteunen (Van Stokkom, 2008). Dat leidt volgens Boutellier (2008) tot de conclusie dat in veiligheidsbeleid eerder het vertrouwen van burgers gezocht moet worden, dan hun participatie. Participatie is geen doel op zich, maar creëert volgens deze auteur een betere verstandhouding tussen overheidsinstanties en burgers; wat in de context van veiligheid zou kunnen leiden tot een actievare rol van burgers en een grotere bereidheid om samen te werken met bijvoorbeeld gemeente en politie.

1.3 Participerende burgers: drijfveren en voorwaarden

In verschillende vormen van burgerparticipatie duiken vaak dezelfde 'usual suspects' op: hoogopgeleide, witte mannen van middelbare leeftijd met een goed inkomen (Van Houwelingen et al., 2014). Hoogopgeleiden blijken in alle vormen van burgerparticipatie oververtegenwoordigd, jongeren en burgers met een migratieachtergrond zijn ondervertegenwoordigd (Hurenkamp & Tonkens, 2020; Tonkens & Verhoeven, 2019). In het – wat gechargeerde – beeld van de typische participant komen een aantal van de socio-demografische en socio-economische kenmerken samen die (mede) bepalend lijken voor de mate waarin mensen participeren: opleidingsniveau, leeftijd of generatie, etnische achtergrond en geslacht. Verschillende auteurs maken daarbij de kanttekening dat deze demografische kenmerken op zichzelf niet bepalend zijn, maar dat combinaties van deze kenmerken samenhangen met het kapitaal (persoonlijk, sociaal, cultureel en economisch) dat mensen tot hun beschikking hebben. De mate waarin mensen daarover beschikken, bepaalt mede in hoeverre zij kunnen en willen participeren (Boelhouwer et al., 2014; Wilson, 2000). Daarnaast blijken ook meer persoonsonafhankelijke kenmerken als type gemeente en buurtkenmerken invloed uit te oefenen op de mate en wijze waarin mensen participeren (Blokland, 2008; Putnam, 2000).

In het participatiegedrag van mensen spelen ook individuele, psychosociale kenmerken een rol. Een manier om naar deze kenmerken te kijken, is door deze te duiden aan de hand van drie continuüms (De Meere et al., 2020): actief versus passief gedrag, individueel versus collectief georiënteerd gedrag en analoog versus digitaal georiënteerd gedrag (of een hybride mengvorm van die twee). De plaats van een burger op elk continuüm bepaalt of er participatiebereidheid is en voor wat voor soort participatie er motivatie bestaat. Een collectief georiënteerde burger zal bijvoorbeeld eerder participeren in formele participatie-initiatieven zoals een burgerraad dan een meer individueel georiënteerde burger.

We weten dat participatiebereidheid bovendien sterk context-specifiek is; dat iemand bereid is in zijn vrije tijd mee te helpen aan het opknappen van de speeltuin in de buurt, zegt nog niets over de bereidheid van diezelfde persoon om deel te nemen aan een buurtpreventiegroep (Jager-

Vreugdenhil, 2011). De attitude van mensen ten opzichte van het onderwerp is dus van belang: mensen zijn vanzelfsprekend eerder bereid te participeren wanneer het gaat om onderwerpen die zij belangrijk en/of interessant vinden. De flexibiliteit van de mening over het onderwerp en de mate van voorkennis lijken daarbij een rol te spelen in de motivatie voor actieve participatie (Bobbio, 2010; Diduck & Sinclair, 2002). Naast de attitude ten opzichte van het onderwerp blijkt de attitude van mensen ten opzichte van participatiegedrag in het veiligheidsdomein een sterke voorspeller van de kans dat mensen ook daadwerkelijk participeren (Schreurs et al., 2018). Dit is in lijn met eerder onderzoek naar de invloed van attitudes (Fishbein & Ajzen, 2005; Honkanen & Verplanken, 2004).

In de context-specifieke situatie van participatie in het veiligheidsdomein onderscheiden Schreurs et al. (2020) drie verschillende typen psychologische drijfveren, namelijk: individuele, sociale en institutionele drijfveren, gebaseerd op de Community Engagement Theory van Paton (2013). Uit hun studie bleken drijfveren van alle drie de genoemde niveaus relevant, zij het in verschillende mate, in het verklaren van meldingsbereidheid en ingrijpen bij waarnemen van criminaliteit. Respondenten die hoger scoorden op eigeneffectiviteit waren meer bereid om in te grijpen bij criminaliteit in hun buurt, bijvoorbeeld door de politie te bellen of zelf in te grijpen. Dit geldt ook voor hogere scores op responseffectiviteit, de overtuiging dat melden en ingrijpen effectieve manieren zijn om criminaliteit tegen te gaan, en collectieve weerbaarheid, de overtuiging dat de gemeenschap waar men deel van uitmaakt in staat is om adequaat te reageren op criminaliteit. Deze collectieve weerbaarheid wordt ook door Boutellier et al. (2014) benoemd als één van de drie voorwaardelijke contextfactoren, die (mede) bepalen of mensen in actie komen, naast de professionele ruimte die professionals krijgen om participatie te faciliteren en de aanwezigheid van zogenaamde 'best persons'; relevante professionals maar bijvoorbeeld ook burgers die een sleutelrol vervullen in het participatieproces.

1.4 Communicatie en gedrag

Het klassieke beleidsperspectief van de overheid gaat uit van een burger bij wie de juiste kennis automatisch leidt tot de juiste daden. Het is een rationalistisch perspectief dat aan de basis ligt van veel juridische en economische benaderingen van beleid (Behavioural Insights Netwerk Nederland, 2019). Daaruit vloeit voort dat in de communicatie vanuit de overheid de nadruk wordt gelegd op onderbouwde argumenten die het cognitief denkvermogen beïnvloeden.

Steeds vaker zien we dat naast dit rationalistische perspectief een realistisch perspectief wordt neergezet waarin 'weten niet altijd leidt tot doen'. (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2017). Sommige mensen maken keuzes die afwijken van de voorgenomen keuzes, anderen handelen helemaal niet. Weer anderen maken keuzes die op korte termijn verstandig lijken te zijn (niet melden dat er in de straat een wietkwekerij zit, om gedoe te voorkomen) maar op lange termijn onverstandig blijken te zijn (brand in het huizenblok door kortsluiting).

Denksystemen

Kahneman (2011) stelt dat mensen twee denksystemen hebben: een snel, intuïtief systeem (onbewust) en een langzaam, weloverwogen systeem (bewust). Beide systemen vechten in het brein om de controle over gedrag. Weloverwogen, rationele voornemens verliezen het vaak van intrinsieke impulsen en extrinsieke verleidingen (Hermsen & Renes, 2020), bijvoorbeeld omdat doelstellingen conflicteren, emoties het gewenste gedrag in de weg staan of omdat het ingewikkeld is om gewoontegedrag te veranderen (Sheeran & Webb, 2016). Dit heeft te maken met het feit dat een groot deel van ons gedrag automatisch en veelal onbewust plaats vindt (gewoonten en impulsen). De keuze om niet te melden volgt vaak uit motieven die vooral met het onbewuste systeem te maken hebben (desinteresse, angst, onwetendheid). Wanneer een boodschap bedoeld is om niet-meldende burgers te overtuigen van de gevaren en negatieve gevolgen, ligt het dus voor de hand de boodschap zo te ontwerpen dat die ook wordt verwerkt via het onbewuste systeem. In het voorbeeld van een niet-meldende burger zouden dat bijvoorbeeld boodschappen van experts (zoals politie of brandweer) kunnen zijn waarvan zichtbaar is dat veel mensen die boodschappen onderschrijven (bijvoorbeeld via 'likes' en reacties op sociale media). Om beïnvloeding via het onbewuste systeem

te bewerkstelligen, moet de interventie daarnaast aansluiten bij de doelen, de motivatie en de beleving van de doelgroep. De kans van slagen is bovendien groter wanneer de beïnvloeding stuur op gedrag waarvan de consequenties op korte termijn voor de doelgroep niet heel ingrijpend zijn (Pol, 2020), wat pleit voor het bieden van meldingsmogelijkheden die zeer laagdrempelig zijn.

Beïnvloedingsprincipes

Cialdini (2017) beschrijft aan de hand van zeven principes hoe beïnvloeding van het intuïtieve, onbewuste systeem werkt. Het eerste principe is toewijding en consistentie; mensen zeggen eerder 'ja' tegen dingen die in lijn zijn met gedrag dat ze eerder (in het openbaar) vertoonden. Wanneer bewoners tijdens een buurtbijeenkomst met politie en gemeente hun handtekening zetten onder een convenant voor een veilige en leefbare buurt dan kan dat een stimulans zijn om 'ja' te zeggen tegen een actie waarbij de buurt wordt gevraagd mogelijke signalen van ondermijnende criminaliteit te melden. Het tweede principe is wederkerigheid; mensen zeggen 'ja' tegen diegenen waaraan ze wat verschuldigd (denken te) zijn. Als de wijkagent besluit om een buurtbewoner niet te beboeten voor het laten loslopen van de hond maar het bij een waarschuwing laat, vergroot dat de kans dat de betreffende bewoner een later verzoek van deze wijkagent, bijvoorbeeld om signalen van ondermijnende criminaliteit door te geven, zal inwilligen. Het derde principe is de sociale bewijskracht; mensen zeggen eerder 'ja' tegen aanpassingen in hun eigen gedrag die overeenstemmen met het gedrag van de meerderheid om hen heen; als de norm in de buurt is dat men vermoedens van criminaliteit meldt, heeft dat invloed op het meldgedrag van individuele buurtbewoners. Het vierde principe is sympathie; mensen zeggen vaker 'ja' tegen mensen die zij beoordelen als aardig en aantrekkelijk. Het vijfde principe is autoriteit; waarbij mensen eerder 'ja' zeggen tegen een voorstel wanneer dat van een relevante expert komt, mits deze ook als zodanig wordt gezien. Het zesde principe is schaarste; mensen zeggen eerder 'ja' tegen dingen waarvan ze denken dat deze schaars, zeldzaam of moeilijk te verkrijgen zijn. De indruk wekken van schaarste is een beproefde manier om mensen nu iets te laten beslissen of aanschaffen; om deze reden brengen boekingswebsites prominent in beeld hoeveel (of eigenlijk hoe weinig) kamers er nog beschikbaar zijn bij het hotel dat een potentiële boeker op dat moment aan het bekijken is. Het laatste principe is eenheid; wanneer mensen de zender van een boodschap als 'een van hen' zien, vergroot dat de kans om door deze persoon beïnvloed te worden; Denk aan een buurtvader of -moeder die jongeren aanspreekt op ongewenst gedrag. Overigens is het vrijwel onmogelijk om mensen onbewust te sturen naar een uitkomst waar ze zelf geen enkel belang bij hebben. Mensen zijn geen rationele, koele beslissers die weloverwogen verstandige keuzes maken, maar ook geen robots zonder wil die alle kanten op te sturen zijn (Hermsen & Renes, 2020).

1.5 Gedifferentieerde communicatie: gebruik van segmentatiemodellen

Eerder (in paragraaf 1.3) werd de oververtegenwoordiging van de 'usual suspects' in verschillende participatievormen benoemd. Representativiteit is om uiteenlopende redenen geen vanzelfsprekendheid in burgerparticipatie (zie onder andere Hurenkamp & Tonkens, 2020; Tonkens et al., 2015), maar gemeenten vertonen vaak wel de wens en inspanningen om met participatie-initiatieven andere groepen burgers te bereiken dan de groepen die zich sowieso wel melden.

Om inzicht te krijgen in de participatiebereidheid en -voorkeuren van burgers in een bepaald gebied en liefst ook in de drijfveren die daaronder liggen, wordt door verschillende gemeenten gebruikgemaakt van *segmentatiemodellen*. Deze modellen brengen op basis van (combinaties van) empirische data in kaart welke typen burgers zich in een bepaald gebied bevinden en wat hun burgerschapstijl is, waar het gaat om participatiebereidheid en de factoren die daarop van invloed zijn. Deze kennis biedt mogelijkheden om te differentiëren in communicatie met deze verschillende groepen burgers: niet dezelfde brief bij iedereen in de bus, maar maatwerk dat aansluit bij de verschillende burgerschapstijlen, interesses en mogelijkheden van mensen. De Meere et al. (2020) bestudeerden drie segmentatiemodellen die kunnen worden ingezet om burgerschapstijlen te onderscheiden en die gerelateerd zijn aan de potentiële participatie van burgers: het segmentatiemodel van Citisens, gebaseerd op acht betrokkenheidsprofielen, het Mentality-model van

Motivaction, waarin vier burgerschapsstijlen worden onderscheiden en het BSR-model van Market response, waarin de leefstijl van burgers wordt gedefinieerd langs twee dimensies: ego versus groep en introvert versus extravert.

Burgersegmentatiemodellen kunnen ingezet worden om bij interventies, zoals bij het bevorderen van burgerparticipatie, de communicatie-uitingen voor de verschillende segmenten zo goed mogelijk af te stemmen op de verschillende burgertypen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inhoudelijke boodschap, toonzetting en kanaalkeuze. Wanneer de segmentering aanknopingspunten biedt om te bepalen welke drijfveren en voorwaarden het meest bepalend zijn voor het participatiegedrag van mensen in die groep, kunnen (communicatie-)interventies daarop worden afgestemd. Het gebruik van een segmentatiemodel kan daarmee idealiter ook een extra handvat bieden om burgers te bereiken die tot dan toe, om uiteenlopende redenen, niet hebben geparticipeerd.

Segmentatie op basis van socio-demografische en socio-economische factoren

De eerste lijn om burgers in te delen in deze segmentatiemodellen is gericht op de socio-demografische en socio-economische gronden. Het eerste kenmerk: opleiding, wordt beschouwd als een duidelijke indicatie voor burgers om wel of niet te participeren. Uit onderzoek blijkt dat hoger opgeleide burgers actiever zijn daar waar het gaat om formelere maatschappelijke en politieke activiteiten zoals bestuurswerk (Bakker et al., 2011, De Meere et al., 2020; Van Houwelingen et al., 2014). Voor de informelere vormen van burgerparticipatie zoals bewonersinitiatieven lijken burgers met een middelbaar opleidingsniveau actiever te zijn. Ook het socio-demografische kenmerk leeftijd is indicatief voor het niveau van burgerparticipatie: burgers van middelbare leeftijd zijn actiever dan de jongere en de oudere generaties. Onderzoeken verklaren dit verschil vooral vanuit de grotere mate van menselijk en sociaal kapitaal waarover deze burgers beschikken (& De Hart, 1999; De Meere et al., 2020; Van Deth et al., 2007). Jongeren laten wel actief burgerschap zien via sociale media door informatie en petitie's met elkaar te delen (Stolle et al., 2005). Ook etniciteit en gender spelen een rol in de segmentatie. In het geval van politieke participatie laten onderzoeken nauwelijks verschillen zien tussen burgers met een Nederlandse of immigratieachtergrond als opleidings- en inkomensniveau worden meegenomen maar in publieke en sociale burgerparticipatie zijn burgers met een immigratieachtergrond echter nog steeds ondervertegenwoordigd (De Meere et al., 2020). De verschillen in burgerparticipatie zien we ook terug bij het kenmerk gender: in bestuurlijke functies van maatschappelijke organisaties zijn vrouwen ondervertegenwoordigd, waar zij in andere vrijwilligersfuncties oververtegenwoordigd zijn (De Meere et al., 2020; Metz, 2006). Tot slot zorgen ook het type gemeente en buurtkenmerken voor verschillen. Hoewel burgers in grotere gemeenten meer mogelijkheden geboden worden om te participeren, zijn burgers in kleinere gemeenten het meest actief in burgerparticipatie (De Meere et al., 2020). De variabele buurtkenmerken lijkt te interacteren met andere socio-demografische typeringingen die verschillen in de mate van participatie per buurt mogelijk kunnen verklaren (De Meere et al., 2020).

Segmentatie op basis van psychosociale variabelen

De tweede lijn in segmentatiemodellen is gericht op de diversiteit aan motivaties, attitudes en gedragingen van burgers. Het idee daarbij is dat gedrag wordt veroorzaakt door een diversiteit aan attitudes en motivaties. Bij de attitudes en motivaties die ten grondslag liggen aan het actieve gedrag van burgers wordt een onderscheid gemaakt tussen flexibiliteit en voorkennis van burgers, beleidsvoorkeuren van burgers en stille motivaties van burgers (De Meere et al., 2020). Hoe hoger de mate van flexibiliteit en voorkennis van een burger, hoe groter de kans dat deze burger zal participeren (Bobbio, 2010; De Meere et al., 2020). Er bestaat een bepaalde 'ongelijkheid' tussen burgers met tegengestelde beleidsvoorkeuren (voor- en tegenstanders). Een hoge mate van burgerparticipatie is bijvoorbeeld te zien bij voorstanders van de opvang van asielzoekers en het behoud van gelden voor kunst- en cultuur (Van der Meer, 2016; Van der Meer et al., 2020). Er is nog weinig inzicht in de beweegredenen van zogenaamde 'stille burgers'; burgers die niet participeren. Oorzaken lijken te variëren van een bewuste afkeer van het democratische systeem tot onbewustere processen die het gevolg zijn van beelden dat men van 'hogerop' iets opgedrongen krijgt (Gray, 2015). Wanneer deze burgers langdurig niet gemotiveerd kunnen worden om betrokken

te raken, kan dit leiden tot een vervreemding van de geldende democratische normen en waarden (Hiley, 2006; De Meere et al., 2020).

De besproken attitudes en onderliggende motivaties kunnen ook verschillende gedragingen teweegbrengen in burgers die in grote mate de burgerparticipatie kunnen bepalen. De indeling van burgers die gemaakt wordt op grond van gedragingen is, zoals eerder benoemd, te beschrijven als: actief versus passief, individueel versus collectief en analoog versus digitaal.

Burgers verschillen in de mate waarin zij actief zijn (Agger, 2012; De Meere et al., 2020). Actieve burgers maken gebruik van de tot hun beschikbare kennis, netwerk en tijd (De Meere et al., 2020). Passieve burgers hebben beperkte tijd tot hun beschikking en participeren alleen als ze het noodzakelijk vinden (De Meere et al., 2020; Hooghe & Dejaeghere, 2007). Burgers verschillen ook langs de lijnen van individueel versus collectief gedrag. Burgers die collectief georiënteerd zijn, zullen eerder geneigd te zijn te participeren via de weg van formele besluitvorming en meer geïndividualiseerde burgers zullen eerder kiezen voor het uiten van hun voorkeuren via sociale media (De Meere et al., 2020). Ten slotte is er ook een indeling te maken in groepen burgers die meer of minder gebruikmaken van bepaalde mediaplatformen. De analoge burgers maken gebruik van de traditionele platformen en de digitale burgers kiezen voor de moderne mediaplatformen. De hybride burger combineert de twee typen mediagebruik. Onderzoek lijkt erop te duiden dat hybride burgers het meest betrokken zijn in het maatschappelijke debat.

Burgerprofielen in het Citisens-model

Het segmentatiemodel van Citisens¹ combineert de verschillen in voorkeuren die burgers hebben als het gaat om de betrokkenheid bij hun leefomgeving met het niveau van vertrouwen dat deze burgers stellen in de (gemeentelijke) overheid (Citisens, 2018; Citisens, 2020). In het Citisens-model worden acht burgerbetrokkenheidsprofielen onderscheiden. Van elk van de acht profielen is ook beschreven welke communicatiewijze en -kanalen het beste aansluiten op de leefwereld en vorm van maatschappelijke betrokkenheid die elk profiel kenmerkt. Een beschrijving van de profielen is toegevoegd in bijlage 1.

In dit onderzoek naar participatiebereidheid in het veiligheidsdomein is ervoor gekozen het segmentatiemodel van Citisens als uitgangspunt te nemen. De keuze voor dit model werd bepaald door de basis die het vindt in betrokkenheid en vertrouwen, aangezien deze aspecten ook een belangrijke rol spelen in veiligheidsbeleving. Omdat veiligheidsbeleving, legitimiteit van instituties, eigeneffectiviteit en sociale cohesie samenhangen met participatiebereidheid in het veiligheidsdomein, biedt een segmentatiemodel dat leunt op deze aspecten een relevant startpunt voor verder onderzoek. Als het gaat om participatie in veiligheid en specifiek, in de preventie en aanpak van ondermijnende criminaliteit in de eigen leefomgeving, is de vraag of de betrokkenheidsprofielen aanknopingspunten bieden om gedifferentieerd te communiceren met de verschillende burgerprofielen om betrokkenheid en participatie op dit thema te vergroten.

¹ Citisens is een onderzoeksbureau voor participatie om inwoners te betrekken bij verandering in hun leefomgeving.

2 Methodologische verantwoording

In dit hoofdstuk worden de diverse dataverzamelmethodeën toegelicht die leiden tot de beantwoording van de centrale vraag in dit onderzoek. Deze vraag luidt:

Hoe kan een gerichte communicatiestrategie rond ondermijnende activiteiten in de directe leefomgeving het vertrouwen in de gemeentelijke overheid en daarmee verbonden veiligheidsorganisaties vergroten en daarmee de participatie en meldingsbereidheid onder burgers doen toenemen?

Het doel is te komen tot gedifferentieerde communicatiestrategieën en interventies op maat, om verschillende groepen mensen met uiteenlopende drijfveren in beweging te krijgen in de preventie en aanpak van ondermijning. Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden en te voldoen aan de doelstelling, is gebruikgemaakt van kwantitatieve en kwalitatieve dataverzamelmethodeën; literatuurstudie, online raadpleging en panelgesprekken.

2.1 Literatuurstudie

Door middel van literatuurstudie zijn inzichten opgehaald over burger- en overheidsparticipatie in het veiligheidsdomein, communicatie en gedrag en de werking van segmentatiemodellen. De inleiding van dit rapport bevat een samenvatting van deze literatuurstudie.

2.2 Online raadpleging

Het startpunt voor dit onderzoek was het segmentatiemodel van maatschappelijke betrokkenheid van onderzoeksbureau Citisens. Zoals in de inleiding al genoemd is, zijn in dit model de burgers gecategoriseerd in acht profielen, op basis van hun houding en voorkeuren waar het gaat om betrokkenheid, vertrouwen en participatie. Van elke gemeente in Nederland is tot op buurtniveau bekend welke profielen daar dominant aanwezig zijn. Omdat deze profielen zijn geënt op maatschappelijke betrokkenheid, vertrouwen en participatiebereidheid in algemene zin, was het van belang om te weten of deze categorisering op dezelfde wijze toepasbaar is wanneer we inzoomen op betrokkenheid en participatiebereidheid in het veiligheidsdomein. Daartoe is een online raadpleging uitgezet onder het landelijke Citisens-panel², met 21 vragen over vijf sleutelvariabelen, te weten: veiligheid, melden, normvastheid, eigen effectiviteit en handelingsintentie. Thema's waarvan uit eerder onderzoek (o.a. Mehlbaum & Broekhuizen, 2019; Scheurs, 2020) is gebleken dat deze verband houden met meldingsbereidheid. De laatste vraag betrof een verzoek om deel te nemen aan een paneldiscussie. De ondervraagden moesten de vragen beantwoorden met behulp van een 7-puntslikertschaal³. Bij enkele vragen werd de mogelijkheid geboden om een toelichting te geven op het gekozen antwoord. De complete vragenlijst is opgenomen in bijlage 2 van dit rapport.

De vragenlijsten zijn getest door diverse onderzoekers van het lectoraat Ondermijning dat deel uitmaakt van het Centre of Expertise Veiligheid & Veerkracht en vervolgens geprogrammeerd in de webbased tool *Qualtrics*. De geprogrammeerde vragenlijsten zijn getest (o.a. door Citisens) en akkoord bevonden voor verzending.

² Dit panel bestaat uit ruim 75.000 Nederlanders die regelmatig hun mening geven over allerlei maatschappelijke vraagstukken. Het panel wordt ingezet voor representatief onderzoek.

³ De vragen in de online vragenlijst bevatten 7 antwoordmogelijkheden. Deze antwoordopties kregen een nummer toegekend om na afloop de data kwantitatief te analyseren.

De online raadpleging betrof een apart onderzoek onder een willekeurig gekozen subset van het Citisens-panel (random selectie). Omdat de profielen de basis vormden van het onderzoek, is er gestuurd op het genereren van voldoende respons per profiel. Uiteindelijk hebben 4.151 respondenten de online vragenlijst ingevuld. Vervolgens is een variantieanalyse uitgevoerd en is het resultaat per vraag gecontroleerd met een Games-Howell test. Het verschil in groepsgrootte en significantie is vastgesteld met twee robuuste methoden; Welch en Brown-Forsythe

2.3 Panelgesprekken

Ter verdieping op de inzichten uit de literatuurstudie en de online raadpleging zijn panelgesprekken gehouden op diverse plaatsen in het land, te weten Tilburg (N=7), 's-Hertogenbosch (N=3), Utrecht (N=8) en Loon op Zand (N=11). De locaties en tijdstippen zijn in overleg met de deelnemers gekozen. Tijdens de gesprekken werd de deelnemers gevraagd naar hun ervaringen met ondermijnende activiteiten in de directe leefomgeving, hun vertrouwen in de gemeentelijke overheid en daarmee verbonden veiligheidsorganisaties en de participatie- en meldingsbereidheid. De leidraad voor de gesprekken is opgenomen in bijlage 6. De gesprekken zijn (met toestemming van de deelnemers) opgenomen met de werktelefoon van één van de onderzoekers. Per gesprek is er een uitgebreide weergave van het gesprek gemaakt. De uitkomsten van de panelgesprekken worden besproken in hoofdstuk 5.

3 Resultaten kwantitatief onderzoek (online vragenlijst met gesloten vragen)

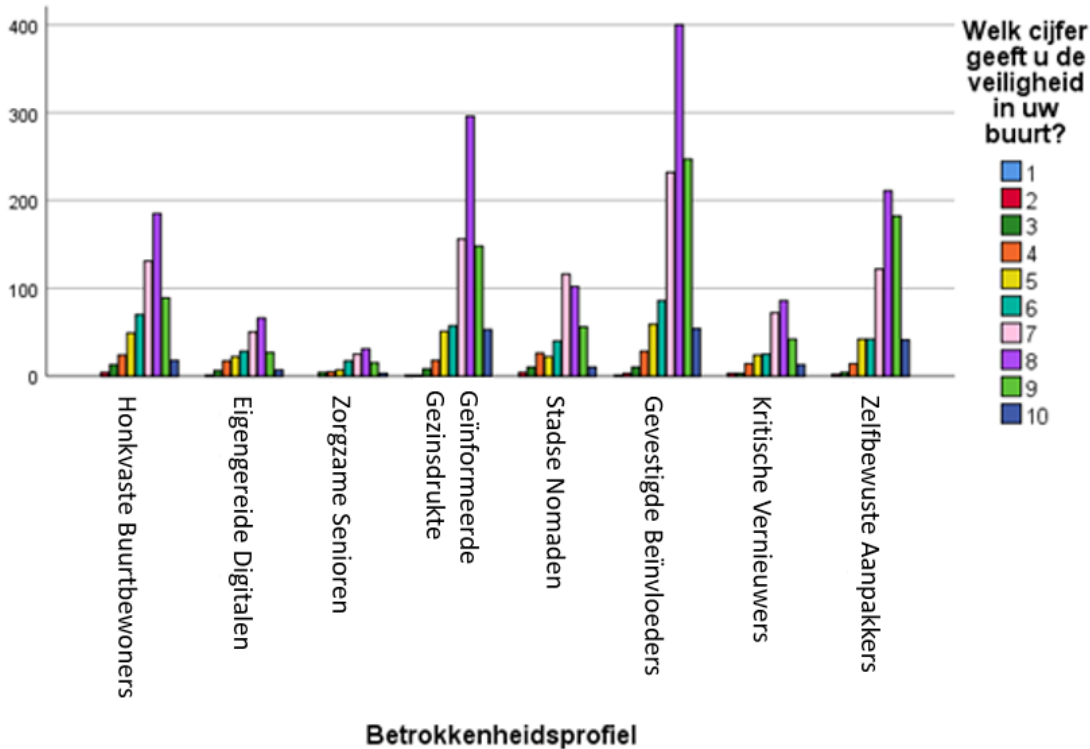
Het segmentatiemodel van maatschappelijke betrokkenheid van onderzoeksbureau Citisens is de basis voor dit onderzoek. In dit model zijn burgers gecategoriseerd in acht profielen, op basis van hun houding en voorkeuren waar het gaat om betrokkenheid, vertrouwen en participatie in algemene zin. In dit hoofdstuk wordt op basis van de uitkomsten van de online survey bekeken of deze categorisering op dezelfde wijze toepasbaar is wanneer we inzoomen op betrokkenheid en participatiebereidheid in het veiligheidsdomein. De profielen worden beschreven op basis van vijf sleutelvariabelen, te weten veiligheid, melden, normvastheid, eigen effectiviteit en handelings-intentie, gebaseerd op de kwantitatieve data uit de enquête. Over de kwalitatieve data uit de enquête, verzameld in de open vragen die daarin opgenomen zijn, wordt gerapporteerd in hoofdstuk 5 van dit rapport.

Per variabele zijn tabellen opgenomen die de scores van de respondenten uit de verschillende profielen weergeven. Daar waar mogelijk is ook een beschrijving van de significante verschillen tussen de gemiddelde scores van de profielen toegevoegd. De weergave van deze cijfers zijn (per variabele) opgenomen in bijlage 3. De duiding van de hier gerapporteerde verschillen is gedaan in samenhang met de kwalitatieve data uit de enquête (open vragen) en de panelgesprekken en is opgenomen in hoofdstuk 4.

3.1 Veiligheid omgeving, inschatting en beleving

Onderstaande figuur toont de rapportcijfers naar aanleiding van de vraag: 'welk cijfer geeft u de veiligheid in uw buurt? Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 1a.

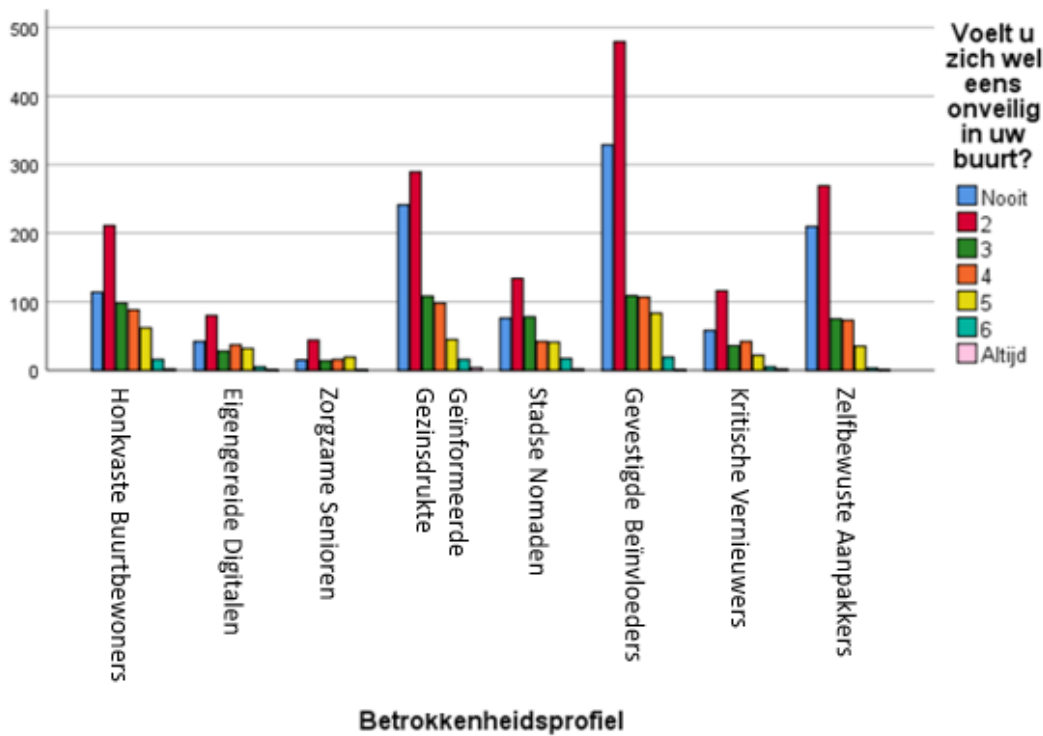
Tabel 1. Rapportcijfer veiligheid

Bovenstaande tabel laat zien wat de verschillende profielen als gemiddeld rapportcijfer geven voor de veiligheid in hun buurt. Er zijn significante verschillen tussen de afzonderlijke profielen wat het variabele rapportcijfer betreft.

- De Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers geven een significant lager rapportcijfer dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Geïnformeerde Gezinsdrukte geeft een significant hoger rapportcijfer dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische vernieuwers.
- De Gevestigde Beïnvloeders geven een significant hoger rapportcijfer dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Zelfbewuste Aanpakkers geven gemiddeld het hoogste rapportcijfer en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

Tabel 2. Veiligheidsgevoel

Tabel 2 laat zien wat de verschillende profielen rapporteren op de vraag of zij zich wel eens onveilig voelen in hun buurt (1=nooit, 7=altijd). Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 2a.

- De Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren en de Stadse Nomaden rapporteren gemiddeld een significant hogere frequentie van onveiligheidsgevoelens dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Kritische Vernieuwers rapporteren gemiddeld een significant hogere frequentie van onveiligheidsgevoelens dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers. Deze laatste groep rapporteert gemiddeld de laagste frequentie van onveiligheidsgevoelens en verschilt daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

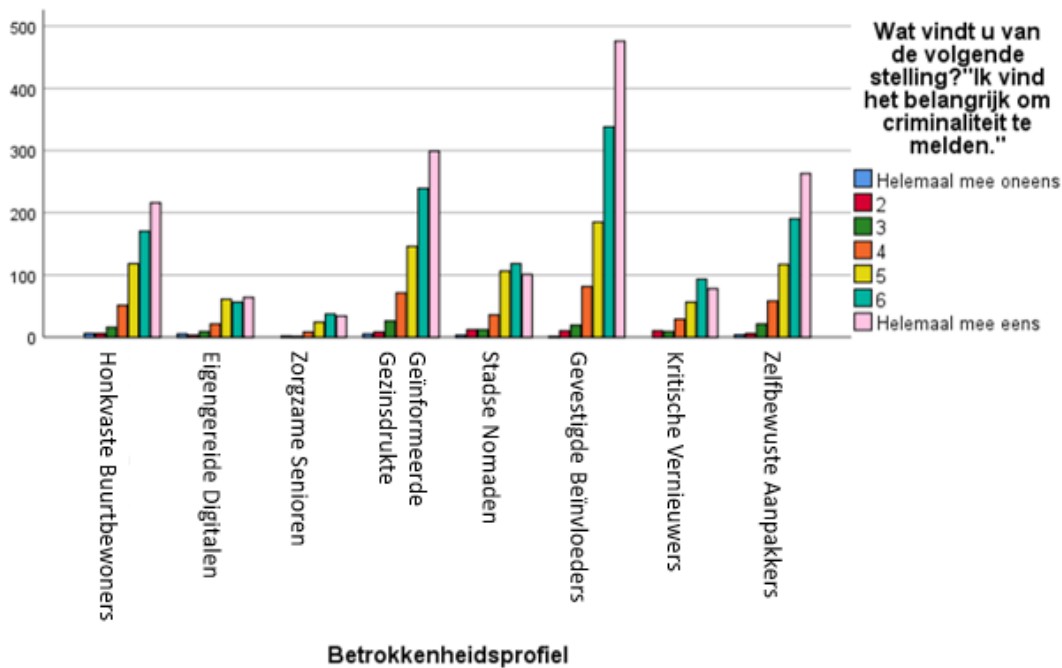
3.2 Melden

Hieronder volgen stellingen die te maken hebben met het onderwerp melden.

Belang van melden

Om het belang van melden in beeld te brengen is aan de respondenten de volgende stelling voorgelegd: "Ik vind het belangrijk om criminaliteit te melden" (1=helemaal mee oneens, 7=helemaal mee eens). Hieronder een overzicht van de significante verschillen tussen de afzonderlijke profielen, op basis van wat zij gemiddeld rapporteren over het belang van melden. Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 3a.

Tabel 3. Belang van melden

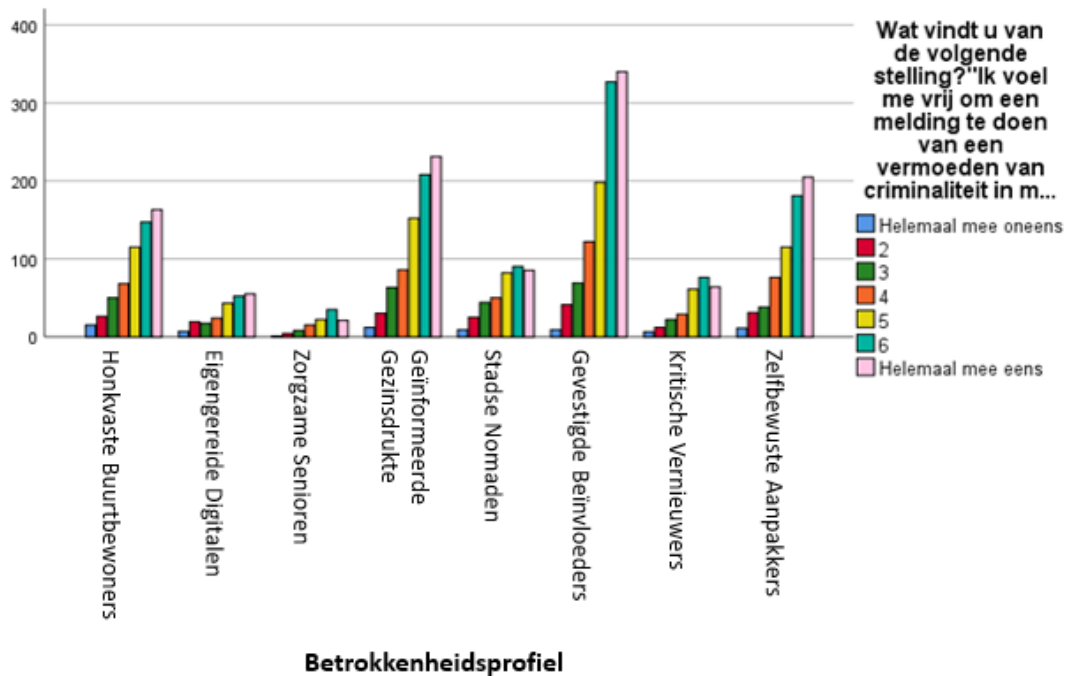
- Honkvaste buurtbewoners zijn het gemiddeld meer eens met de stelling dan Stadse Nomaden, maar minder dan Gevestigde Beïnvloeders. Eigengereide Digitalen zijn het gemiddeld minder eens met de stelling dan Geïnformeerde Gezinsdrukte, Gevestigde Beïnvloeders en Zelfbewuste Aanpakkers.
- De groep Geïnformeerde Gezinsdrukte is het gemiddeld meer eens met de stelling dan de Eigengereide Digitalen en Stadse Nomaden maar minder dan Gevestigde Beïnvloeders.
- Stadse Nomaden zijn het gemiddeld minder eens met de stelling dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders zijn het gemiddeld het meest eens met de stelling en verschillen daarmee significant van de Eigengereide Digitalen, de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

Meldingsvrijheid

De vraag hoe vrij mensen zich voelen om te melden bij een vermoeden van criminaliteit, tonen de volgende resultaten:

Tabel 4. Respondent voelt zich vrij om te melden

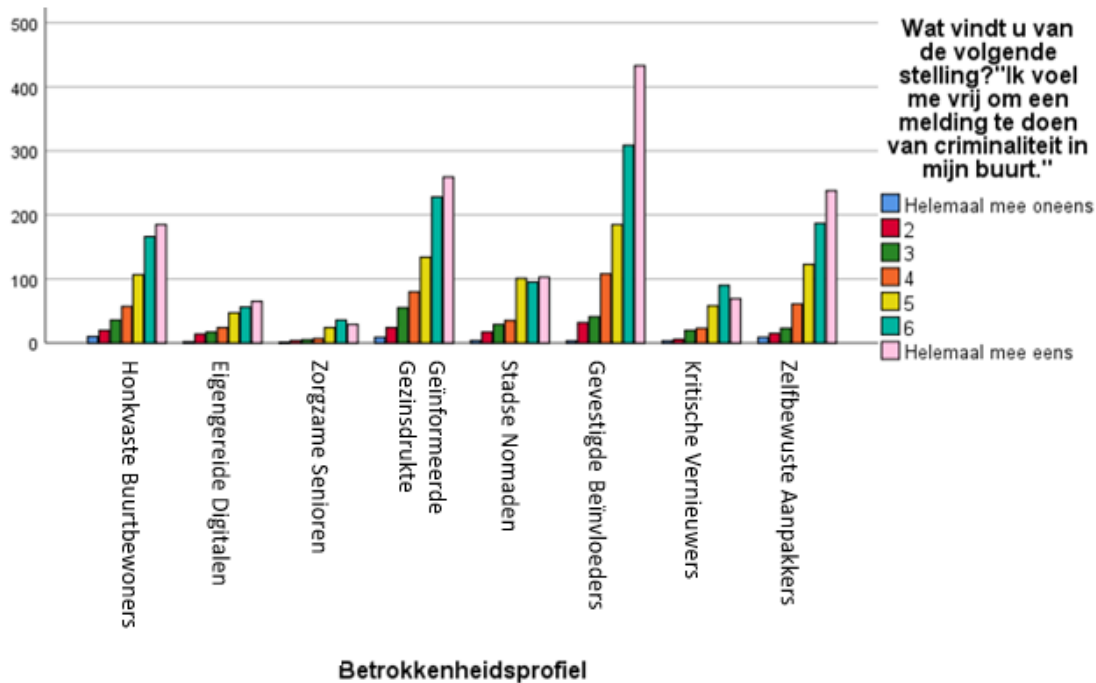
Tabel 4 laat zien wat de verschillende profielen rapporteren wanneer zij de stelling krijgen voorgelegd: 'Ik voel me vrij om een melding te doen van een vermoeden van criminaliteit in mijn buurt' (1=helemaal mee oneens, 7=helemaal mee eens). Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 4a.

- De Gevestigde Beïnvloeders zijn het significant vaker eens met de stelling dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen en de Stadse Nomaden. Deze laatste groep is het ook significant vaker oneens met de stelling dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Zorgzame Senioren en Kritische Vernieuwers vertonen bij deze stelling geen significante verschillen met andere profielen.

Vastgestelde criminaliteit

Op het moment dat er geen sprake is van een vermoeden maar van een feit, wordt het volgende zichtbaar:

Tabel 5. Ik voel me vrij om een melding te doen van criminaliteit in mijn buurt.

Tabel 5 laat zien wat de verschillende profielen rapporteren wanneer zij de stelling krijgen voorgelegd: 'Ik voel me vrij om een melding te doen van criminaliteit in mijn buurt' (1=helemaal mee oneens, 7=helemaal mee eens). Hieronder een overzicht van de significante verschillen tussen de afzonderlijke profielen, op basis van wat zij gemiddeld rapporteren over het belang van melden. Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 5a.

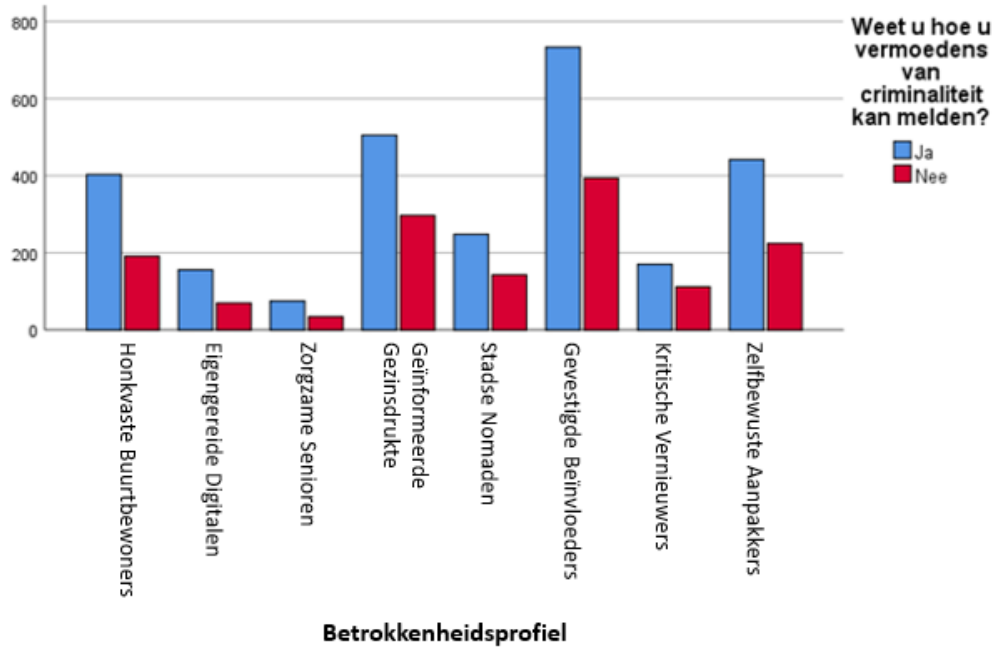
- De Gevestigde Beïnvloeders rapporteren de hoogste score bij deze stelling en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Geïnfomeerde Gezinsdrukte, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Zelfbewuste Aanpakkers scoren ook significant hoger dan de Eigengereide Digitalen en de Stadse Nomaden. De Zorgzame Senioren vertonen ook bij deze stelling geen significante verschillen met de andere profielen.

Kennis over melden

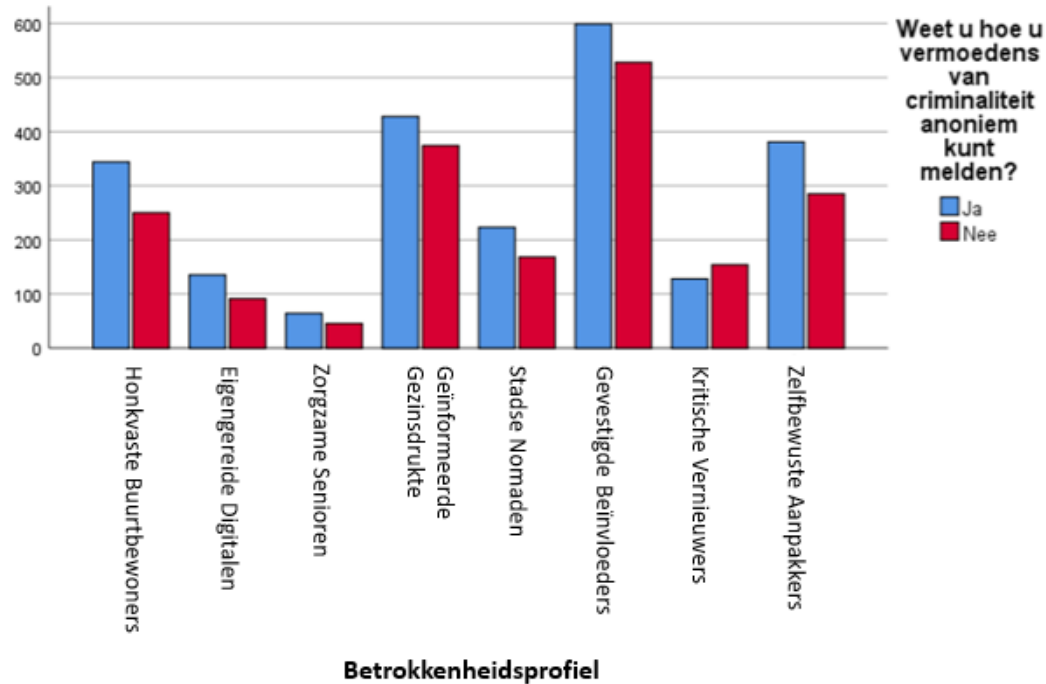
Tabel 6 en 7 laten zien hoe de kennis over (anoniem) melden is bij de verschillende profielen. Op de vraag of respondenten weten hoe zij vermoedens van criminaliteit kunnen melden, antwoordt in elk profiel het grootste deel van de respondenten bevestigend (percentages variëren van 60,3% tot 69,0%). Als het gaat om anoniem melden zijn de percentages lager: 45,4% tot 59,7% van de respondenten binnen de profielen antwoordt 'ja' op de vraag of zij weten hoe zij vermoedens van criminaliteit anoniem kunnen melden, waarbij in het profiel Kritische Vernieuwers het percentage dat 'nee' antwoordt zelfs hoger ligt.

Tabel 6. Weet u hoe u vermoedens van criminaliteit kunt melden?

Tabel 7. Weet u hoe u vermoedens van criminaliteit anoniem kunt melden?

3.3 Normvastheid

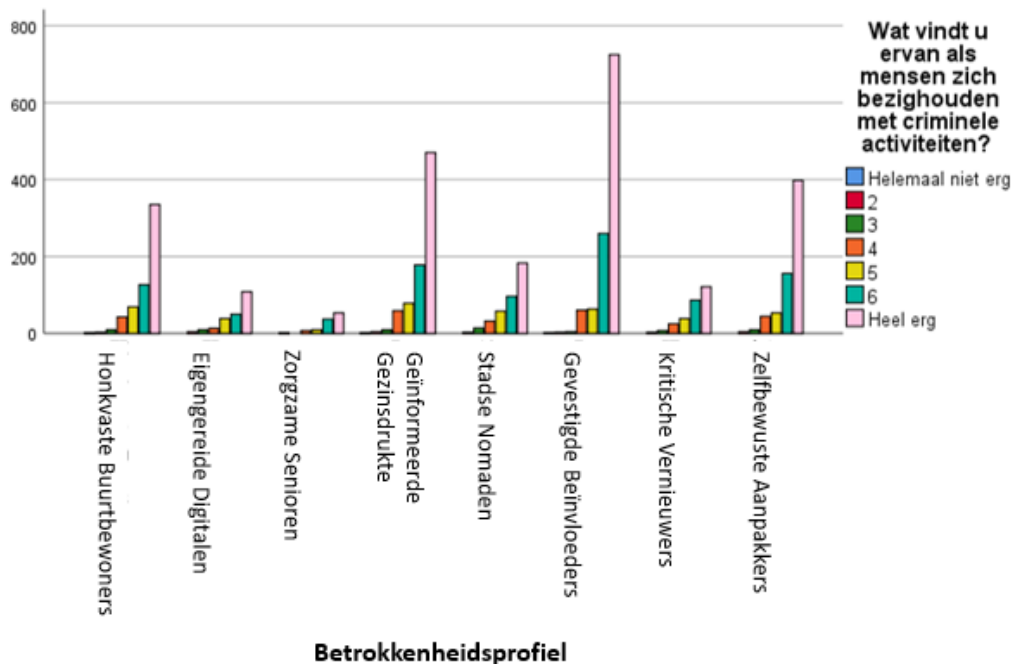
In de enquête is respondenten gevraagd wat zij ervan vinden wanneer mensen zich bezighouden met criminele activiteiten en naar hun oordeel over specifieke situaties.

Oordeel over criminele activiteiten

Tabel 8 laat zien wat de verschillende profielen rapporteren op de vraag 'Wat vindt u ervan als mensen zich bezighouden met criminele activiteiten?' (1=helemaal niet erg, 7=heel erg). Hieronder volgt een overzicht van de significante verschillen tussen de afzonderlijke profielen, op basis van wat zij gemiddeld rapporteren over het belang van melden. Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 8a en tabel 8b.

- De Gevestigde Beïnvloeders rapporteren de hoogste score bij deze stelling en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, De Geïnfomeerde Gezinsdrukte, De Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Eigengereide Digitalen scoren ook significant lager dan de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Geïnfomeerde Gezinsdrukte scoort dus significant lager dan 6.GB, maar significant hoger dan de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- Voor zowel de Stadse Nomaden als de Kritische Vernieuwers geldt dat zij significant lager scoren dan de Gevestigde Beïnvloeders, de Geïnfomeerde Gezinsdrukte en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Zorgzame Senioren vertonen geen significante verschillen met andere profielen.

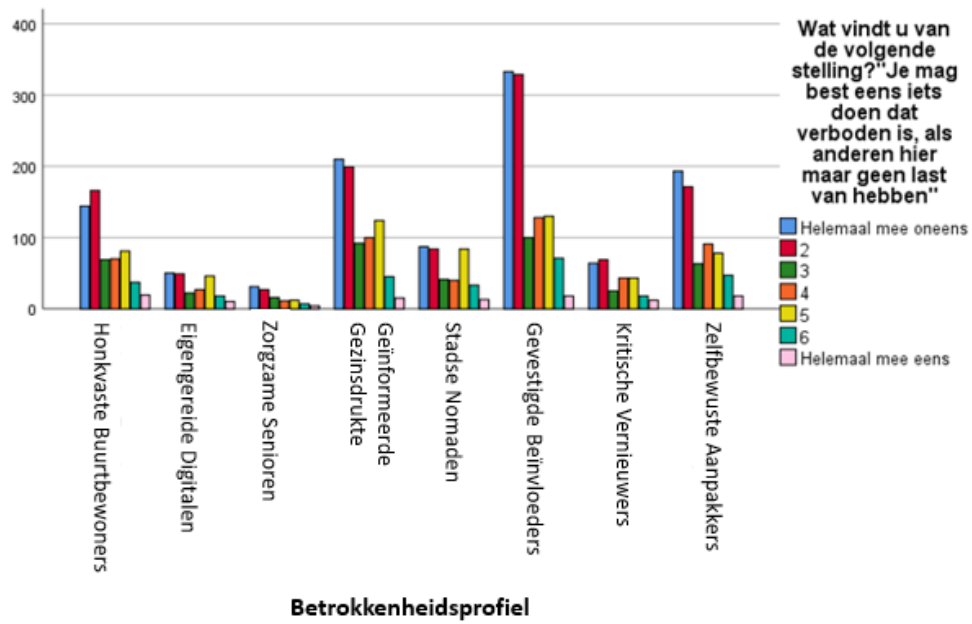
Tabel 8. Wat vindt u ervan als mensen zich bezighouden met criminele activiteiten?

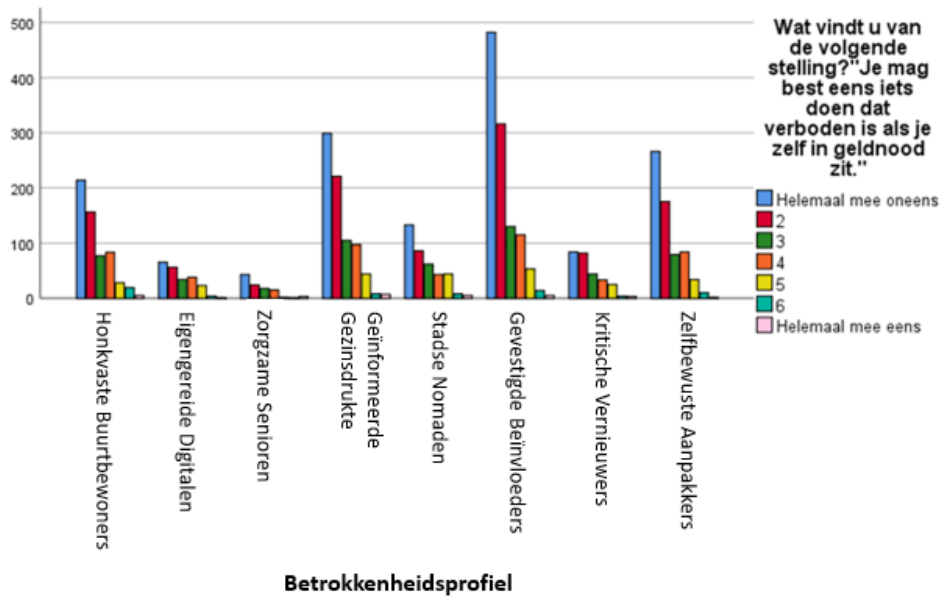
Tabel 9, 10 en 11 laten zien hoe de verschillende profielen hebben gescoord op drie verschillende stellingen over normvastheid in specifieke situaties: "Je mag best eens iets doen dat verboden is, - als anderen hier geen last van hebben" (tabel 9)
 - als je zelf in geldnood zit" (tabel 10)
 - als je daarmee een ander kunt helpen" (tabel 11).

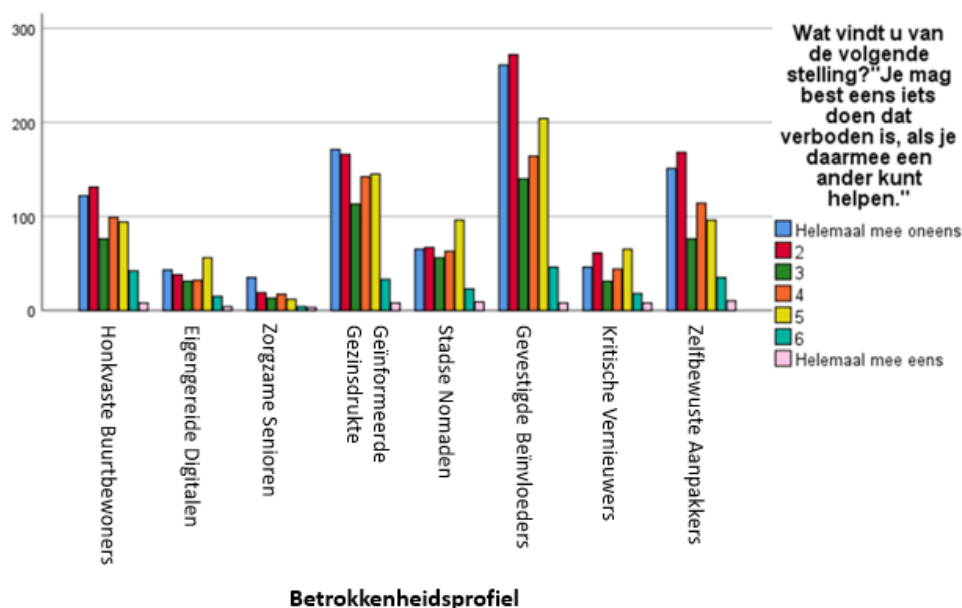
Tabel 9. Stelling: "Je mag best eens iets doen dat verboden is, als anderen hier maar geen last van hebben"

Tabel 10. Stelling: "Je mag best eens iets doen dat verboden is, als je zelf in geldnood zit"

Tabel 11. Stelling: "Je mag best eens iets doen dat verboden is, als je daarmee een ander kunt helpen"

Hieronder volgt een opsomming van de significante verschillen tussen de profielen, per stelling. Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 9a, tabel 10a en tabel 11a.

"Je mag best eens iets doen dat verboden is, als anderen hier maar geen last van hebben"

1=helemaal mee oneens, 7=helemaal mee eens

- De Honkvaste Buurtbewoners en de Zorgzame Senioren vertonen geen significante verschillen met andere profielen bij deze stelling.
- De Eigengereide Digitalen scoren significant hoger dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Stadse Nomaden scoren significant hoger dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders hebben de laagste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Eigengereide Digitalen, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

"Je mag best eens iets doen dat verboden is, als je zelf in geldnood zit"

1=helemaal mee oneens, 7=helemaal mee eens

- De Zorgzame Senioren vertonen geen significante verschillen met andere profielen bij deze stelling.
- De Eigengereide Digitalen en Stadse Nomaden scoren significant hoger dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders hebben de laagste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, De Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

"Je mag best eens iets doen dat verboden is, als je daarmee een ander kunt helpen"

1=helemaal mee oneens, 7=helemaal mee eens

- De Honkvaste Buurtbewoners vertonen geen significante verschillen met andere profielen bij deze stelling.

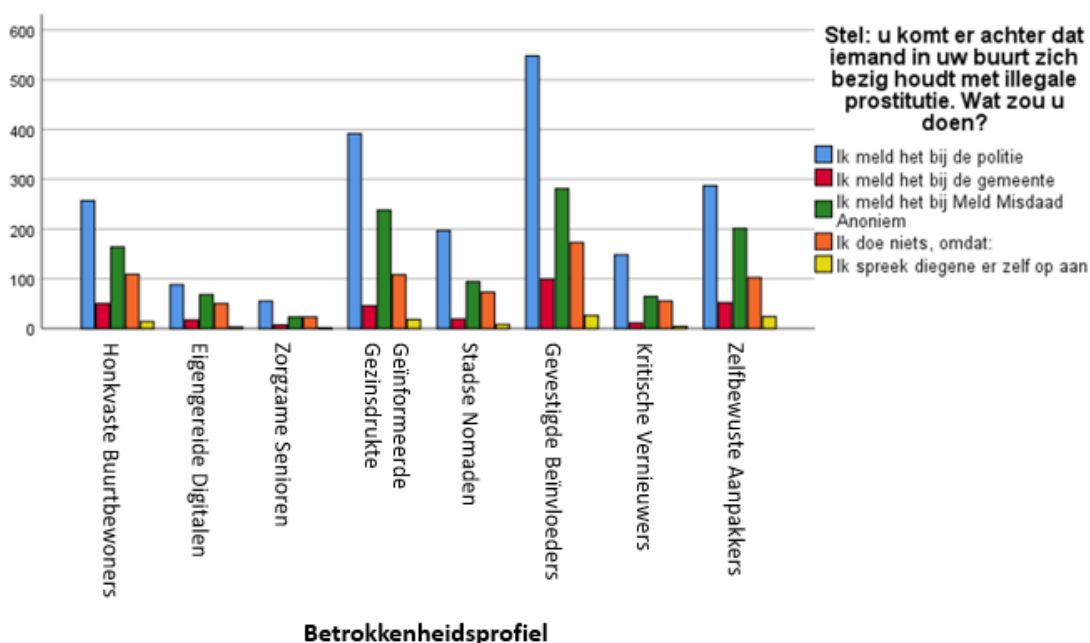
- De Zorgzame Senioren hebben de laagste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Stadse Nomaden hebben de hoogste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Zorgzame Senioren, de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders ende Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders scoren gemiddeld lager dan de Eigengereide Digitalen, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Kritische Vernieuwers scoren – naast de Zorgzame Senioren en de Gevestigde Beïnvloeders – ook significant hoger dan de Zelfbewuste Aanpakkers.

3.4 Handelingsintentie

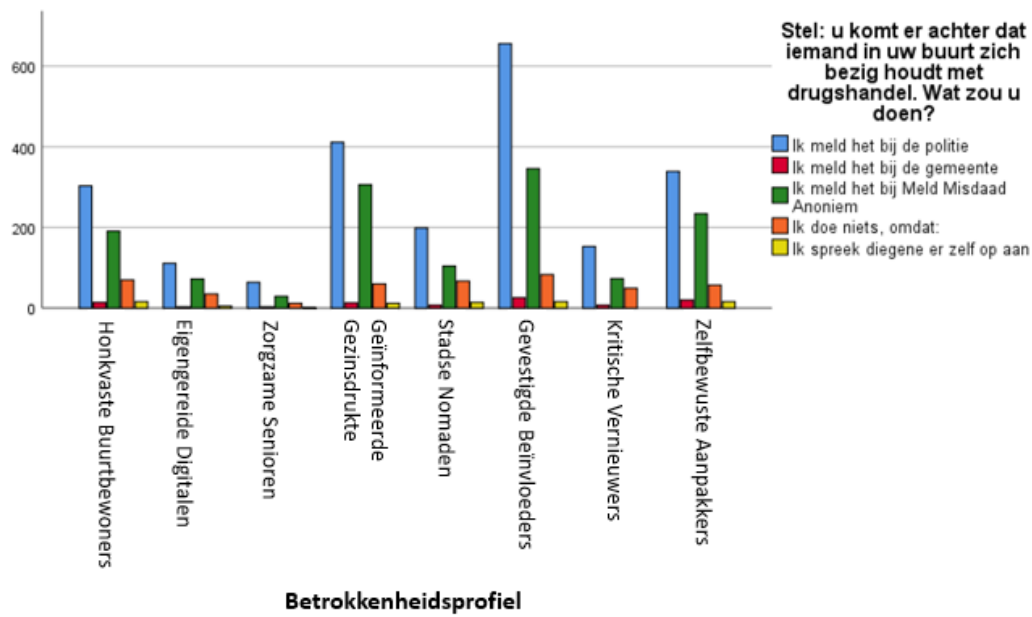
Aan de respondenten uit de verschillende profielen is gevraagd naar hun handelingsintentie in verschillende situaties: wanneer zij erachter zouden komen dat iemand in hun buurt zich bezighoudt met wietteelt, met de productie van harddrugs, met illegale prostitutie, met drugshandel en met witwassen. Tabellen 12, 13, 14, 15 en 16 laten zien welke handelingsintentie de verschillende profielen rapporteren. Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabellen 12a, 13a, 14a, 15a en 16a.

Voor alle situaties en alle profielen geldt dat het hoogste percentage respondenten melding zou maken bij de politie, gevolgd door een melding bij Meld Misdaad Anoniem en de intentie om niets te doen. De verhoudingen tussen de percentages vertonen wel wat verschillen per situatie. Bij de productie van harddrugs en drugshandel rapporten iets meer respondenten te kiezen voor een anonieme melding dan wanneer er sprake is van wietteelt; bij illegale prostitutie en drugshandel rapporteren meer respondenten dat zij niets zouden doen dan in de drugs-gerelateerde situaties. Aan de respondenten is ook gevraagd naar hun beweegredenen voor de handelingsintentie die zij rapporteren; een analyse daarvan is opgenomen in de rapportage van de open vragen in hoofdstuk 4.

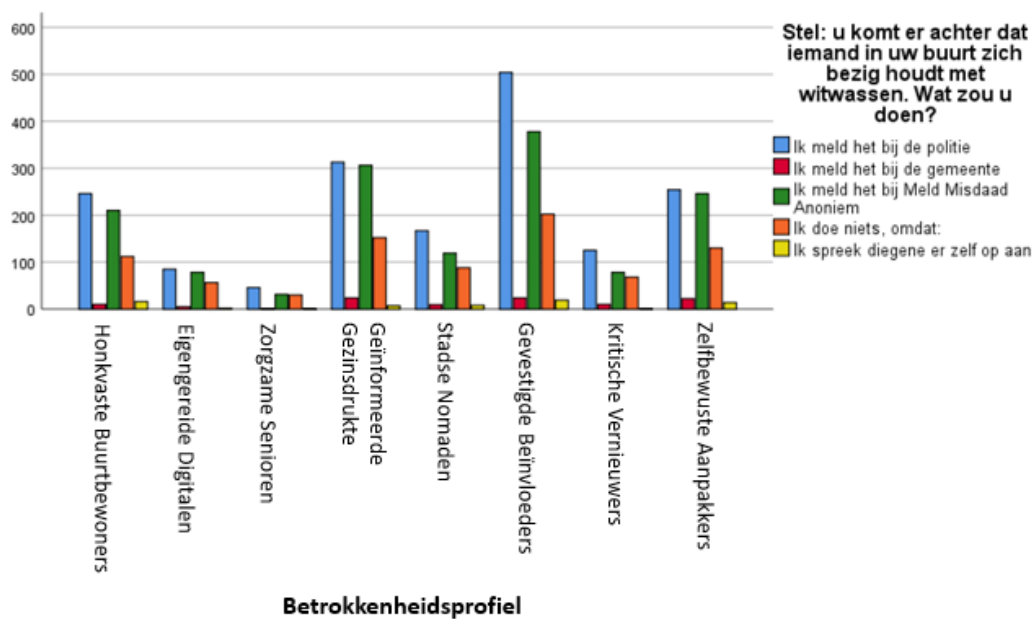
Tabel 14. Handelingsintentie bij illegale prostitutie

Tabel 15. Handelingsintentie bij drugshandel

Tabel 16. Handelingsintentie bij witwassen

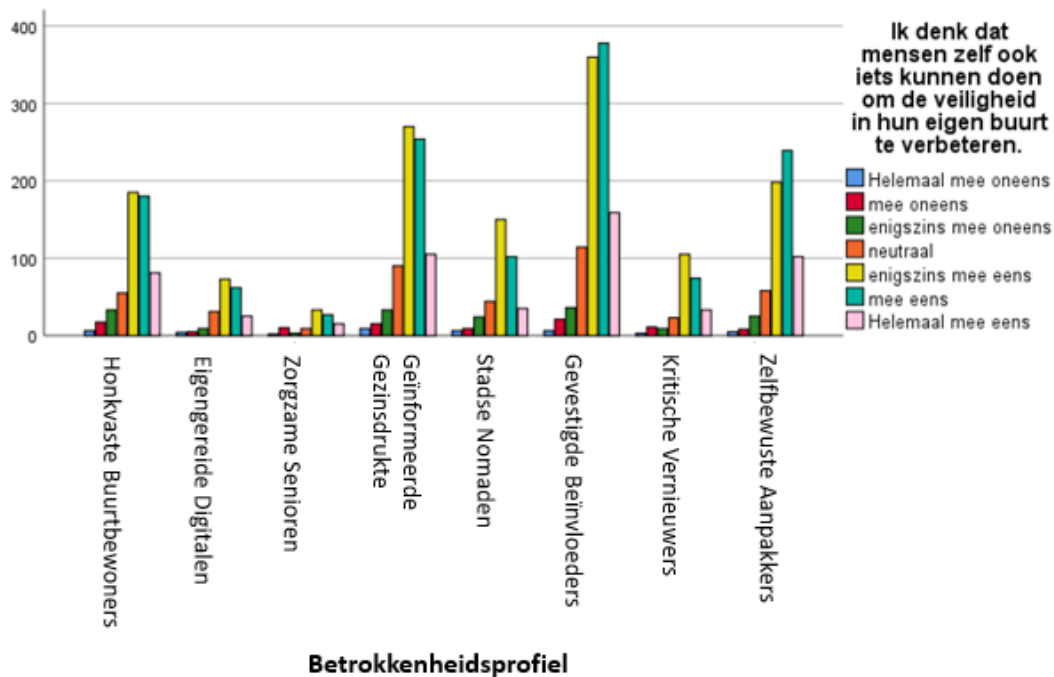

3.5 Eigen effectiviteit

Tabel 17 laat zien wat de verschillende profielen rapporteren wanneer zij de stelling krijgen voorgelegd: 'Ik denk dat mensen zelf ook iets kunnen doen om de veiligheid in hun eigen buurt te verbeteren.' (1=helemaal mee oneens, 7=helemaal mee eens). Hieronder volgt een overzicht van de significante verschillen tussen de afzonderlijke profielen, op basis van wat zij gemiddeld rapporteren bij deze stelling. Voor een cijfermatige duiding van de significante verschillen zie bijlage 3 tabel 17a en tabel 17b.

- De Honkvaste Buurtbewoners, Zorgzame Senioren, Geïnformeerde Gezinsdrukte en Kritische Vernieuwers vertonen geen significante verschillen met andere profielen bij deze stelling.
- De Stadse Nomaden zijn het significant minder vaak eens met de stelling dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Eigengereide Digitalen zijn het significant minder vaak eens met de stelling dan de Zelfbewuste Aanpakkers.

Tabel 17. "Ik denk dat mensen zelf ook iets kunnen doen om de veiligheid in hun eigen buurt te verbeteren."

4 Resultaten kwalitatief onderzoek (online vragenlijst met open vragen en aan te vullen stellingen)

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de uitkomsten van de open vragen en aan te vullen stellingen behorende bij de online enquêtes die zich gericht hebben op de volgende vijf thema's: veiligheid, melden, normvastheid, eigen effectiviteit en handelingsintentie. Deze vijf sleutelvariabelen hebben ook als onderliggers gediend van de gesloten vragen in de enquêtes (voor de uitkomsten van dit deel zie de beschrijving in hoofdstuk 3: resultaten kwantitatief onderzoek (online vragenlijst met gesloten vragen)).

In dit hoofdstuk zal allereerst worden benoemd hoe (vorm en specifieke inhoudelijke thema's) het kwalitatieve deel van de enquêtes is vormgegeven. Daarna zal er een beschrijving worden gegeven van de antwoorden vanuit de verschillende burgerprofielen (Citizens), de analyse van deze antwoorden en een duiding van deze antwoorden. De weergave van de onderliggende analyses zijn opgenomen in bijlagen 3, bijlage 4 en bijlage 5.

De volledige duiding van de gerapporteerde verschillen vanuit de kwantitatieve analyse zoals beschreven in hoofdstuk 3 in samenhang met de kwalitatieve data uit de enquête (hoofdstuk 4) en de bevindingen vanuit de panelgesprekken (hoofdstuk 5) zal in hoofdstuk 6 in de conclusies en aanbevelingen beschreven worden.

4.1 Opzet enquête: gesloten vragen gecombineerd met (semi) open vragen/ stellingen

Zoals al in hoofdstuk 3 is aangegeven ter bespreking van de duiding van de data opgehaald uit het kwantitatieve deel van de enquêtes, zijn de enquêtes uitgezet onder de representanten van het Citizens-panel. In dit panel zijn de acht Citizens (burger)profielen vertegenwoordigd zoals al eerder in hoofdstuk 1 beschreven. Binnen het Citizens-model vertoont elk van de acht burgerprofielen een specifiek beeld gebaseerd op socio-demografische en socio-economische gronden gerelateerd aan een bepaalde typerende combinatie van motivaties, attitudes en bijbehorende gedragingen (De Meere et al., 2020). Binnen het segmentatiemodel van Citizens wordt duidelijk waar de verschillen liggen tussen de verschillende burgerbetrokkenheidsprofielen wat betreft de betrokkenheid van burgers bij hun omgeving, als wel het vertrouwen dat zij stellen in de overheid (Citizens, 2018; Citizens, 2020).

4.2 (Semi) open vragen/ stellingen toegevoegd aan de enquête

Stellingen over een specifieke criminele activiteit. In het kwalitatieve deel van de uitgezette enquêtes zijn er een aantal scenario's benoemd die verwijzen naar een specifieke vorm van criminaliteit. Deze vijf scenario's hebben betrekking op de thema's: wietteelt, productie harddrugs, illegale prostitutie, drugshandel en witwassen. Elk scenario wordt beschreven in een stelling, waarna gevraagd wordt de betreffende stelling af te maken en de vraag te beantwoorden waarom men wel of waarom men niet zou melden bij dit type criminele activiteit. Hieronder wordt een voorbeeld van een dergelijke aan te vullen stelling gegeven met betrekking tot het scenario: productie van harddrugs.

Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met de productie van harddrugs. Wat zou u doen? Ik doe niets, omdat.../Ik zou melden, omdat...

Algemene stellingen en algemene open vragen

Daarnaast zijn er ook een aantal algemene stellingen benoemd waarbij men gevraagd wordt argumenten te geven bij bevestiging of verwerping van de stelling. Vervolgens zijn er open vragen gesteld. Deze stellingen en vragen hebben betrekking op vier thema's: het belang van melden bij vermoedens van vormen van criminaliteit, de reden(en) van melden van vermoedens van vormen van criminaliteit, mogelijke redenen waarom mensen niet melden bij vermoedens van criminele activiteiten en hoe men het beste de veiligheid in de eigen buurt kan verbeteren. Hieronder is een voorbeeld te vinden van een algemene stelling die aangevuld diende te worden:

Ik meld bij elke vorm van criminaliteit omdat...

Tot slot zijn er ook een aantal open vragen geformuleerd, bijvoorbeeld:

Waarom melden sommige mensen niet bij vermoedens van criminele activiteiten in de buurt?

4.3 Uitkomsten van de kwalitatieve data

Inconsequenties in de beantwoording van vragen rondom meldingsbereidheid

Bij elk van de acht burgerprofielen geven de respondenten aan dat zij zeker zouden melden bij vermoedens van elke vorm van criminaliteit in de buurt. Daarbij geven zij als reden op dat dat belangrijk is voor de veiligheid in de buurt. Bij het afmaken van de stellingen die gaan over de specifiek benoemde vormen van criminaliteit (wietteelt, productie harddrugs, illegale prostitutie, drugshandel, witwassen) komt er echter een heel ander beeld naar voren wat betreft de meldingsbereidheid van de buurtbewoners bij vermoedens van criminele activiteiten in de buurt. De inhoud van de antwoorden is in deze gevallen nauwelijks gericht op het melden van de specifieke criminele activiteit. In de meeste gevallen wordt er bij elk burgerprofiel aangegeven dat men (waarschijnlijk) niet zal melden. Er worden door de respondenten uiteenlopende redenen gegeven waarom men niet zou melden in dit specifieke geval (zoals beschreven in de vragenlijst). De redenen die men opgeeft lopen uiteen van: 'Ik heb hier geen morele bezwaren tegen' (bij wietteelt), 'Ik zou het niet herkennen' (bij witwassen) en 'Ik weet niet zeker of er sprake is van gedwongen prostitutie' (bij illegale prostitutie).

Bevorderen van veiligheid in de eigen buurt.

In de enquête is in het kwalitatieve deel ook de open vraag gesteld hoe men zelf (als buurtbewoner) de veiligheid in de buurt kan verbeteren. Hierboven is al beschreven dat het overgrote deel van de respondenten eerder het belang van het melden van alle vormen van criminaliteit beaamt. Daarbij geeft men als belangrijkste reden op dat het melden van alle vormen van criminaliteit in de buurt de veiligheid van de buurt zal bevorderen. Op grond van deze antwoorden was de verwachting dan ook dat er op de vraag hoe men de veiligheid in de buurt kan verbeteren ook het melden van criminele activiteiten als bijdrage van die veiligheid zou worden benoemd. De antwoorden die op deze vraag gegeven zijn lopen uiteen van: 'inzetten van een buurtapp', 'schoonhouden van huis en straat' en 'de beveiliging van het eigen huis'. Het grootste deel van de respondenten benoemt ook inderdaad 'melden' als belangrijk thema daar waar het gaat om een belangrijke factor die de veiligheid in de buurt kan verbeteren. Ook hier rijst weer de vraag: 'in welke gevallen zullen deze burgers dan melden?' Immers, bij de stellingen rondom het melden bij de specifieke vormen van criminaliteit geven de meeste respondenten aan (waarschijnlijk) niet tot melden te zullen overgaan.

Beperkte verschillen tussen de burgerprofielen met betrekking tot meldingsbereidheid.

Verder valt op dat er op grond van de kwalitatieve data-analyse nauwelijks verschillen zijn te constateren met betrekking tot meldingsbereidheid tussen de verschillende burgerprofielen. Ook al zijn er eerder duidelijke verschillen tussen de Citisens burgerprofielen geconstateerd wat betreft het vertrouwen in de overheid en op het vlak van de invloed die men denkt te kunnen uitoefenen op de veiligheid in de eigen buurt, geeft de analyse van de kwalitatieve data aan dat dit nauwelijks invloed heeft op de mate van meldingsbereidheid per burgerprofiel. Ook al zou men mogen verwachten dat burgers bij die burgerprofielen die een groter vertrouwen hebben in de overheid én een groter vertrouwen hebben in de invloed die men heeft op de veiligheid in de buurt, ook eerder en vaker

zullen melden blijkt dit niet uit de data. De mate van meldingsbereidheid is over de profielen heen nauwelijks te onderscheiden. Een overzicht van de bovenbeschreven bevindingen is te vinden in bijlage 5.

4.4 Samenvatting en verklaringen van de genoemde bevindingen

Samenvatting van de belangrijkste bevindingen

Samenvattend kan er op grond van de kwalitatieve analyse van deze dataset geconcludeerd worden dat er tussen de burgerprofielen weinig tot geen verschillen zichtbaar zijn geworden in de mate van wel of niet melden bij vermoedens van criminele activiteiten in de buurt. De duidingen en de onderbouwing van de differentiatie van de profielen in het Citisens model zijn vooral gericht op de mate van politieke participatie, de mate van participatie in de buurt, de voorkeur voor benaderbaarheid via bepaalde media of live, de mate van actief zijn als vrijwilliger en andere vergelijkbare keuzes. De enting van de verschillende profielen binnen het Citisens-model is niet gebaseerd op de verschillen in het wel of niet melden bij vermoedens van criminele activiteiten in de buurt.

Het is opvallend dat het overgrote deel van de respondenten bij alle burgerprofielen aangeeft bij elke vorm van criminaliteit te zullen melden, terwijl dit beeld duidelijk anders blijkt te zijn in het geval van melden bij de specificering van de vorm van criminaliteit. In deze gevallen geven burgers aan niet of zeer waarschijnlijk niet te zullen melden, waarbij men allerlei argumenten en verantwoordingen benoemt waarom men niet zal melden.

Duiding en hypothesen rondom de inconsequentie van de antwoorden

Deze inconsequentie in de beantwoording van de vragen zou verklaard kunnen worden door het verschil dat er hier kan spelen tussen intentioneel gedrag en daadwerkelijk gedrag (Sheeran & Web, 2016). Immers, een abstracte stelling die gaat over het melden van alle vormen van criminaliteit zal minder raken aan onbewuste drijfveren, zoals emoties en morele waarden. Pas als er concreter wordt verwezen naar een situatie zoals die zich in de eigen buurt zou kunnen voordoen, zullen deze onbewuste emoties en waarden worden getriggerd (Sheeran & Web, 2016).

Het zich (volledig) bewust zijn van onderliggende emoties zoals angst en morele waarden (schaamte bij het niet handelen naar de waarde) bij het beantwoorden van vragen is lastig. Deze processen spelen zich immers voornamelijk onbewust af (Sheeran & Web, 2016). Dit mechanisme is een menselijk aspect dat een rol speelt bij elk profiel en dat uiteindelijk meer leidend is in het gedrag dan de verschillen in overtuiging en geloof in de mate van invloed en het vertrouwen in de overheid.

De argumenten die door respondenten geopperd worden om de reden van niet-melden te onderbouwen of verantwoorden (bijvoorbeeld 'Ik heb toch geen invloed') zijn eerder uitingen en duidingen (soms onbewust) om de eigen angst en de schaamte daarvoor niet te hoeven ervaren of te hoeven toegeven (Sheeran & Web, 2016). De emotie angst wordt overigens door respondenten wél benoemd daar waar het gaat om melden bij vermoedens van de productie van harddrugs én als het gaat om het benoemen van redenen die anderen hebben om niet te melden. Het is voorstelbaar dat een emotie als angst gemakkelijker bij anderen geduid kan worden, omdat men dan de (vaak) bijbehorende gevoelens van schaamte (over het angstig zijn) niet hoeft te ervaren. Dat men wel de eigen emotie van angst benoemd in het geval van het melden bij vermoedens van de productie van harddrugs zou voort kunnen komen vanuit de invloed van de vele berichten uit de media die de gewelddadigheid van drugscriminaliteit bij harddrugs bijna wekelijks uitgebreid uiteenzet zoals de moord op Peter R. de Vries en op advocaat Derk Wiersum.

5 Resultaten kwalitatief onderzoek (panelgesprekken)

Naar aanleiding van de uitkomsten van de online survey, zijn op diverse plekken in het land (Tilburg, 's-Hertogenbosch, Utrecht en Loon op Zand) gesprekken gevoerd met burgers over de veiligheid in de eigen buurt. Het doel van de gesprekken was het ophalen van inzichten in de ervaringen van burgers met (ondermijnende) criminaliteit in hun buurt, de mate van betrokkenheid bij de eigen buurt en de bereidheid van burgers om een bijdrage te leveren aan de preventie en aanpak van ondermijning in de buurt. De burgers die hebben deelgenomen aan de gesprekken zijn lid van het Citisens burgerpanel en hebben in de online survey aangegeven dat ze bereid waren om deel te nemen aan een van de georganiseerde panelgesprekken. De leidraad voor de gesprekken is opgenomen in bijlage 6.

5.1 Inkleuren betrokkenheidsprofielen Citisens

Zoals eerder aangegeven, is in dit onderzoek gebruikgemaakt van de acht betrokkenheidsprofielen van Citisens. In dit hoofdstuk worden zes van de acht profielen verder ingekleurd rondom het thema 'veiligheid in de eigen buurt'. Het betreft de profielen van de Geïnformeerde Gezinsdrukke, de Honkvaste Buurtbewoners, de Gevestigde Beïnvloeders, de Zorgzame Senioren, de Zelfbewuste Aanpakkers, de Stadse Nomaden, de Eigengereide Digitalen en de Kritische Vernieuwers.

Er waren tijdens de panelgesprekken geen burgers aanwezig die de overige profielen vertegenwoordigden. Derhalve kan in dit hoofdstuk geen verdere invulling worden gegeven aan de 'Geïnformeerde Gezinsdrukke' en de 'Stadse Nomaden'. De thema's die per profiel worden besproken zijn het gevoel van veiligheid en de meldingsbereidheid.

Honkvaste Buurtbewoners

Gevoel van veiligheid

Over het algemeen voelt men zich veilig in de buurt. Dat wil niet zeggen dat er geen signalen van ondermijnende criminaliteit worden waargenomen. Tijdens de gesprekken worden ervaringen gedeeld variërend van het gebruik en de teelt van softdrugs tot de vondst van een handgranaat (400 meter verwijderd van de woning van één van de gespreksdeelnemers).

"Ze vonden een wietplantage met 400 plantjes in de straat."

De deelnemers hebben het gevoel dat veel activiteiten 'onder de radar' blijven.

"Bepaalde signalen vallen niet op. Je weet niet waar je op moet letten. Je weet niet wat er achter de voordeur speelt."

De deelnemers binnen dit profiel zijn sterk gericht op de eigen buurt en de eigen kring. Tijdens de gesprekken wordt diverse malen gerefereerd aan het belang van 'elkaar kennen' en 'saamhorigheid'.

"Meer saamhorigheid creëren in de wijk. Mensen die zich daar niet prettig bij voelen, vallen dan op."
Een ander: *"Mensen leren kennen, weten wat hen drijft"*.

Binnen dit profiel zijn er 'ongeschreven leefregels' die aangeven hoe je je dient te gedragen in de buurt. Deze leefregels zijn belangrijk voor het gevoel van verbondenheid met buurtgenoten. Zo is het bijvoorbeeld logisch om iets voor elkaar te doen. De gespreksdeelnemers binnen dit profiel hebben het gevoel dat dergelijke normen vervagen.

"Ik heb een Whatsapp groep opgezet voor een buurtactiviteit. Wat opvalt: Mensen willen wel een feestje, maar willen niet meer helpen."

Signalen die erop duiden dat de 'ongeschreven leefregels' in de buurt worden geschonden roepen een onbestemd gevoel op dat leidt tot verhoogde waakzaamheid.

"In een bepaalde buurt wonen veel migranten en dat zie je aan de voortuin. Onkruid en rotzooi in de tuin. Dat biedt een verwaarloosd zicht. Roept een gevoel op dat die mensen geen deel willen uitmaken van de wijk. Dat ze schijt hebben aan alles en dat voelt niet goed. Daar speelt ook van alles achter de voordeur. Kussens gestapeld tot aan het plafond. Is een signaal."

Meldingsbereidheid

Zoals eerder aangegeven is de honkvaste buurtbewoner vooral gericht op de eigen directe leefomgeving. Zijn er in de eigen leefomgeving vermoedens die duiden op signalen van ondermijnende criminaliteit, dan lossen de gespreksdeelnemers binnen dit profiel dit het liefst zelf op, zonder tussenkomst van een (overheids-)instantie. Het vertrouwen in de (lokale) overheid is namelijk beperkt. Daarbij speelt de 'ons kent ons' mentaliteit een grote rol. Melden voelt al gauw als 'klikken' en dat is iets wat de honkvaste buurtbewoner niet snel zal doen. Deze groep trekt zich liever terug in de eigen kring en zoekt steun bij elkaar en hun eigen 'leiders'.

"Als ik loop met de hond dan zie ik weleens wat. Bijvoorbeeld dat er lachgasflesjes in een auto worden geladen. 1+1=2, maar dan bel ik niet op dat moment. Als je dat dan aan iemand kunt doorgeven die je vertrouwt is dat prettiger."

Ook onzekerheid over het signaal speelt een rol bij de meldingsbereidheid:

"Lastig om vermoedens te melden bij de politie. Je kunt niet steeds als er een gehuurd busje rijdt een melding doen. Maar als je vaker hetzelfde busje ziet dat langzaam rijdt en steeds hetzelfde rondje rijdt dan wel zeker melden bij politie."

Als het gaat om thema's als de productie van harddrugs en gedwongen prostitutie speelt de angst voor mogelijke represailles een rol in de meldingsbereidheid. Voor softdrugs-gerelateerde signalen is deze angst minder groot.

"Een melding moet niet direct te herleiden zijn tot de melder. Dat is belangrijk."

Een ander: *"Als mensen melden, dan volgen er bedreigingen."*

Meld Misdaad Anoniem (MMA) zou een mogelijkheid kunnen zijn, maar voor deze groep is het beperkte vertrouwen in de overheid een barrière bij het gebruik van dit kanaal. Het gaat dan met name om wat in de literatuur wordt aangeduid met de zogenaamde 'response efficacy': het idee in welke mate melden effect heeft op het verhogen van de veiligheid en het verminderen van criminaliteit.

"Mensen menen dat het toch niet helpt, dat er sprake is van maffe werkstraffen en dat de daders zo weer vrij zijn."

Een ander: *"Keihard aanpakken. Grenzen stellen. Duidelijk aangeven waar wij in Nederland voor staan. Dat mis ik."*

Ook de terugkoppeling na een melding bij de politie is bij dit profiel een punt van aandacht.

Gevestigde Beïnvloeders

Gevoel van veiligheid

Over het algemeen voelen de gevestigde beïnvloeders zich veilig in hun buurt. De gespreksdeelnemers zeggen alert te zijn op een breed scala aan signalen in de buurt, maar geven tegelijkertijd aan weinig ervaring te hebben met ondermijnende criminaliteit in hun omgeving.

"Heb er weinig ervaring mee."

De deelnemers benoemen een breed scala aan mogelijke signalen in relatie tot ondermijnende criminaliteit. De voorbeelden die worden aangedragen verschillen van de voorbeelden die door de honkvaste buurtbewoners worden aangedragen. De signalen die worden waargenomen door de Gevestigde Beïnvloeders richten zich op zaken als: het type auto's in de wijk, de tijdstippen waarop bepaalde mensen in de wijk wakker zijn, raar geparkeerde fietsen (mogelijk gestolen), onveilige

verkeerssituaties, gordijnen die altijd gesloten zijn in een huis, mogelijke drugsdeals en mogelijke belastingfraude.

Veel van deze burgers zijn actief in buurt- en vrijwilligersnetwerken. Daarbij is 'zorgen voor elkaar' een norm die zij delen met de Honkvaste Buurtbewoners.

"Als buurtcoördinator heb je 20 – 30 huizen. Je kent je mensen, je haalt regelmatig informatie op en speelt deze door naar relevante instanties. Vervolgens koppel je terug aan de buurt. Het gaat om betrokkenheid bij elkaar, letten op elkaar en dingen voor elkaar doen."

Binnen dit profiel zijn diverse mensen betrokken bij de opzet van buurtpreventie- en/of buurtcoördinatieteams. Daarbij is niet alleen een goede relatie met buurtbewoners relevant, maar ook met functionarissen bij voor hen relevante (overheids-)instanties.

"Ik heb een Whatsapp groep opgericht voor alle betrokken huizen die uitsluitend gericht is op veiligheid. De wijkagent maakt deel uit van deze groep."

Een ander: *"Ik ervaar geen ondermijnende criminaliteit, maar ben wel bezig met het voorkomen van jeugdoverlast. Dat doe ik door het vergroten van verbinding in het dorp. Ik werk vooral samen met jeugdwerkers. Die kennen de jongeren."*

Wat opvalt bij deze gespreksdeelnemers is het nemen van verantwoordelijkheid en het vertrouwen in eigen kunnen. Bij signalen van (ondermijnende) criminaliteit en/of overlast gaan zij, daar waar mogelijk, eerst zelf in gesprek met de overlast gevende partij:

"Niet alleen naar gemeente wijzen. Je kunt als burger ook zelf iets doen."

Een ander: *"Elkaar aanspreken. Aangeven dat je iets niet prettig vindt."*

En: *"Praat **met** elkaar en niet **over** elkaar."*

Meldingsbereidheid

De bereidheid om actie te ondernemen om de buurt leefbaar te houden is groot. De woorden vertrouwen, (on)zekerheid, veiligheid en anonimiteit zijn van belang in relatie tot meldingsbereidheid. De vertrouwenskwestie speelt, net als bij de Honkvaste Buurtbewoners, een rol in relatie tot meldingsbereidheid.

"Melden is altijd een kwestie van vertrouwen. Het moet veilig zijn. Mensen zijn bang dat ze gestraft worden door 'de dader' als ze melden bij de politie. Daarom liever melden bij een medebewoner."

Een ander: *"Het voordeel van een buurtcoördinator is dat je daar ook vermoedens kunt melden. Dan kun je beter opletten en vervolgens beoordelen of vermoedens terecht zijn. Zorgt ook voor anonimiteit van de melder. De buurtcoördinator moet wel aanzien hebben in de buurt, dicht bij de gemeente staan en geen 'kwebbelaar' zijn."*

In relatie tot meldingsbereidheid wordt tevens gewezen op het belang van netwerken:

"Een netwerk opbouwen dat is belangrijk. Centrale personen zijn niet interessant. Het gaat om het netwerk. Neem die auto die steeds door de wijk rijdt. Dit wordt gemeld bij de kerkgangers. Die nemen het mee naar hun netwerk en vragen of dit signaal wordt herkend. Zo gaat het verder."

Hoewel anonimiteit belangrijk wordt gevonden, weegt ook het belang van (inhoudelijke) terugkoppeling zwaar. Dit wordt meerdere keren aangehaald:

"Anonimiteit is belangrijk als het gaat om meldingsbereidheid. Liefst anoniem melden maar dan heb je ook geen terugkoppeling en dat is wel belangrijk."

Een ander: *"Terugkoppeling is belangrijk anders heb je het idee dat je melding voor niets is geweest."*

Op de vraag of men bereid zou zijn om een wietplantage te melden wordt aangegeven:

"Als het boven mijn huis gebeurt dan zou ik het wel melden, maar als het drie straten verderop is dan niet."

Zorgzame Senioren

Gevoel van veiligheid

De zorgzame senioren voelen zich over het algemeen minder veilig in hun buurt. Ze zijn sterk gericht op hun directe netwerk en kijken met gemengde gevoelens naar veranderingen in die directe leefomgeving. Er zijn zorgen over 'de staat van de samenleving', zorgen over het ontbreken van samenhang door globalisering en zorgen over het gebrek aan respect:

"Er is geen respect meer voor de politie. Die mag/durft niets te doen. Ook geen respect voor politie vanuit 'de staat'."

Signalen die door de gespreksdeelnemers binnen dit profiel worden genoemd zijn dan ook sterk gerelateerd aan deze zorgen:

"Ik heb angst voor de 'dwangwet' waarbij gemeenten verplicht asielzoekers moeten opnemen. De achtergrond van bepaalde mensen roept angst op."

Sommige senioren zijn lid van een buurtapp of kennen mensen die actief zijn in de directe leefomgeving, zoals een buurtcoördinator. Bij veiligheid gaat de gedachte in eerste instantie uit naar de eigen individuele veiligheid en minder naar collectieve veiligheid. Ook in deze groep is het nemen van eigen verantwoordelijkheid van belang:

"Het gaat mij vooral om eigen veiligheid en je bent zelf verantwoordelijk voor je eigen veiligheid. Bijvoorbeeld door het aanbrengen van een alarminstallatie."

Een ander: *"Wat kun je zelf. Nadenken waar je gaat zitten in het OV. Zorg voor je eigen veiligheid."*

Ook binnen dit profiel hecht men belang aan het leren kennen van de ander:

"Ik heb ooit een negatieve ervaring opgedaan tijdens een uitstapje in het buitenland. Die ervaring blijft meewegen. Het is dus belangrijk om elkaar te leren kennen."

Wat opvalt is de kennis die deze groep heeft over signalen van ondermijnende criminaliteit. Zo wordt spontaan het voorbeeld aangedragen over het enige sneeuwvrije dak in de straat, terwijl alle andere daken bedekt zijn met sneeuw:

"Daar zit waarschijnlijk een wietplantage."

De gevaren van digitale criminaliteit zijn binnen dit profiel een punt van aandacht. Ook hier neemt men zelf het heft in eigen hand door training te volgen, maar de snelheid waarmee de digitalisering van de samenleving zich voltrekt, baart hen zorgen.

Meldingsbereidheid

Tijdens de gesprekken ontstaat een beeld van mensen die het belangrijk vinden om signalen die gevoelens van onveiligheid oproepen in de directe leefomgeving te melden. Daarbij lijkt nauwelijks onderscheid te worden gemaakt tussen signalen van ondermijnende criminaliteit en signalen die een gevoel van onveiligheid kunnen oproepen, maar niet per se gerelateerd zijn aan ondermijning. Denk aan hangjeugd of geluidsoverlast. Vanwege de eigen veiligheid melden ze signalen het liefst anoniem.

"Liefst wil ik niet dat mijn naam bij dergelijke melding te herleiden is."

Zelfbewuste Aanpakkers

Gevoel van veiligheid

De gespreksdeelnemers die vallen binnen dit profiel zijn actief in en betrokken bij de eigen buurt. Ze nemen graag het heft in eigen hand. Ook hier is 'elkaar kennen' de sleutel:

"Ik heb de buurtapp opgezet en ga het gesprek aan met mensen in de wijk die voor overlast zorgen. Dan informeer en betrek ik de wijkagent. Ik maak een praatje, heet nieuwe mensen in de wijk welkom met een bloemetje en een gesprek. Elkaar kennen is de sleutel."

Een ander: *"Ik ben hier omdat 'meedoen' is een stem laten horen en dat is belangrijk. Altijd bereid de ander te helpen."*

Ze beschikken veelal over een uitgebreid en relevant netwerk waarvan sleutelfunctionarissen als een buurtcoördinator, een wijkteam, een wijkagent, een wethouder of een organisatie voor maatschappelijk werk deel uitmaken. Ze hebben vertrouwen in de overheid, maar in de verhalen klinkt ook wel enige teleurstelling door over de samenwerking met en de slagkracht van met name de politie en gemeente.

"Er is ondercapaciteit. De wijkagent gaat de straat op met zo'n stapel opdrachten. Dus dan is er ook geen tijd voor een praatje met buurtbewoners. Dus je bent eigenlijk geen wijkagent meer, je wordt gewoon gestuurd."

Een ander: *"Ik ben in eerste instantie actief vanuit maatschappelijke betrokkenheid, gaande de tijd bleek de respons vanuit de gemeente wel minder dan verwacht. Ik word er een beetje cynisch van, maar ik geef het niet op."*

De signalen die tijdens de gesprekken worden besproken zijn divers en variëren van geluidsoverlast en inbraken tot:

"Het ging om een buurtbewoner, volop wiet en omkatten van oude auto's in garagebox, hele wijk afgezet met helikopter et cetera, heeft daarna in de bak gezeten, kwam eruit en bood buurtbewoners gewoon weer goedkoop een mooie auto aan. Iedereen wist ervan en zo iemand loopt gewoon verder; we hebben echt angst gehad toen we hoorden wat hij allemaal aan het uitvreten was."

Niet iedereen herkent de signalen van ondermijnende criminaliteit:

"Ik woon in een dorp in het buitengebied in het Groene Hart. Daar zijn vooral zorgen om inbraken. Herken de signalen waarschijnlijk niet."

Over het algemeen voelt men zich veilig, mede dankzij de actieve inzet van de verschillende buurtpreventieteams:

"Mijn motivatie is veiligheid in de straat, er wonen ook oudere mensen in de straat, als we met de mensen in het buurtpreventieteam veiligheid kunnen geven aan de straat dan is dat goed."

Meldingsbereidheid

Over het algemeen wordt er veel gesignaleerd maar de meldingsbereidheid is afgenomen:

"Ik ben nu wel klaar met melden; bereidheid is afgenomen, omdat er niets mee wordt gedaan".

Een ander: *"Toen de wijkagent nog wel eens een kopje koffie kwam drinken, flapte ik dit soort dingen (vermoedens van witwassen) er gewoon uit. Nu dat niet meer gebeurt, is het voor mij veel hoogdrempeliger geworden; als ik de wijkagent of gemeente niet zie, dan ga ik ook niet melden. Ook in het geval met een kind zonder schoenen. Ik liet dat signaal dan gewoon vallen aan de koffie op het wijkbureau; is nu veel moeilijker, iedereen is alleen nog maar digitaal."*

Overigens is dit wel sterk afhankelijk van de ernst van de situatie.

"Ik kies voor overleg met de bureaus bij vermoeden. Bij gereede twijfel toch melden. Toch wel afhankelijk van 'hoe dichtbij (locatie) is het?'"

Ook hier speelt het belang van terugkoppeling op een melding een belangrijke rol en is dit reden om hier alleen te melden als er directe aanleiding is om bang te zijn voor represailles.

Kritische vernieuwers

Gevoel van veiligheid

Over het algemeen zijn de mensen binnen dit profiel actief in en betrokken bij de eigen buurt, bijvoorbeeld als voorzitter van een wijkbeheergroep. Een van de deelnemers omschrijft zichzelf als: *"Een meedenkende burger; oplettend."*

De activiteiten die deze groep ontplooit gaan verder dan het lidmaatschap van een buurtpreventieteam om overlast te voorkomen. Ze dienen een hoger doel. Zo heeft een van de deelnemers die naast een daklozenopvang woont indringende gesprekken gevoerd met mensen bij de daklozenopvang die overlast veroorzaakten in de buurt.

"Gewoon om te begrijpen waarom deze mensen zo boos en gefrustreerd waren."

Op basis van de gesprekken is in overleg met de buurtregisseur een profielschets opgesteld. Deze profielschets is in de buurtapp gedeeld zodat er:

"Informatie komt over de mens achter de boze dakloze. De persoon achter de façade. Dit helpt om begrip te creëren. 'Omgekeerde anonimiteit', noem ik dat."

Deze mensen hebben vertrouwen in de eigen vaardigheden om met succes invloed uit te oefenen op de eigen omgeving.

"Je hand uitsteken, voorstellen en vragen of je iemand kunt helpen. Mensen aanspreken. Lukt het niet om zelf contact te maken? Dan de wijkagent inschakelen."

Een ander: *"Kantelen van geweld door aanspreken. Niet in de 'freeze' modus schieten maar aanspreken. 'Wat een mooie koevoet heeft u daar'. Die verassing zorgt voor een kanteling."*

Over het algemeen voelt men zich veilig in de buurt. Signalen van ondermijnende criminaliteit die spontaan worden genoemd zijn vooral gerelateerd aan de handel in softdrugs. Daarbij wordt onder meer gerefereerd aan jonge kinderen die onbewust betrokken raken bij georganiseerde criminaliteit en drugsdumpingen.

Meldingsbereidheid

Het vertrouwen in de overheid is groot. Er worden diverse voorbeelden genoemd waarbij signalen van (ondermijnende) criminaliteit zijn gemeld bij de politie. De meeste meldingen worden gedaan via het wijkbureau; grotere vergrijpen via politie of 112.

"Afhankelijk van de situatie melden bij 112, bijvoorbeeld gekke vaten op een industrieterrein."

Onzekerheid is ook hier een reden om niet te melden:

"Altijd de vraag 'hoe zeker weet je het?'"

Maar ook de competenties van de wijkagent spelen een rol bij de overwegingen:

"Kwaliteit en stabiliteit van de wijkagent is van belang."

Ook binnen dit profiel is terugkoppeling een belangrijk thema:

"Als je een melding doet, wil je serieus genomen worden door de instantie bij wie je de melding doet. Terugkoppeling is essentieel."

Een ander: *"Elke maand is er een terugkoppeling, maar dat verhoogt mijn meldingsbereidheid niet. Politie geeft aan 'meld alles, want dan wordt het dossier voor deze postcode hoger en krijgt deze postcode meer prioriteit'. Dergelijke boodschappen verhogen de meldingsbereidheid wel."*

Meld Misdaad Anoniem

Bij alle profielen worden de voor- en nadelen van Meld Misdaad Anoniem uitvoerig besproken. Daarbij gaat het voornamelijk over veiligheid (voordeel) en het missen van terugkoppeling (nadeel). Binnen dit profiel wordt een andere zienswijze aangedragen:

"Meld Misdaad Anoniem vind ik lastig concept. Is eigenlijk ondermijning van onze rechtstaat."

Een ander: *"Bij vermoeden van georganiseerde misdaad staat eigen veiligheid voorop dus dan zou Meld Misdaad Anoniem te begrijpen zijn. In alle andere gevallen is controleerbaarheid wat je meldt belangrijk."*

Eigengereide Digitalen

Gevoel van veiligheid

Tijdens de gesprekken worden diverse voorbeelden genoemd die duiden op signalen van ondermijnende criminaliteit. Bijvoorbeeld drugsdeals in de buurt of de hoeveelheid kapperszaken.

"Wat is precies ondermijning? Dan denk ik aan de serie Undercover (Netflix). Ik zie wel heel veel kappers, maar daar heb ik persoonlijk geen last van. Ik voel me veilig, omdat ze het niet op mij gemunt hebben. Voel soms wel een 'rare sfeer'."

Hoewel uit de kwantitatieve analyse blijkt dat dit profiel de veiligheid in de buurt een significant lager rapportcijfer geeft dan bijvoorbeeld de Zelfbewuste Aanpakkers of de Gevestigde Beïnvloeders, heeft dat dus niet per se invloed op de veiligheidsbeleving.

Wat opvalt is de houding ten opzichte van de overheid. Men heeft weinig vertrouwen in het optreden van de overheid in relatie tot de aanpak van ondermijnende criminaliteit:

"Ik hoop op een doortastender houding van politici ten aanzien van ondermijnende criminaliteit en meer handhaving."

Daar waar bij de andere profielen vooral wordt gerefereerd aan saamhorigheid, sociale cohesie, en elkaar kennen, klinkt in dit profiel een ander geluid:

"Ik zou het liefst anoniem wonen, heb geen behoefte aan sociale cohesie."

Meldingsbereidheid

De meldingsbereidheid is beperkt:

"Ik ga niet bij elke drugdeal melden. Ga ervan uit dat dat toch wel bekend is. Om dan steeds te melden. Wietplantages hebben geen prioriteit. De politie komt alleen als er geweld is."

Een belangrijke overweging bij het al dan niet melden is de eigen veiligheid. Het vertrouwen in de gemeente lijkt hoger dan het vertrouwen in de politie:

"Ik hoor dat er weinig vertrouwen is in gemeente, maar ik vertrouw gemeente wel. Die kunnen tenminste iets doen, hebben juridische middelen."

5.2 Wat valt op?

De incidenten die in de gesprekken zijn gedeeld en besproken kunnen zeker niet allemaal worden geschaard onder 'signalen van ondermijnende criminaliteit'.

De kennis over 'signalen van ondermijning' is divers, maar uit de voorbeelden die worden besproken kan worden opgemaakt dat de signalen van hennepcultuur, druglaboratoria en drugshandel het meest bekend zijn. Signalen van malafide bedrijven, witwassen of gedwongen prostitutie worden niet spontaan genoemd.

De signalen van (ondermijnende) criminaliteit die worden genoemd, roepen soms tijdelijk een gevoel van (sociale) onveiligheid op maar, dit lijkt de algemene veiligheidsbeleving nauwelijks te beïnvloeden. Gevoelens van fysieke onveiligheid komen minder vaak ter sprake tijdens de gesprekken.

In relatie tot sociale onveiligheid wordt gerefereerd aan 'elkaar leren kennen' en het 'ontbreken van respect' voor elkaar. Niet alleen tussen buurtbewoners onderling, maar ook tussen burgers en overheden/instanties en tussen overheden/instanties onderling.

Hoewel er in alle gesprekken diverse redenen worden genoemd om niet te melden, is de meldingsbereidheid bij de gespreksdeelnemers hoog. Bijna alle deelnemers hebben weleens iets gemeld.

De meldingen gaan veelal via een wijkagent of een buurtregisseur die lid is van een buurttapp waar de melding wordt gedaan. Bij ernstige incidenten (geweld/lozen van chemisch afval) wordt gemeld via 112.

De belangrijkste redenen om niet te melden:

- Men weet niet zeker of de signalen juist zijn;
- Men heeft geen zicht op de gevolgen voor de 'dader' (proportionaliteit);
- Men heeft geen vertrouwen in (de capaciteit van) de politie;

- Men heeft geen vertrouwen in het beleid (en dan gaat het met name om de strafmaat)
- Men heeft in het verleden een negatieve ervaring gehad met de politie/gemeente (geen terugkoppeling, wordt niets met melding gedaan);
- Men heeft angst voor represailles van de dader.

Meld Misdaad Anoniem is bij de gespreksdeelnemers bekend, maar het ontbreken van terugkoppeling bij dergelijke meldingen maakt het voor een aantal deelnemers een minder aantrekkelijk alternatief. Tijdens één van de panelgesprekken wordt ook het feit dat 'de melding hiermee feitelijk oncontroleerbaar en daarmee op zich eigenlijk ondermijnend is' aangedragen als overweging om geen gebruik te maken van Meld Misdaad Anoniem.

Het melden van signalen bij een 'vertrouwenspersoon' wordt genoemd als alternatief voor een melding bij de politie.

De deelnemers aan de panelgesprekken zijn bijna allemaal op de één of andere manier actief in de buurt. Ze maken veelal deel uit van informele netwerken als buurtapps, wijkteams of buurtpreventieteams. De meeste vrijwilligersactiviteiten hebben direct of indirect te maken met het thema 'veiligheid' in de buurt. De reden om te participeren ligt in veel gevallen in een negatieve ervaring zoals een inbraak of een overlast gevende situatie.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

In dit hoofdstuk worden zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve inzichten verbonden en besproken en wordt de centrale vraag beantwoord:

Hoe kan een gerichte communicatiestrategie rond ondermijnende activiteiten in de directe leefomgeving het vertrouwen in de gemeentelijke overheid en daarmee verbonden veiligheidsorganisaties vergroten en daarmee de participatie en meldingsbereidheid onder burgers doen toenemen?

Als er gekeken wordt naar de kwantitatieve data, kan er geconcludeerd worden dat de onderwerpen 'kennis over melden' en 'handelingsintentie' weinig verschillen tussen de profielen. Kennis over melden is bij alle profielen tussen de 60 en 70%, kennis over anoniem melden tussen de 45 en 60%. Op deze onderwerpen is het dus raadzaam om te werken met een basisboodschap voor alle profielen en die bijvoorbeeld lokaal in te kleuren. Differentiatie op profielniveau lijkt op deze onderwerpen te weinig rendement op te leveren om de investering (tijd en geld) te verantwoorden. De Zorgzame Senioren hebben op verschillende onderwerpen uit de enquête een niet-onderscheidend profiel.

Op twee onderwerpen zijn tussen de profielen wel verschillen zichtbaar die aanknopingspunten bieden voor differentiatie. Het betreft de thema's: 'oordeel over criminele activiteiten' en 'eigeneffectiviteit'.

Bij het thema 'oordeel over criminele activiteiten' werd in de online survey aan de respondenten een aantal stellingen voorgelegd die betrekking hebben op attituden en waarden rondom 'het doen van dingen die verboden zijn'. Als voorbeeld onderstaande stelling: "Je mag best eens iets doen dat verboden is, als anderen hier maar geen last van hebben".

6.2 Uitkomsten

Bij deze stellingen is een grove tweedeling zichtbaar tussen de groepen Eigengereide Digitalen en Stadse Nomaden enerzijds en de groepen Gevestigde Beïnvloeders, de Zelfverzekerde Aanpakkers en de Geïnformeerde Gezinsdrukke anderzijds. De eerste groep rapporteert een significant lagere score bij deze stellingen dan de tweede groep.

Ook bij het thema 'eigeneffectiviteit', zien we twee clusters: de groepen Eigengereide Digitalen en de Stadse Nomaden versus de groepen Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfverzekerde Aanpakkers.

Het cluster Gevestigde Beïnvloeders, Zelfbewuste Aanpakkers en Geïnformeerde Gezinsdrukke lijkt te bestaan uit mensen die 'de weg weten', *vertrouwen hebben in hun eigen vermogens om actie te ondernemen* en *situaties aan te pakken*. Dit vertaalt zich in een gemiddeld hoger rapportcijfer voor de veiligheid in de eigen omgeving, een gemiddeld lagere frequentie van onveiligheidsgevoelens, een gemiddeld groter gevoeld belang van het melden van criminaliteit, een gemiddeld grotere gevoelde vrijheid om (vermoedens van) criminaliteit te melden. Aan het andere einde van deze schaal vinden we vaak het cluster van Eigengereide Digitalen, Stadse Nomaden en soms de Honkvaste Buurtbewoners. Wanneer we kijken naar deze laatste groepen dan lijkt dit cluster te bestaan uit mensen die zich in relatie tot meldingsbereidheid (onbewust) meer laten leiden door angst om de eigen veiligheid/represailles, een beperkt vertrouwen in overheidsinstanties (er gebeurt niets met de melding) en een zekere mate van onvrede over ontwikkelingen in de samenleving (verharding, individualisering).

Op basis van de online survey kan worden geconcludeerd dat er verschillen zijn tussen de profielen, maar dat *de invloed van elk profiel op de mate van burgerparticipatie met betrekking tot de aanpak van criminaliteit (melden) minimaal is* wanneer er gekeken wordt naar de beantwoording van de open vragen, de af te maken stellingen in de online survey en de uitkomsten van de panelgesprekken.

Mogelijke verklaring uitkomsten

Mogelijk spelen basale emoties (zoals angst en schaamte) een grote rol bij het melden van criminaliteit. Dit is een menselijk aspect dat bij elk profiel zichtbaar is en wellicht meer leidend is in het gedrag dan de verschillen in overtuiging en geloof in mate van invloed. Dergelijke argumenten (bijvoorbeeld 'ik heb toch geen invloed') zijn eerder duidingen van respondenten achteraf (meestal onbewust) om de eigen angst en de schaamte (van het niet durven melden) daarvoor niet te hoeven ervaren.

Als voorbeeld onderstaande vraag:

'Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met de productie van harddrugs. Wat zou u doen? Ik doe niets, omdat':

Een enkeling vindt het niet nodig om te melden, omdat volgens hen harddrugs gelegaliseerd moet worden. De rest van de mensen geeft twee redenen om niet te melden: angst voor represailles (geen geloof in anonimiteit) en geen vertrouwen dat er iets met de melding gedaan wordt en dat het probleem door middel van een melding wordt opgelost.

Opvallend is dat deze reacties bij alle acht profielen exact hetzelfde is; ook bij de groepen die in het profiel beschreven staan als: 'hebben vertrouwen in de overheid' en 'hebben vertrouwen in eigen invloed'. Dat geldt tevens voor de panelgesprekken. Een enkeling twijfelt over het melden van illegale prostitutie of het telen van wiet omdat men de gevolgen van een melding voor de dader /slachtoffer niet kan overzien of twijfelt aan de juistheid van de eigen waarneming. Maar ook tijdens de panelgesprekken geven mensen veelal vergelijkbare redenen om niet te melden, ongeacht het profiel.

6.3 Aanbevelingen

Op grond van bovenstaande conclusies worden er in dit deel enkele aanbevelingen uiteengezet. Op grond van de analyse van het kwantitatieve deel van de online survey is er op twee variabelen ('kennis over melden' en 'handelingsintentie') weinig verschil tussen de profielen. Hier lijken gerichte interventies afgestemd op de verschillende profielen niet raadzaam. Datzelfde geldt voor de resultaten van de analyse van het kwalitatieve deel van de online survey en de uitkomsten van de panelgesprekken. Ook hier lijken interventies die afgestemd zouden worden op de afzonderlijke burgerprofielen geen juiste aanpak gezien de grote overeenstemming tussen de burgerprofielen bij de beantwoording van de vragen, het aanvullen van de stellingen met betrekking tot het melden van criminaliteit in de buurt en de uitkomsten van de panelgesprekken.

Een communicatiestrategie die kan bijdragen aan het melden van (een vermoeden van) criminele activiteiten in de buurt, zou vooral gericht moeten zijn op het zoveel als mogelijk opheffen van het verschil tussen de intentionaliteit van handelen (melden) en het daadwerkelijk handelen (melden in een specifiek criminele activiteit in de buurt). Immers, wat betreft overtuiging onderschrijft de overgrote meerderheid van de respondenten in algemene beschrijvingen het belang van het melden bij (vermoedens van) criminaliteit in de buurt, omdat dat de veiligheid in de buurt in hun ogen

vergroot. Bij de vragen rondom het daadwerkelijk handelen (melden) wordt men vermoedelijk gehinderd door (onbewuste) gevoelens zoals angst en schaamte. Om het melden in zulke gevallen toch te bevorderen zouden interventies die ook de mogelijke risico's van het niet melden laten zien nuttig kunnen zijn. Een dergelijke interventie zou een combinatie van verschillende authentieke casusbeschrijvingen kunnen zijn waarbij er door echte burgers verteld wordt over de negatieve gevolgen van criminele activiteiten in de buurt en hoe daarbij het niet-melden en het uiteindelijk wel melden verschillende uitkomsten heeft laten zien. Daarbij zouden de uitkomsten van het wel melden positief moeten zijn in de beschrijvingen van de casussen en de gevolgen van het niet-melden negatief moeten zijn in het beschrijven van de casussen. Ook al zou er in dit geval niet afgestemd te hoeven worden op de verschillende burgerprofielen van Citisens kan het wel bevorderlijk zijn om mensen uit een soortgelijke wijk/buurt hun verhaal te laten vertellen aan buurtbewoners die nu nog geneigd zijn niet te melden (geldt voor het overgrote deel). Op deze manier wordt het persoonlijke belang van de buurtbewoners die nu nog niet melden inzichtelijk gemaakt (risico's van niet melden en voordelen van melden) en kunnen onbewuste gevoelens van angst en schaamte mogelijk eerder worden overwonnen. Met een dergelijke gerichte strategie wordt tevens tegemoetgekomen aan de verschillen tussen de profielen op de variabelen: 'normvastheid' en 'eigen effectiviteit'.

Samenvattend zou er bij een dergelijke interventie rekening gehouden kunnen worden met onderstaande pijlers:

1. Het benadrukken van het persoonlijk belang

Er moet duidelijk worden gemaakt dat bij niet melden er wel degelijk overlast kan komen voor hen persoonlijk: Duidelijke casusbeschrijvingen door buurtbewoners waar het uit de hand is gelopen (zelfde type buurt, zelfde type mens). De overheid heeft hen nodig en kan het niet alleen.

2. Zinvolheid van melden

Het presenteren van casussen door buurtbewoners elders waarbij de problematiek werd opgelost en voorkomen door melding: Ook hier zouden weer echte casussen ingezet moeten worden en gaan deze burgers met elkaar in gesprek. Daarbij moet er benadrukt worden dat de politie/overheid de problemen niet kan oplossen zónder hulp van de burger: jou!

3. Eigen veiligheid

Helder uiteenzetten, met echte casussen en echte mensen (zie vorige punten) dat melden geheel veilig is en nooit traceerbaar is naar hen.

Ondanks dat hierboven een algemene interventie is beschreven zou men de specificering van enkele burgerprofielen wel als punt mee kunnen nemen in de casusbeschrijvingen. Bij de profielen waarbij wordt beschreven dat er weinig vertrouwen is in eigen invloed en in de overheid (Eigengereide Digitalen, Honkvaste Bewoners, Zorgzame Senioren en Geïnformeerde Gezinsdrukte) zal het motiveren tot melden wellicht nog lastiger zijn, maar dat geldt ook voor de groep ouderen (Zorgzame Senioren) en gezinnen met kinderen (Geïnformeerde Gezinsdrukte) vanwege hun kwetsbaardere positie. De berichtgeving in de media van bedreigingen en liquidaties van politici, journalisten en advocaten etc. is ook een factor die het motiveren tot melden in dit soort gevallen nog moeilijker maakt. De best mogelijke aanpak bij de groepen met weinig vertrouwen in eigen invloed en weinig vertrouwen in de overheid is de beste aanpak zoals bovenstaand, waarbij zinvolheid en eigen veiligheid nog sterker benadrukt dienen te worden dan bij de andere groepen.

7 Referenties

- Agger, B. (2012). *Oversharing: Presentations of Self in the Internet Age* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203125090>.
- Bakker, J., Denters, B. & Klok, P.J. (2011). Welke burger telt mee(r) in de doe-democratie? *Beleid en Maatschappij* 2011 (38) 4.
- Behavioural Insights Netwerk Nederland. (2019). *Rijk aan gedragsinzichten: Editie 2019*. (Publicatienr. 0919-105). Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
- Bennett, T. (1988). An assessment of the design, implementation and effectiveness of neighbourhood watch in London. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 27(4), 241-255.
- Blokland, T. (2008). *Oog voor elkaar: Veiligheidsbeleving en sociale controle in de grote stad*. Amsterdam University Press.
- Bobbio, L. (2010). Types of deliberation. *Journal of Deliberative Democracy*, 6(2).
- Boelhouwer, J., Gijsberts, M., & Vrooman, C. (2014). Nederland in meervoud. In C. Vrooman, M. Gijsberts, & J. Boelhouwer (Ed.), *Verschil in Nederland*. SCP.
- Boers, J., Van Steden, R., & Boutellier, H. (2008). Het effect van positieve en negatieve factoren op veiligheidsbeleving. *Tijdschrift Voor Veiligheid*, 7(3), 34-52.
- Boutellier, J. (2005). *Meer dan veilig: Over bestuur, bescherming en burgerschap*. Boom Juridische Uitgevers.
- Boutellier, J. (2008). Participatie als panacee. In *De burger als opspoorder: OM congres 2008*. Openbaar Ministerie.
- Boutellier, J., Van der Land, M., & Van Stokkom, B. (2014). *Burgers in veiligheid: Een inventarisatie van burgerparticipatie op het domein van de sociale veiligheid*. WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2015). *Veiligheidsmonitor 2015*.
- Cialdini, R. B. (2017). *Pre-Suasion. A Revolutionary Way to Influence and Persuade*. Cornerstone.
- Citizens. (2018). *Citizens-methode: Betrokkenheid organiseer je zó*. Citizens.
- Citizens. (2020). *De staat van betrokkenheid*. Citizens.
- Cornelissens, A., & Ferwerda, H. B. (2010). *Burgerparticipatie in de opsporing: Een onderzoek naar aard, werkwijzen en opbrengsten*. Politie & Wetenschap.
- De Meere, F., Brock, A., & Kwakernaak, M. (2020). *Een goed begin: Een verkenning naar segmentatiemodellen gericht op voorkeuren in burgerschap en participatie*. Verwey-Jonker Instituut.
- De Vries, A., Smit, S. K., & Lam, J. (2020). Naar een proactieve participatie tegen ondermijning: Op het raakvlak van mens en machine. *Cahiers Politicestudies*, 2020-1(54), 119-140.
- Dekker & De Hart (1999). Het sociaal kapitaal van de Nederlandse kiezer. *Tijdschrift voor Sociologie* 1999, Volume 20 - Nr. 3-4.
- Diduck, A., & Sinclair, A. J. (2002). Public involvement in environmental assessment: The case of the nonparticipant. *Environmental Management*, 29(4), 578-588.
- Elffers, H., & De Jong, W. (2004). "Nee, ik voel me nooit onveilig." *Determinanten van veiligheidsgevoelens*, Werkdocument nr. 5. Nederlands Centrum Criminaliteit en Rechtshandhaving, in opdracht van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (2005). Theory-based behavior change interventions: Comments on hobbs and sutton. *Journal of Health Psychology*, 10(1), 27-31.
- Gray, B.H., Sarnak, D.O., & Burgers, J.S. (2015). *Home Care by Self-Governing Nursing Teams: The Netherlands' Buurtzorg Model*.
- Hale, C. (1996). Fear of crime: A review of the literature. *International Review of Victimology*, 4(2), 79-150.
- Hermsen, S., & Renes, R. J. (2020). *Draaiboek gedragsverandering: De psychologie van beïnvloeding begrijpen en gebruiken* (8^e druk). Business Contact.
- Hiley, D.R. (2006). *Doubt and the Demands of Democratic Citizenship*. New York: Cambridge University Press.
- Honkanen, P., & Verplanken, B. (2004). Understanding attitudes towards genetically modified food: The role of values and attitude strength. *Journal of Consumer Policy*, 27(4), 401-420.

- Hooghe, M. & Dejaeghere, Y. (2007). Does the 'Monitorial Citizen' Exist? An Empirical Investigation into the Occurrence of Postmodern Forms of Citizenship in the Nordic Countries. *Scandinavian Political Studies*, 30, 249 - 271. [10.1111/j.1467-9477.2007.00180.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2007.00180.x).
- Hurenkamp, M., & Tonkens, E. (2020). Ontwerpprincipes voor betere burgerparticipatie. *Bestuurskunde*, 16(1), 54-63.
- Jager-Vreugdenhil, M. (2011). Spraakverwarring over participatie. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 20(1), 76-99.
- Kahneman, D. (2011). *Thinking fast and slow*. Farrar, Straus and Giroux Inc.
- Kortleven, W.-J. (2020). Een boekje open over ondermijning. *Tijdschrift voor veiligheid*, 19(1), 69-82. <https://doi.org/10.5553/TvV/187279482020019001004>
- Lam, J., & Kop, N. (2020). *Schouder aan schouder: Burger-en politieparticipatie tijdens de vermissing van Anne Faber*. Politieacademie.
- Lub, V. (2019). *De burger kijkt mee: De groei van buurtpreventie en gemeentelijk veiligheidsbeleid*. CCV.
- Lüdemann, C. (2005). Benachteiligte wohngebiete, lokales sozialkapital und disorder: Eine mehrebenenanalyse zu den individuellen und sozialräumlichen determinanten der perzeption von physical und social incivilities im städtischen raum. *Monatsschrift Für Kriminologie Und Strafrechtsreform*, 88(4), 240-256.
- Mehlbaum, S. & J. Broekhuizen (2019). 'Evalueren in complexiteit. De inzet van een realistische evaluatiemethodiek in het evalueren van de aanpak van veiligheidsproblematiek.' In: R. van Steden & R. van Putten (red), *Pragmatisch verzet tegen cultuurpessimisme*. Den Haag: Boom bestuurskunde, 93-107.
- Metz, J. (2006). *De tweeledige werking van intermediairen voor burgerparticipatie. Onderzoek naar de betekenis van de vrijwilligersondersteuning van de vereniging Humanitas voor*
- Paton, D. (2013). Disaster resilient communities: Developing and testing an all-hazards theory. *Journal of Integrated Disaster Risk Management*, 3(1), 1-17.
- Pol, B. (2020). *Voorbij de grenzen van gedragsbeïnvloeding*. Tabula Rasa.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon and Schuster.
- Raad voor het Openbaar Bestuur. (2012). *Loslaten in vertrouwen*. Den Haag.
- Roché, S. (2002). *Tolérance zéro?: Incivilités et insécurité*. Frankrijk: Odile Jacob.
- Rosenbaum, D. P. (1987). The theory and research behind neighborhood watch: Is it a sound fear and crime reduction strategy? *Crime & Delinquency*, 33(1), 103-134.
- Rosenbaum, D. P. (1998). The changing role of the police: Assessing the current transition to community policing. *How to Recognize Good Policing: Problems and Issues*, 3-29.
- Scholte, R. (2008). Burgerparticipatie in veiligheidsprojecten. In H. Boutellier, & R. van Steden (2008), *Veiligheid En Burgerschap in De Netwerksamenleving* (pp. 223-242). Boom Juridische Uitgevers.
- Schreurs, W. (2020). Waarom melden burgers? Individuele, sociale en institutionele drijfveren voor meldgedrag in het verleden en toekomstige meldingsbereidheid. *Tijdschrift voor Veiligheid* (19)2-3, 8-28. DOI [10.5553/TvV/187279482020019203002](https://doi.org/10.5553/TvV/187279482020019203002)
- Schreurs, W., Kerstholt, J. H., De Vries, P. W., & Giebels, E. (2018). Citizen participation in the police domain: The role of citizens' attitude and morality. *Journal of Community Psychology*, 46(6), 775-789. doi:[10.1002/jcop.21972](https://doi.org/10.1002/jcop.21972)
- Sheeran, P., & Webb, T. L. (2016). The intention-behavioural gap. *Social and Personality Psychology Compass*, 10(9), 503-518.
- Skogan, W. G. (1990). *Disorder and Decline: Crime and the Spiral of Decay in American Neighborhoods*. University of California Press.
- Skogan, W. G., & Hartnett, S. M. (1999). *Community policing, Chicago style*. Oxford University Press.
- Smulders, I. (2017). *#Politie: Twittergebruik door wijkagenten & de veiligheidsbeleving van de burger*. Open Universiteit.
- Stolle, D., Hooghe, M., & Micheletti, M. (2005). Politics in the Supermarket: Political Consumerism as a Form of Political Participation. *International Political Science Review*, 26(3), 245-269. <https://doi.org/10.1177/0192512105053784>

- Terpstra, J. (2009). Citizen involvement in local security networks. *Security Journal*, 22(2), 156-169.
- Terpstra, J. B., & Kouwenhoven, R. (2005). Burgers als deelnemers aan lokale veiligheidsnetwerken. *Tijdschrift voor veiligheid en veiligheidszorg*, 4(1), 4-16.
- Tonkens, E., & Verhoeven, I. (2019). The civic support paradox: Fighting unequal participation in deprived neighbourhoods. *Urban Studies*, 56(8), 1595-1610.
- Tonkens, E., Trappenburg, M., Hurenkamp, M., & Schmidt, J. (2015). *Montessori democratie: Spanningen tussen burgerparticipatie en de lokale politiek*. Amsterdam University Press.
- Tops, P. & Tromp, J. (2017). Nederlands schaduwkant. *Beleid en Maatschappij*. 44. 303-309. 10.5553/BenM/138900692017044004005.
- Tops, P. & Tromp, J. (2019). *De achterkant van Amsterdam. Een verkenning van drugsgerelateerde criminaliteit*.
- Tuffin, R., Morris, J., & Poole, A. (2006). *An evaluation of the impact of the national reassurance policing programme*. Great Britain Home Office Research, Development and Statistics Directorate.
- Van der Meer, T. (2016). De lokale democratie en het probleem van participatieve ongelijkheid. *Mens en Maatschappij*, 91(4), 357-380. <https://doi.org/10.5117/MEM2016.4>.
- Van der Meer, T. (2020). Microtargeting en de bescherming van de publieke sfeer. In J. de Ridder, R. Vliegthart, & J. Zuure (Eds.), *Doen, durven of de waarheid?: Democratie in digitale tijden* (pp. 273-286). Amsterdam University Press.
- Van den Brink, G. (2006). *Van waarheid naar veiligheid: Twee lessen voor een door angst bevangen burgerij*. SUN.
- Van Deth, J., Montero, J.R. & Westholm, A. eds. (2007). *Citizenship and Involvement in European Democracies: A Comparative Analysis*. London: Routledge.
- Van Houwelingen, P., Boele, A., & Dekker, P. (2014). *Burgermacht op eigen kracht? Een brede verkenning van ontwikkelingen in burgerparticipatie*. Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Van Stokkom, B. (2008). Bange burgers, doortastende dienstverleners: Voorbij de retoriek van burgerschap en zelfredzaamheid. In H. Boutellier, & R. van Steden (red.), *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving* (pp. 267-290). Boom Juridische Uitgevers.
- Walklate, S. (2013). *Victimology (routledge revivals): The victim and the criminal justice process*. Routledge.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. (2017). *Weten is nog geen doen: Een realistisch perspectief op redzaamheid*. WRR.
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26(1), 215-240.
- Zoomer, O., Geurts, P. A. T. M., & Van der Vijver, K. (2002). *Gebiedsgebonden politiezorg als uitdaging*. Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Bijlagen

Bijlage 1: beschrijving betrokkenheidsprofielen Citisens

De Honkvaste Buurtbewoner (17%)

- De Honkvaste Buurtbewoners zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: tussen de 45/65 jaar; lager opleidingsniveau; veel gezinnen en zogeheten 'empty-nesters' (kinderen het huis uit) en ervaart zijn/haar omgeving als onveilig.
- Deze mensen zijn sterk verankerd in hun netwerk van familie en vrienden en staan dus ook veel voor elkaar klaar. Ze zijn voornamelijk lokaal betrokken en volgen dan ook vooral de lokale media, of via Facebook. Belangrijke onderwerpen voor ze zijn: wonen, leefomgeving, veiligheid en gezondheidszorg.
- Er is weinig vertrouwen in de overheid. Ze zijn dan ook van mening dat de overheid geen interesse in ze toont. Daardoor heeft de Honkvaste Buurtbewoner ook weinig wil om te participeren bij gemeentelijke projecten.

De Eigengereide Digitalen (11%)

- De Eigengereide Digitalen zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: tot 40 jaar; lager opleidingsniveau; veel starters en parttime/flexibele werkcontracten; alleenstaand en samenwonend en heeft veel moeite met het vinden van een eigen woning.
- Deze relatief jongere groep is opgegroeid in het digitale tijdperk. Ze zijn dan ook online veel te vinden, in gesprek met familie en vrienden, of scrollen ze op de sociale media (Facebook, Twitter) op zoek naar veel entertainmentnieuws. Belangrijke onderwerpen voor ze zijn: asiel, integratie, werk en inkomen.
- Bij de Eigengereide Digitalen is weinig vertrouwen in de overheid. Ze vinden dat politici 'er alleen voor zichzelf zitten' en dit resulteert er dan ook in dat zij weinig motivatie hebben om te participeren bij projecten van de gemeente.

De Geïnformeerde Gezinsdrukte (17%)

- De Geïnformeerde Gezinsdrukte zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: tussen de 30/65 jaar; middel tot hoog opleidingsniveau; goede baan/loondienst; veel gezinnen met jonge kinderen en ze zijn tevreden over het onderhoud van de leefomgeving in de buurt.
- Dit is een ontzettend drukke groep. Doordeweeks én in het weekend zijn ze vaak druk bezig met hun eigen leefomgeving: werk, school van de kinderen en de sportvereniging van de kinderen. Het nieuws volgen ze via allerlei kanalen: televisie, de (lokale) media, maar ook Facebook. Belangrijke onderwerpen voor deze groep zijn: onderwijs en veiligheid.
- De Geïnformeerde Gezinsdrukte heeft gemiddeld vertrouwen in de overheid. Dit betekent niet gelijk dat ze participeren in activiteiten van de gemeente. Dit komt voornamelijk door het gebrek aan tijd en niet aan negatieve gevoelens.

De Stadse Nomaden (10%)

- De Stadse Nomaden zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: tot 40 jaar; lager tot gemiddeld opleidingsniveau; zijn vaak studierend met een bijbaan; alleenstaand en ze zijn tevreden over de bereikbaarheid met het Openbaar Vervoer in eigen buurt.
- Deze groep heeft een bovengemiddeld vertrouwen in de overheid, maar wel weinig interesse in lokale problematiek. Ze zijn meer betrokken bij nationale problematiek. Ze schromen ook niet om mee te doen aan bijvoorbeeld een protestmars. Ze zijn maatschappelijk betrokken, maar wel met het oog op persoonlijke ontwikkeling. Belangrijke onderwerpen voor deze groep zijn: asiel, integratie, werk en inkomen.
- De Stadse Nomaden volgen het nieuws niet veel, maar nationale nieuwsitems volgen ze voornamelijk via sociale media (Instagram, Twitter, wat er doorgestuurd wordt door vrienden). Af en toe wordt er ingeschakeld op andere nieuwsoutlets.

De Kritische Vernieuwers (6%)

- De Kritische Vernieuwers zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: tussen de 30/50 jaar; hoger opleidingsniveau; ondernemers; alleenstaand en samenwonend en ze zijn te spreken over het brede aanbod aan winkels en horeca in de buurt.
- Deze groep is betrokken in zowel lokale als nationale problematiek. Van alle bewonersprofielen heeft deze groep het meeste vertrouwen in de overheid. Belangrijke onderwerpen voor deze groep zijn: milieu, klimaat, asiel, integratie, politiek en goede doelen. Ze vinden het dan ook fijn om hun steentje bij te dragen in maatschappelijke kwesties, zoals een protestmars en aanwezig zijn op bewonersavonden.
- De Stadse Nomaden wordt graag op de hoogte gehouden van wat er in de wereld gebeurt. Dit wordt voornamelijk gedaan via bijvoorbeeld de digitale krant. Of Nieuwsuur wordt op de televisie aangezet. Communicatie met de gemeente is ook belangrijk voor deze groep, zo ontvangen zij een digitale nieuwsbrief met de laatste informatie uit de gemeente.

De Gevestigde Beïnvloeders (18%)

- De Gevestigde Beïnvloeders zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: 45 jaar en ouder; hoger opleidingsniveau; (pre)pensioen, ondernemer of manager; samenwonend of 'empty-nesters' en ze hechten veel waarde aan het in stand houden van de natuur in Nederland.
- Deze groep is ontzettend betrokken in hun eigen omgeving, ze zijn aangesloten bij verenigingen of doen vrijwilligerswerk. Inzetten voor de gemeente doen ze het liefst met anderen. Het zijn de typische personen die hun mening laten horen bij de gemeente en zijn dus ook niet bang om contact op te nemen. Ze hebben veel vertrouwen in de overheid. Belangrijke onderwerpen voor deze groep zijn: wonen, leefomgeving en mobiliteit.
- Nieuws volgen de Gevestigde Beïnvloeders via de krant, of via het NOS-journaal. Steeds meer wordt de tablet erbij gehaald voor de nieuwsapps. Lokale informatie ontvangen ze het liefst via de traditionele manieren van een bewonersbrief, of via de e-mail.

De Zorgzame Senioren (6%)

- De Zorgzame Senioren zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: ouder dan 65 jaar; lager opleidingsniveau; (pre)pensioen of vrijwilligerswerk; alleenstaand en ze willen graag voorzieningen op loopafstand van hun huis.
- Deze groep is redelijk kritisch tegenover maatschappelijke veranderingen. Ze zien dat de maatschappij individualiseert. Ze zijn betrokken bij hun familie en vrienden. Vertrouwen in de overheid is laag, ook omdat ze denken zelf weinig invloed te kunnen uitoefenen. Ze participeren dus ook niet graag bij de gemeente. Belangrijke onderwerpen voor deze groep zijn: geloof, gezondheid, wonen en leefomgeving.
- Het nieuws wordt gevolgd door de Zorgzame Senioren via de traditionele kanalen: de lokale krant, een huis-aan-huis blad, het NOS-journaal of de lokale tv-zender. De groep is niet tot nauwelijks maatschappelijk of politiek actief.

De Zelfbewuste Aanpakkers (16%)

- De Zelfbewuste aanpakkers zijn te herkennen aan de volgende kenmerken: 55 jaar en ouder; laag tot gemiddeld opleidingsniveau; zelfstandig ondernemer, mkb of boerenbedrijf; gezinnen en 'empty-nesters' en ze zijn tevreden over hun eigen groene leefomgeving.
- Deze groep weet wat doorpakken is. Ze zijn ontzettend betrokken bij lokale dingen. Ze houden zich bezig met het verenigingsleven, vrijwilligerswerk en zijn als eerste bij de gemeente om aan te kloppen over allerlei initiatieven. Het vertrouwen in de overheid is gemiddeld, ze hebben meer vertrouwen in zichzelf. Belangrijke onderwerpen voor deze groep zijn: wonen, leefomgeving, milieu en klimaat.
- Het nieuws wordt door de Zelfbewuste Aanpakker voornamelijk gevolgd via de lokale media, maar online nieuwsoutlets worden ook steeds populairder. Qua participatie zijn ze traditioneel. Ze wonen graag een fysieke bewonersavond bij, met hoge verwachtingen. Ze willen het liefst gelijk oplossingen. Online participatie is wat minder, maar er worden wel graag enquêtes ingevuld.

Bijlage 2: vragen online raadpleging Citisens-panel

Veiligheid:

- Welk cijfer geeft u de veiligheid in uw buurt? 1= heel onveilig, 10 = heel veilig
- Voelt u zich wel eens onveilig in uw buurt? (nooit – zelden – soms – vaak – altijd)

Criminele activiteiten:

Onder criminele activiteiten verstaan we alle activiteiten die door de wet strafbaar zijn gesteld.

- In mijn buurt vinden criminele activiteiten plaats. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)

Mening over (toelaatbaarheid van) criminele activiteiten:

- Wat vindt u ervan als mensen zich bezighouden met criminele activiteiten? Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal niet erg tot heel erg*)

Normvastheid:

- Je mag best eens iets doen dat verboden is, als anderen hier maar geen last van hebben. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Je mag best eens iets doen dat verboden is als je zelf in geldnood zit. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Je mag best eens iets doen dat verboden is, als je daarmee een ander kunt helpen. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)

Melden van criminele activiteiten:

- Ik voel met vrij om een melding te doen van criminaliteit in mijn buurt. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Ik voel me vrij om een melding te doen van een vermoeden van criminaliteit in mijn buurt. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Ik weet hoe ik vermoedens van criminaliteit kan melden. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Ik weet hoe ik vermoedens van criminaliteit anoniem kan melden. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Ik vind het belangrijk om criminaliteit te melden. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Ik vind het belangrijk om vermoedens van criminaliteit te melden. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)
- Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met wietteelt. Wat zou u doen?
 - ik meld het bij de politie
 - ik meld het bij de gemeente
 - ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem
 - ik doe niets, omdat... (mogelijkheid om aan te vullen)
 - ik spreek diegene er zelf op aan
- Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met de productie van harddrugs. Wat zou u doen?
 - ik meld het bij de politie
 - ik meld het bij de gemeente
 - ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem
 - ik doe niets, omdat... (mogelijkheid om aan te vullen)
 - ik spreek diegene er zelf op aan

- Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezig houdt met illegale prostitutie.
Wat zou u doen?
 - ik meld het bij de politie
 - ik meld het bij de gemeente
 - ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem
 - ik doe niets, omdat... (mogelijkheid om aan te vullen)
 - ik spreek diegene er zelf op aan

- Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met drugshandel.
Wat zou u doen?
 - ik meld het bij de politie
 - ik meld het bij de gemeente
 - ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem
 - ik doe niets, omdat... (mogelijkheid om aan te vullen)
 - ik spreek diegene er zelf op aan

- Stel: u komt er achter dat iemand in uw buurt zich bezig houdt met witwassen.
Wat zou u doen?
 - ik meld het bij de politie
 - ik meld het bij de gemeente
 - ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem
 - ik doe niets, omdat... (mogelijkheid om aan te vullen)
 - ik spreek diegene er zelf op aan

- Ik zou eerder of vaker iets melden als.... *Kies wat voor u het meest belangrijk is.*
 - ik zou weten wat de politie / de gemeente met mijn melding doet
 - ik het vertrouwen zou hebben dat de politie / de gemeente mijn melding serieus neemt
 - ik zou weten dat anderen uit mijn buurt zulke zaken ook melden
 - ik anoniem zou kunnen melden
 - ik gemakkelijker zou kunnen melden
 - ik niet bang hoeft te zijn voor mogelijke gevolgen
 - anders, nl: ...

- Ik denk dat mensen zelf ook iets kunnen doen om de veiligheid in hun eigen buurt te verbeteren. Kies op de schuifbalk de positie die het beste bij uw mening past. (*helemaal mee eens tot helemaal mee oneens*)

Vervolg vraag bij *helemaal eens t/m neutraal*:

Wat zouden mensen volgens u kunnen doen om de veiligheid in hun eigen buurt te verbeteren?
open vraag

Het Expertisecentrum Veiligheid van Avans Hogeschool doet onderzoek naar veiligheid en de aanpak van criminaliteit. We gaan daarover graag met u in gesprek! We zijn bijvoorbeeld benieuwd naar wat mensen zelf kunnen of willen doen, om de veiligheid in hun eigen buurt te verbeteren. We organiseren daarom interviews en panelgesprekken, waarin we met verschillende mensen over deze onderwerpen praten. Wilt u deelnemen aan zo'n gesprek? Vul dan hieronder alstublieft uw naam en e-mailadres of telefoonnummer in. Wilt u meer weten over het Expertisecentrum Veiligheid? Kijk dan op deze website:

<https://www.avans.nl/onderzoek/expertisecentra/veiligheid/introductie>

Bijlage 3: significante verschillen

Bijlage 3 biedt per sleutelvariabele (veiligheid, melden, normvastheid, eigen effectiviteit en handelingsintentie) inzicht in de significante verschillen tussen de gemiddelde scores van de profielen.

Variabele 1: Veiligheidsgevoelens

Tabel 1a. Welk cijfer geeft u veiligheid in uw buurt?

	N	Mean	Std. Deviation
Honkvaste Buurtbewoners	583	7,18	1,591
Eigengereide Digitalen	224	6,95	1,676
Zorgzame Senioren	107	7,07	1,600
Geïnformeerde gezinsdrukte	789	7,63	1,454
Stadse Nomaden	386	7,06	1,641
Gevestigde Beïnvloeders	1120	7,63	1,425
Kritische Vernieuwers	282	7,24	1,606
Zelfbewuste Aanpakkers	660	7,76	1,443
Total	4151	7,46	1,533

- De Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers geven een significant lager rapportcijfer dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Geïnformeerde Gezinsdrukte geeft een significant hoger rapportcijfer dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische vernieuwers.
- De Gevestigde Beïnvloeders geven een significant hoger rapportcijfer dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Zelfbewuste Aanpakkers geven gemiddeld het hoogste rapportcijfer en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

Tabel 2a. Voelt u zich wel eens onveilig in uw buurt?

	N	Mean	Std. Deviation
Honkvaste Buurtbewoners	591	2,71	1,384
Eigengereide Digitalen	225	2,80	1,441
Zorgzame Senioren	109	2,84	1,369
Geïnformeerde gezinsdrukte	801	2,35	1,324
Stadse Nomaden	390	2,74	1,436
Gevestigde Beïnvloeders	1127	2,29	1,281
Kritische Vernieuwers	281	2,56	1,338
Zelfbewuste Aanpakkers	666	2,20	1,188
Total	4190	2,45	1,337

- De Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren en de Stadse Nomaden rapporteren gemiddeld een significant hogere frequentie van onveiligheidsgevoelens dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Kritische Vernieuwers rapporteren gemiddeld een significant hogere frequentie van onveiligheidsgevoelens dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers. Deze laatste groep rapporteert gemiddeld de laagste frequentie van onveiligheidsgevoelens en verschilt daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Zorgzame Senioren, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

Variabele 2: Meldingsbereidheid

Tabel 3a. Het belang van melden.

	N	Mean	Std. Deviation
Honkvaste Buurtbewoners	583	5,82	1,250
Eigengereide Digitalen	219	5,53	1,379
Zorgzame Senioren	106	5,84	1,105
Geïnformeerde gezinsdrukte	794	5,84	1,228
Stadse Nomaden	388	5,55	1,292
Gevestigde Beïnvloeders	1110	6,02	1,099
Kritische Vernieuwers	275	5,63	1,285
Zelfbewuste Aanpakkers	659	5,88	1,225
Total	4134	5,84	1,223

- Honkvaste buurtbewoners zijn het gemiddeld meer eens met de stelling dan Stadse Nomaden, maar minder dan Gevestigde Beïnvloeders. Eigengereide Digitalen zijn het gemiddeld minder eens met de stelling dan Geïnformeerde Gezinsdrukte, Gevestigde Beïnvloeders en Zelfbewuste Aanpakkers.
- De groep Geïnformeerde Gezinsdrukte is het gemiddeld meer eens met de stelling dan de Eigengereide Digitalen en Stadse Nomaden maar minder dan Gevestigde Beïnvloeders.
- Stadse Nomaden zijn het gemiddeld minder eens met de stelling dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders zijn het gemiddeld het meest eens met de stelling en verschillen daarmee significant van de Eigengereide Digitalen, de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

Tabel 4a. Wat vindt u van de volgende stelling: ik voel me vrij om een melding te doen van een vermoeden van criminaliteit in mijn buurt?

	N	Mean	Std. Deviation
Honkvaste Buurtbewoners	584	5,29	1,600
Eigengereide Digitalen	217	5,09	1,728
Zorgzame Senioren	106	5,28	1,413
Geïnformeerde gezinsdrukte	782	5,41	1,519
Stadse Nomaden	385	5,03	1,634
Gevestigde Beïnvloeders	1106	5,53	1,438
Kritische Vernieuwers	270	5,26	1,536
Zelfbewuste Aanpakkers	657	5,46	1,535
Total	4107	5,37	1,541

- De Gevestigde Beïnvloeders zijn het significant vaker eens met de stelling dan de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen en de Stadse Nomaden. Deze laatste groep is het ook

significant vaker oneens met de stelling dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte en de Zelfbewuste Aanpakkers.

- De Zorgzame Senioren en Kritische Vernieuwers vertonen bij deze stelling geen significante verschillen met andere profielen.

Tabel 5a. Wat vindt u van de volgende stelling: ik voel me vrij om een melding te doen van criminaliteit in mijn buurt?

	N	Mean	Std. Deviation
Honkvaste Buurtbewoners	581	5,53	1,488
Eigengereide Digitalen	225	5,35	1,551
Zorgzame Senioren	106	5,58	1,366
Geïnformeerde gezinsdrukte	789	5,57	1,456
Stadse Nomaden	384	5,37	1,466
Gevestigde Beïnvloeders	1111	5,79	1,328
Kritische Vernieuwers	269	5,50	1,370
Zelfbewuste Aanpakkers	656	5,72	1,369
Total	4121	5,61	1,419

- De Gevestigde Beïnvloeders rapporteren de hoogste score bij deze stelling en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Zelfbewuste Aanpakkers scoren ook significant hoger dan de Eigengereide Digitalen en de Stadse Nomaden. De Zorgzame Senioren vertonen ook bij deze stelling geen significante verschillen met de andere profielen.

Variabele 3: Normvastheid

Tabel 8a. Crosstabulation: Wat vindt u ervan als mensen zich bezighouden met criminele activiteiten?

Betrokkenheidsprofielen		Hele maal niet erg	2	3	4	5	6	Heel erg	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	1	3	9	43	69	126	335	586
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,2%	0,5%	1,5%	7,3%	11,8%	21,5%	57,2%	100,0 %
Eigengereide Digitalen	Count	0	4	9	13	38	49	108	221
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,0%	1,8%	4,1%	5,9%	17,2%	22,2%	48,9%	100,0 %
Zorgzame Senioren	Count	0	1	0	7	9	37	53	107
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,0%	0,9%	0,0%	6,5%	8,4%	34,6%	49,5%	100,0 %
Geïnformeerde gezinsdrukke	Count	1	4	9	59	78	178	470	799
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,1%	0,5%	1,1%	7,4%	9,8%	22,3%	58,8%	100,0 %
Stadse Nomaden	Count	0	3	14	32	58	96	183	386
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,0%	0,8%	3,6%	8,3%	15,0%	24,9%	47,4%	100,0 %
Gevestigde Beïnvloeders	Count	2	3	4	60	63	260	725	1117
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,2%	0,3%	0,4%	5,4%	5,6%	23,3%	64,9%	100,0 %
Kritische Vernieuwers	Count	0	3	7	25	38	86	121	280
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,0%	1,1%	2,5%	8,9%	13,6%	30,7%	43,2%	100,0 %
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	0	4	9	44	53	156	398	664
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,0%	0,6%	1,4%	6,6%	8,0%	23,5%	59,9%	100,0 %
Total	Count	4	25	61	283	406	988	2393	4160
	% within Betrokken- heidsprofiel	0,1%	0,6%	1,5%	6,8%	9,8%	23,8 %	57,5 %	100,0 %

Tabel 8b. Wat vindt u ervan als mensen zich bezighouden met criminele activiteiten?

	N	Mean	Std. Deviation
Honkvaste Buurtbewoners	586	6,23	1,093
Eigengereide Digitalen	221	6,00	1,249
Zorgzame Senioren	107	6,24	0,970
Geïnformeerde gezinsdrukte	799	6,28	1,056
Stadse Nomaden	386	6,02	1,187
Gevestigde Beïnvloeders	1117	6,45	0,913
Kritische Vernieuwers	280	6,00	1,152
Zelfbewuste Aanpakkers	664	6,32	1,030
Total	4160	6,27	1,061

- De Gevestigde Beïnvloeders rapporteren de hoogste score bij deze stelling en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, De Geïnformeerde Gezinsdrukte, De Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Eigengereide Digitalen scoren ook significant lager dan de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Geïnformeerde Gezinsdrukte scoort dus significant lager dan 6.GB, maar significant hoger dan de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- Voor zowel de Stadse Nomaden als de Kritische Vernieuwers geldt dat zij significant lager scoren dan de Gevestigde Beïnvloeders, de Geïnformeerde Gezinsdrukte en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Zorgzame Senioren vertonen geen significante verschillen met andere profielen.

Tabel 9a. Crosstabulation: Wat vindt u van de volgende stelling: je mag best eens iets doen dat verboden is, als anderen hier maar geen last van hebben?

Betrokkenheidsprofielen		Hele maal mee oneens	2	3	4	5	6	Hele maal mee eens	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	144	166	69	70	81	37	19	586
	% within Betrokkenheidsprofiel	24,6%	28,3%	11,8%	11,9%	13,8%	6,3%	3,2%	100,0 %
Eigengereide Digitalen	Count	50	49	22	27	46	18	10	222
	% within Betrokkenheidsprofiel	22,5%	22,1%	9,9%	12,2%	20,7%	8,1%	4,5%	100,0 %
Zorgzame Senioren	Count	31	27	16	11	12	7	4	108
	% within Betrokkenheidsprofiel	28,7%	25,0%	14,8%	10,2%	11,1%	6,5%	3,7%	100,0 %
Geïnformeerde gezinsdrukte	Count	210	199	92	100	124	45	15	785
	% within Betrokkenheidsprofiel	26,8%	25,4%	11,7%	12,7%	15,8%	5,7%	1,9%	100,0 %
Stadse Nomaden	Count	87	84	41	40	84	33	13	382
	% within Betrokkenheidsprofiel	22,8%	22,0%	10,7%	10,5%	22,0%	8,6%	3,4%	100,0 %
Gevestigde Beïnvloeders	Count	333	329	100	128	130	71	18	1109
	% within Betrokkenheidsprofiel	30,0%	29,7%	9,0%	11,5%	11,7%	6,4%	1,6%	100,0 %
Kritische Vernieuwers	Count	64	69	25	43	43	18	12	274
	% within Betrokkenheidsprofiel	23,4%	25,2%	9,1%	15,7%	15,7%	6,6%	4,4%	100,0 %
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	193	171	63	91	78	47	18	661
	% within Betrokkenheidsprofiel	29,2%	25,9%	9,5%	13,8%	11,8%	7,1%	2,7%	100,0 %
Total	Count	1112	1094	428	510	598	276	109	4127
	% within Betrokkenheidsprofiel	26,9%	26,5%	10,4%	12,4%	14,5%	6,7%	2,6%	100,0 %

Tabel 10a. Crosstabulation: Wat vindt u van de volgende stelling: je mag best eens iets doen dat verboden is, als je zelf in geldnood zit?

Betrokkenheidsprofielen		Hele maal mee oneens	2	3	4	5	6	Hele maal mee eens	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	214	156	77	83	28	19	5	582
	% within Betrokkenheidsprofiel	36,8%	26,8%	13,2%	14,3%	4,8%	3,3%	0,9%	100,0%
Eigengereide Digitalen	Count	65	56	34	38	23	4	1	221
	% within Betrokkenheidsprofiel	29,4%	25,3%	15,4%	17,2%	10,4%	1,8%	0,5%	100,0%
Zorgzame Senioren	Count	43	24	18	15	2	1	3	106
	% within Betrokkenheidsprofiel	40,6%	22,6%	17,0%	14,2%	1,9%	0,9%	2,8%	100,0%
Geïnformeerde gezinsdrukte	Count	299	221	105	97	44	8	7	781
	% within Betrokkenheidsprofiel	38,3%	28,3%	13,4%	12,4%	5,6%	1,0%	0,9%	100,0%
Stadse Nomaden	Count	133	86	62	43	44	8	5	381
	% within Betrokkenheidsprofiel	34,9%	22,6%	16,3%	11,3%	11,5%	2,1%	1,3%	100,0%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	482	316	130	115	53	14	5	1115
	% within Betrokkenheidsprofiel	43,2%	28,3%	11,7%	10,3%	4,8%	1,3%	0,4%	100,0%
Kritische Vernieuwers	Count	84	82	44	33	25	4	3	275
	% within Betrokkenheidsprofiel	30,5%	29,8%	16,0%	12,0%	9,1%	1,5%	1,1%	100,0%
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	266	175	79	84	34	10	2	650
	% within Betrokkenheidsprofiel	40,9%	26,9%	12,2%	12,9%	5,2%	1,5%	0,3%	100,0%
Total	Count	1586	1116	549	508	253	68	31	4111
	% within Betrokkenheidsprofiel	38,6%	27,1%	13,4%	12,4%	6,2%	1,7%	0,8%	100,0%

Tabel 11a. Crosstabulation: Wat vindt u van de volgende stelling: je mag best eens iets doen dat verboden is, als je daarmee een ander kunt helpen?

Betrokkenheidsprofielen		Hele maal mee oneens	2	3	4	5	6	Hele maal mee eens	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	122	131	76	99	94	42	8	572
	% within Betrokkenheidsprofiel	21,3%	22,9%	13,3%	17,3%	16,4%	7,3%	1,4%	100,0%
Eigengereide Digitalen	Count	43	38	31	32	56	15	4	219
	% within Betrokkenheidsprofiel	19,6%	17,4%	14,2%	14,6%	25,6%	6,8%	1,8%	100,0%
Zorgzame Senioren	Count	35	19	13	17	12	4	3	103
	% within Betrokkenheidsprofiel	34,0%	18,4%	12,6%	16,5%	11,7%	3,9%	2,9%	100,0%
Geinformeerde gezinsdrukte	Count	171	166	113	142	145	33	8	778
	% within Betrokkenheidsprofiel	22,0%	21,3%	14,5%	18,3%	18,6%	4,2%	1,0%	100,0%
Stadse Nomaden	Count	65	67	56	63	96	23	9	379
	% within Betrokkenheidsprofiel	17,2%	17,7%	14,8%	16,6%	25,3%	6,1%	2,4%	100,0%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	261	272	140	164	204	46	8	1095
	% within Betrokkenheidsprofiel	23,8%	24,8%	12,8%	15,0%	18,6%	4,2%	0,7%	100,0%
Kritische Vernieuwers	Count	46	61	31	44	65	18	8	273
	% within Betrokkenheidsprofiel	16,8%	22,3%	11,4%	16,1%	23,8%	6,6%	2,9%	100,0%
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	151	168	76	114	96	35	10	650
	% within Betrokkenheidsprofiel	23,2%	25,8%	11,7%	17,5%	14,8%	5,4%	1,5%	100,0%
Total	Count	894	922	536	675	768	216	58	4069
	% within Betrokkenheidsprofiel	22,0%	22,7%	13,2%	16,6%	18,9%	5,3%	1,4%	100,0%

Tabel 11b. Overzicht normvastheid

		N	Mean	Std. Deviation
Wat vindt u van de volgende stelling: Je mag best eens iets doen dat verboden is, als anderen hier maar geen last van hebben?	Honkvaste Buurtbewoners	586	2,94	1,740
	Eigengereide Digitalen	222	3,29	1,859
	Zorgzame Senioren	108	2,84	1,768
	Geïnformeerde gezinsdrukte	785	2,90	1,703
	Stadse Nomaden	382	3,26	1,837
	Gevestigde Beïnvloeders	1109	2,71	1,684
	Kritische Vernieuwers	274	3,12	1,805
	Zelfbewuste Aanpakkers	661	2,85	1,759
	Total	4127	2,92	1,750
Wat vindt u van de volgende stelling: Je mag best eens iets doen dat verboden is als je zelf in geldnood zit?	Honkvaste Buurtbewoners	582	2,37	1,452
	Eigengereide Digitalen	221	2,61	1,453
	Zorgzame Senioren	106	2,28	1,452
	Geïnformeerde gezinsdrukte	781	2,25	1,359
	Stadse Nomaden	381	2,54	1,545
	Gevestigde Beïnvloeders	1115	2,11	1,301
	Kritische Vernieuwers	275	2,48	1,430
	Zelfbewuste Aanpakkers	650	2,20	1,343
	Total	4111	2,28	1,393
Wat vindt u van de volgende stelling: Je mag best eens iets doen dat verboden is, als je daarmee een ander kunt helpen?	Honkvaste Buurtbewoners	572	3,12	1,669
	Eigengereide Digitalen	219	3,37	1,707
	Zorgzame Senioren	103	2,77	1,722
	Geïnformeerde gezinsdrukte	778	3,07	1,602
	Stadse Nomaden	379	3,43	1,671
	Gevestigde Beïnvloeders	1095	2,95	1,610
	Kritische Vernieuwers	273	3,39	1,712
	Zelfbewuste Aanpakkers	650	2,97	1,639

Toelichting stelling: Je mag best eens iets doen dat verboden is, als anderen hier maar geen last van hebben

- De Honkvaste Buurtbewoners en de Zorgzame Senioren vertonen geen significante verschillen met andere profielen bij deze stelling.
- De Eigengereide Digitalen scoren significant hoger dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.

- De Stadse Nomaden scoren significant hoger dan de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders hebben de laagste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Eigengereide Digitalen, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

Toelichting stelling: Je mag best eens iets doen dat verboden is als je zelf in geldnood zit.

- De Zorgzame Senioren vertonen geen significante verschillen met andere profielen bij deze stelling.
- De Eigengereide Digitalen en Stadse Nomaden scoren significant hoger dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders hebben de laagste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Honkvaste Buurtbewoners, de Eigengereide Digitalen, De Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.

Toelichting stelling: Je mag best eens iets doen dat verboden is, als je daarmee een ander kunt helpen.

- De Zorgzame Senioren hebben de laagste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Stadse Nomaden hebben de hoogste gemiddelde score op deze stelling en verschillen daarmee significant van de Zorgzame Senioren, de Geïnformeerde Gezinsdrukte, de Gevestigde Beïnvloeders ende Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Gevestigde Beïnvloeders scoren gemiddeld lager dan de Eigengereide Digitalen, de Stadse Nomaden en de Kritische Vernieuwers.
- De Kritische Vernieuwers scoren – naast de Zorgzame Senioren en de Gevestigde Beïnvloeders – ook significant hoger dan de Zelfbewuste Aanpakkers.

Variabele 4: Handelingsintenties

Tabel 12a. Crosstabulation: Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met wietteelt.
Wat zou u doen?

Betrokkenheidsprofielen		Ik meld het bij de politie	Ik meld het bij de gemeente	Ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem	Ik doe niets, omdat:	Ik spreek diegene er zelf op aan	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	230	47	164	119	34	594
	% within Betrokkenheidsprofiel	38,7%	7,9%	27,6%	20,0%	5,7%	100,0%
Eigengereide Digitalen	Count	98	10	56	56	6	226
	% within Betrokkenheidsprofiel	43,4%	4,4%	24,8%	24,8%	2,7%	100,0%
Zorgzame Senioren	Count	51	14	23	18	3	109
	% within Betrokkenheidsprofiel	46,8%	12,8%	21,1%	16,5%	2,8%	100,0%
Geïnformeerde gezinsdrukke	Count	339	45	258	123	37	802
	% within Betrokkenheidsprofiel	42,3%	5,6%	32,2%	15,3%	4,6%	100,0%
Stadse Nomaden	Count	166	19	100	89	17	391
	% within Betrokkenheidsprofiel	42,5%	4,9%	25,6%	22,8%	4,3%	100,0%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	544	76	301	168	38	1127
	% within Betrokkenheidsprofiel	48,3%	6,7%	26,7%	14,9%	3,4%	100,0%
Kritische Vernieuwers	Count	128	18	53	71	12	282
	% within Betrokkenheidsprofiel	45,4%	6,4%	18,8%	25,2%	4,3%	100,0%
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	252	55	192	123	44	666
	% within Betrokkenheidsprofiel	37,8%	8,3%	28,8%	18,5%	6,6%	100,0%
Total	Count	1808	284	1147	767	191	4197
	% within Betrokkenheidsprofiel	43,1%	6,8%	27,3%	18,3%	4,6%	100,0%

Tabel 13a. Crosstabulation: Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met de productie van harddrugs. Wat zou u doen?

Betrokkenheidsprofielen		Ik meld het bij de politie	Ik meld het bij de gemeente	Ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem	Ik doe niets, omdat:	Ik spreek diegene er zelf op aan	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	326	14	194	49	11	594
	% within Betrokkenheidsprofiel	54,9%	2,4%	32,7%	8,2%	1,9%	100,0%
Eigengereide Digitalen	Count	126	3	79	16	2	226
	% within Betrokkenheidsprofiel	55,8%	1,3%	35,0%	7,1%	0,9%	100,0%
Zorgzame Senioren	Count	70	1	32	5	1	109
	% within Betrokkenheidsprofiel	64,2%	0,9%	29,4%	4,6%	0,9%	100,0%
Geïnformeerde gezinsdrukte	Count	457	12	286	39	8	802
	% within Betrokkenheidsprofiel	57,0%	1,5%	35,7%	4,9%	1,0%	100,0%
Stadse Nomaden	Count	208	9	131	36	7	391
	% within Betrokkenheidsprofiel	53,2%	2,3%	33,5%	9,2%	1,8%	100,0%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	696	25	345	55	6	1127
	% within Betrokkenheidsprofiel	61,8%	2,2%	30,6%	4,9%	0,5%	100,0%
Kritische Vernieuwers	Count	171	5	78	26	2	282
	% within Betrokkenheidsprofiel	60,6%	1,8%	27,7%	9,2%	0,7%	100,0%
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	369	19	231	35	12	666
	% within Betrokkenheidsprofiel	55,4%	2,9%	34,7%	5,3%	1,8%	100,0%
Total	Count	2423	88	1376	261	49	4197
	% within Betrokkenheidsprofiel	57,7%	2,1%	32,8%	6,2%	1,2%	100,0%

Tabel 14a. Crosstabulation: Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met illegale prostitutie. Wat zou u doen?

Betrokkenheidsprofielen		Ik meld het bij de politie	Ik meld het bij de gemeente	Ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem	Ik doe niets, omdat:	Ik spreek diegene er zelf op aan	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	257	50	164	109	14	594
	% within Betrokkenheidsprofiel	43,3%	8,4%	27,6%	18,4%	2,4%	100,0%
Eigengereide Digitalen	Count	88	17	68	50	3	226
	% within Betrokkenheidsprofiel	38,9%	7,5%	30,1%	22,1%	1,3%	100,0%
Zorgzame Senioren	Count	55	7	23	23	1	109
	% within Betrokkenheidsprofiel	50,5%	6,4%	21,1%	21,1%	0,9%	100,0%
Geïnformeerde gezinsdrukte	Count	392	46	238	108	18	802
	% within Betrokkenheidsprofiel	48,9%	5,7%	29,7%	13,5%	2,2%	100,0%
Stadse Nomaden	Count	197	19	94	73	8	391
	% within Betrokkenheidsprofiel	50,4%	4,9%	24,0%	18,7%	2,0%	100,0%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	548	99	281	173	26	1127
	% within Betrokkenheidsprofiel	48,6%	8,8%	24,9%	15,4%	2,3%	100,0%
Kritische Vernieuwers	Count	148	11	64	55	4	282
	% within Betrokkenheidsprofiel	52,5%	3,9%	22,7%	19,5%	1,4%	100,0%
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	287	52	201	102	24	666
	% within Betrokkenheidsprofiel	43,1%	7,8%	30,2%	15,3%	3,6%	100,0%
Total	Count	1972	301	1133	693	98	4197
	% within Betrokkenheidsprofiel	47,0%	7,2%	27,0%	16,5%	2,3%	100,0%

Tabel 15a. Crosstabulation: Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met drugshandel. Wat zou u doen?

Betrokkenheidsprofielen		Ik meld het bij de politie	Ik meld het bij de gemeente	Ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem	Ik doe niets, omdat:	Ik spreek diegene er zelf op aan	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	303	14	191	70	16	594
	% within Betrokkenheidsprofiel	51,0%	2,4%	32,2%	11,8%	2,7%	100,0%
Eigengereide Digitalen	Count	111	3	72	35	5	226
	% within Betrokkenheidsprofiel	49,1%	1,3%	31,9%	15,5%	2,2%	100,0%
Zorgzame Senioren	Count	64	3	29	12	1	109
	% within Betrokkenheidsprofiel	58,7%	2,8%	26,6%	11,0%	0,9%	100,0%
Geïnformeerde gezinsdrukte	Count	411	13	306	60	12	802
	% within Betrokkenheidsprofiel	51,2%	1,6%	38,2%	7,5%	1,5%	100,0%
Stadse Nomaden	Count	199	7	104	67	14	391
	% within Betrokkenheidsprofiel	50,9%	1,8%	26,6%	17,1%	3,6%	100,0%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	656	26	346	83	16	1127
	% within Betrokkenheidsprofiel	58,2%	2,3%	30,7%	7,4%	1,4%	100,0%
Kritische Vernieuwers	Count	153	7	73	49	0	282
	% within Betrokkenheidsprofiel	54,3%	2,5%	25,9%	17,4%	0,0%	100,0%
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	339	20	234	57	16	666
	% within Betrokkenheidsprofiel	50,9%	3,0%	35,1%	8,6%	2,4%	100,0%
Total	Count	2236	93	1355	433	80	4197
	% within Betrokkenheidsprofiel	53,3%	2,2%	32,3%	10,3%	1,9%	100,0%

Tabel 16a. Crosstabulation: Stel: u komt erachter dat iemand in uw buurt zich bezighoudt met witwassen. Wat zou u doen?

Betrokkenheidsprofielen		Ik meld het bij de politie	Ik meld het bij de gemeente	Ik meld het bij Meld Misdaad Anoniem	Ik doe niets, omdat:	Ik spreek diegene er zelf op aan	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	246	10	210	112	16	594
	% within Betrokkenheidsprofiel	41,4%	1,7%	35,4%	18,9%	2,7%	100,0%
Eigengereide Digitalen	Count	85	5	78	56	2	226
	% within Betrokkenheidsprofiel	37,6%	2,2%	34,5%	24,8%	0,9%	100,0%
Zorgzame Senioren	Count	46	1	31	30	1	109
	% within Betrokkenheidsprofiel	42,2%	0,9%	28,4%	27,5%	0,9%	100,0%
Geïnformeerde gezinsdrukte	Count	313	24	306	152	7	802
	% within Betrokkenheidsprofiel	39,0%	3,0%	38,2%	19,0%	0,9%	100,0%
Stadse Nomaden	Count	167	9	119	88	8	391
	% within Betrokkenheidsprofiel	42,7%	2,3%	30,4%	22,5%	2,0%	100,0%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	504	24	378	202	19	1127
	% within Betrokkenheidsprofiel	44,7%	2,1%	33,5%	17,9%	1,7%	100,0%
Kritische Vernieuwers	Count	125	10	78	68	1	282
	% within Betrokkenheidsprofiel	44,3%	3,5%	27,7%	24,1%	0,4%	100,0%
Zelfbewuste Aanpakkers	Count	254	22	246	130	14	666
	% within Betrokkenheidsprofiel	38,1%	3,3%	36,9%	19,5%	2,1%	100,0%
Total	Count	1740	105	1446	838	68	4197
	% within Betrokkenheidsprofiel	41,5%	2,5%	34,5%	20,0%	1,6%	100,0%

Voor alle situaties en alle profielen geldt dat het hoogste percentage respondenten melding zou maken bij de politie, gevolgd door een melding bij Meld Misdaad Anoniem en de intentie om niets te doen. De verhoudingen tussen de percentages vertonen wel wat verschillen per situatie. Bij de productie van harddrugs en drugshandel rapporten iets meer respondenten te kiezen voor een

anonieme melding dan wanneer er sprake is van wietteelt; bij illegale prostitutie en drugshandel rapporteren meer respondenten dat zij niets zouden doen dan in de drugs-gerelateerde situaties.

Variabele 5: Eigen effectiviteit

Tabel 17a. Crosstabulation: Ik denk dat mensen zelf ook iets kunnen doen om de veiligheid in hun eigen buurt te verbeteren.

Betrokkenheidsprofielen		Hele maal mee oneens	2	3	3	5	6	Hele maal mee eens	Total
Honkvaste Buurtbewoners	Count	6	17	33	55	185	180	81	557
	% within Betrokkenheidsprofiel	1,1%	3,1%	5,9%	9,9%	33,2%	32,3%	14,5%	100,0%
	% of Total	0,2%	0,4%	0,8%	1,4%	4,7%	4,5%	2,0%	14,0%
Eigengereide Digitalen	Count	4	5	9	31	73	62	25	209
	% within Betrokkenheidsprofiel	1,9%	2,4%	4,3%	14,8%	34,9%	29,7%	12,0%	100,0%
	% of Total	0,1%	0,1%	0,2%	0,8%	1,8%	1,6%	0,6%	5,3%
Zorgzame Senioren	Count	2	10	3	9	33	27	15	99
	% within Betrokkenheidsprofiel	2,0%	10,1%	3,0%	9,1%	33,3%	27,3%	15,2%	100,0%
	% of Total	0,1%	0,3%	0,1%	0,2%	0,8%	0,7%	0,4%	2,5%
Geïnformeerde gezinsdrukke	Count	9	15	33	90	270	254	105	776
	% within Betrokkenheidsprofiel	1,2%	1,9%	4,3%	11,6%	34,8%	32,7%	13,5%	100,0%
	% of Total	0,2%	0,4%	0,8%	2,3%	6,8%	6,4%	2,6%	19,5%
Stadse Nomaden	Count	6	9	24	44	150	102	35	370
	% within Betrokkenheidsprofiel	1,6%	2,4%	6,5%	11,9%	40,5%	27,6%	9,5%	100,0%
	% of Total	0,2%	0,2%	0,6%	1,1%	3,8%	2,6%	0,9%	9,3%
Gevestigde Beïnvloeders	Count	6	21	36	114	360	378	159	1074
	% within Betrokkenheidsprofiel	0,6%	2,0%	3,4%	10,6%	33,5%	35,2%	14,8%	100,0%
	% of Total	0,2%	0,5%	0,9%	2,9%	9,0%	9,5%	4,0%	27,0%
Kritische Vernieuwers	Count	3	11	9	23	105	74	33	258
	% within Betrokkenheidsprofiel	1,2%	4,3%	3,5%	8,9%	40,7%	28,7%	12,8%	100,0%
	% of Total	0,1%	0,3%	0,2%	0,6%	2,6%	1,9%	0,8%	6,5%

Zelfbewuste Aanpakkers	Count	5	8	25	58	198	239	102	635
	% within Betrokkenheidsprofiel	0,8%	1,3%	3,9%	9,1%	31,2%	37,6%	16,1%	100,0%
	% of Total	0,1%	0,2%	0,6%	1,5%	5,0%	6,0%	2,6%	16,0%
Total	Count	41	96	172	424	1374	1316	555	3978
	% within Betrokkenheidsprofiel	1,0%	2,4%	4,3%	10,7%	34,5%	33,1%	14,0%	100,0%
	% of Total	1,0%	2,4%	4,3%	10,7%	34,5%	33,1%	14,0%	100,0%

Tabel 17b. “Ik denk dat mensen zelf iets kunnen doen om de veiligheid in hun eigen buurt te verbeteren.” (Q21)

	N	Mean	Std. Deviation
Honkvaste Buurtbewoners	557	5,26	1,274
Eigengereide Digitalen	209	5,15	1,265
Zorgzame Senioren	99	5,04	1,531
Geïnformeerde gezinsdrukke	776	5,29	1,196
Stadse Nomaden	370	5,08	1,228
Gevestigde Beïnvloeders	1074	5,39	1,138
Kritische Vernieuwers	258	5,21	1,249
Zelfbewuste Aanpakkers	635	5,46	1,140
Total	3978	5,30	1,208

- De Honkvaste Buurtbewoners, Zorgzame Senioren, Geïnformeerde Gezinsdrukke en Kritische Vernieuwers vertonen geen significante verschillen met andere profielen bij deze stelling.
- De Stadse Nomaden zijn het significant minder vaak eens met de stelling dan de Gevestigde Beïnvloeders en de Zelfbewuste Aanpakkers.
- De Eigengereide Digitalen zijn het significant minder vaak eens met de stelling dan de Zelfbewuste Aanpakkers.

Bijlage 4: Analyse van de 8 Citisens profielen m.b.t. meldingsbereidheid en aanbevolen interventies op basis van open vragen uit de online survey

Kritische vernieuwers	
Beschrijving profiel	Er is een politieke en maatschappelijke betrokkenheid en activiteit te zien. Ze zijn kritisch en tolerant en hebben een hoge mate van vertrouwen in de overheid. Deze groep kan men het beste informatie verspreiden en contact leggen via nieuwsplatformen en twitter. Daar zij doorgaans weinig aandacht hebben voor regionaal nieuws zullen zij nieuwskanalen die regionaal berichten niet zelf snel opzoeken. Daarom zal het berichten van informatie aangaande burgerparticipatieprogramma's het meeste effectief geplaatst worden op twitter. Ze staan ook open voor online berichten die uitnodigen voor online consultaties.
Enquêtes	- Wietteelt: geen morele bezwaren behalve als grootschalig. - Harddrugs: vooral bang voor represailles. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen bezwaar. - Buurtbewoner dealt drugs: hangt af van type drugs, geen last niet melden, angst. - Witwassen: zou het niet herkennen, dus ook niet melden, niet mijn probleem. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit: waarom: ja het is belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit, waarom: ja, het is belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit. - Wanneer melden: Als ik het ernstig genoeg vind en zeker weet. - Waarom melden mensen niet denkt u: angst + niet op te lossen. - Hoe komt u het volgens u dat mensen niets kunnen doen aan verbeteren veiligheid eigen buurt: Angst, niet op te lossen. - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Alert zijn, melden, buurtapp, elkaar aanspreken, beveiliging eigen huis, schoonhouden buurt.
Onderliggende mechanismen	'Leven en laten leven' - 'Overheid moet het maar oplossen en daar vertrouw ik op' - 'Het is niet mijn verantwoordelijkheid' Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande). Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen.
Aanbevelingen voor interventies	- Persoonlijk belang Duidelijk maken dat bij niet melden er wel degelijk overlast kan komen voor hen persoonlijk: Duidelijke casusbeschrijvingen door buurtbewoners waar het uit de hand is gelopen (zelfde type buurt, zelfde type mens). De overheid heeft hen nodig en kan het niet alleen. - Zinvolheid van melden Situatie werd opgelost en voorkomen door melding: Ook weer echte casussen en met deze burgers in gesprek. - Eigen veiligheid Zeer duidelijk maken, weer met casussen en echte mensen (zie vorige) dat melden geheel veilig is en nooit traceerbaar is naar hen. - Realistisch Deze mensen zullen alleen melden bij echte problemen, bewijs van nut en garantie eigen veiligheid. Ze melden niet uit morele overwegingen. - Angst voor grote problemen in de buurt moet groter worden dan angst voor represailles.

Gevestigde Beïnvloeders	
Beschrijving profiel	Zijn actief in hun buurt en gemeente. Ze geloven sterk in hun eigen invloed en zijn actief in het verenigingsleven en vrijwilligerswerk. Ze vinden hun weg naar informatie via de Volkskrant, het Financieel Dagblad, het NOS Journaal en nieuws apps. Ze zijn het best benaderbaar via een fysieke bewonersbrief of de mail.
Enquêtes	- Wietteelt: geen morele bezwaren behalve als grootschalig+ angst voor represailles. - Harddrugs: vooral bang voor represailles + weinig geloof in overheid. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen morele bezwaren. - Buurtbewoner dealt drugs: hangt af van type drugs, angst. - Witwassen: onbekendheid hiermee dus ook niet melden, niet mijn probleem. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit, waarom: Belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit. - Wanneer melden: Als ik het ernstig genoeg vind en zeker weet. - Waarom melden mensen niet denkt u: angst + niet op te lossen. - Hoe komt u het volgens u dat mensen niets kunnen doen aan verbeteren veiligheid eigen buurt: Angst, gebeurt niets mee. - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Alert zijn, melden, buurtapp en buurtpreventie, elkaar op dingen aanspreken, beveiliging eigen huis.
Onderliggende mechanismen	'Overheid moet het maar oplossen en daar vertrouw ik op' - 'Het is niet mijn verantwoordelijkheid'. Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande). Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen.
Aanbevelingen voor interventies	- Persoonlijk belang Duidelijk maken dat bij niet melden er wel degelijk overlast kan komen voor hen persoonlijk: Duidelijke casusbeschrijvingen door buurtbewoners waar het uit de hand is gelopen (zelfde type buurt, zelfde type mens). De overheid heeft hen nodig en kan het niet alleen. - Zinvolheid van melden Situatie werd opgelost en voorkomen door melding: Ook weer echte casussen en met deze burgers in gesprek. - Eigen veiligheid Zeer duidelijk maken, weer met casussen en echte mensen (zie vorige) dat melden geheel veilig is en nooit traceerbaar is naar hen. - Realistisch Deze mensen zullen alleen melden bij echte problemen, bewijs van nut en garantie eigen veiligheid. Ze melden niet uit morele overwegingen. - Angst voor grote problemen in de buurt moet groter worden dan angst voor represailles.

Zelfbewuste Aanpakkers	
Beschrijving profiel	Houden van aanpakken, zijn actief en initiatiefrijk bij lokale thema's zoals wonen en milieu. Ze geloven in hun eigen invloed. Deze groep blijft op de hoogte van het nieuws via de lokale media en ook steeds meer door middel van nieuwsapps. De 'traditionele' bewonersavond is de meest geschikte aanpak om deze groep te betrekken bij gemeentelijke besluiten waarbij van belang is dat er op zulke avonden ook snel knopen worden doorgehakt.

Enquêtes	- Wietteelt: geen morele bezwaren. - Harddrugs: angst voor represailles. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen morele bezwaren. - Buurtbewoner dealt drugs: angst, hangt al van type drugs. - Witwassen: onbekend hiermee dus ook niet melden, niet mijn zaak. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit, waarom: Het is belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit. - Wanneer melden: Als ik het ernstig genoeg vind. - Waarom melden mensen niet denkt u: angst, er gebeurt niets mee. - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Alert zijn, melden, buurtapp en buurtpreventie, beter contact met elkaar, elkaar aanspreken, beveiliging eigen huis, schoonhouden buurt.
Onderliggende mechanismen	'Overheid moet het maar oplossen en daar vertrouw ik op' - 'Het is niet mijn verantwoordelijkheid'. Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande). Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen.
Aanbevelingen voor interventies	- Persoonlijk belang Duidelijk maken dat bij niet melden er wel degelijk overlast kan komen voor hen persoonlijk: Duidelijke casusbeschrijvingen door buurtbewoners waar het uit de hand is gelopen (zelfde type buurt, zelfde type mens). De overheid heeft hen nodig en kan het niet alleen. - Zinvolheid van melden Situatie werd opgelost en voorkomen door melding: Ook weer echte casussen en met deze burgers in gesprek. - Eigen veiligheid Zeer duidelijk maken, weer met casussen en echte mensen (zie vorige) dat melden geheel veilig is en nooit traceerbaar is naar hen. - Realistisch Deze mensen zullen alleen melden bij echte problemen, bewijs van nut en garantie eigen veiligheid. Ze melden niet uit morele overwegingen. - Angst voor grote problemen in de buurt moet groter worden dan angst voor represailles.

Eigengereide Digitalen	
Beschrijving profiel	Houden zich bezig met alledaagse zaken zoals sport, vrije tijd en mode. Het vertrouwen in de overheid is bij deze groep is laag, wel tonen ze zich actief betrokken bij eigen school of werk. Deze groep gebruikt nauwelijks nog traditionele media omdat ze zijn opgegroeid in de digitale wereld. Ze zien facebook als nieuwsbron en ze zijn vooral benaderbaar via het eigen netwerk. Ook volgen ze online een aantal influencers. Via facebook, als er toegang is via mensen uit hun eigen netwerk en/of via influencers kan deze groep het best bereikt worden.
Enquêtes	- Wietteelt: angst, geen morele bezwaren - Harddrugs: vooral bang voor represailles. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen bezwaar. - Buurtbewoner dealt drugs: angst, melden is zinloos. - Witwassen: zou het niet herkennen, dus ook niet melden. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit, waarom: Belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit, om de buurt veilig te houden. - Wanneer melden: Als ik het ernstig genoeg vind. - Waarom melden mensen niet denkt u: angst gebeurt niets mee + niet op te lossen. - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Sociale betrokkenheid, melden, op elkaar letten.

Onderliggende mechanismen	'Overheid is niet betrouwbaar' - 'Het is niet mijn verantwoordelijkheid'. Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande). Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen.
Aanbevelingen voor interventies	Nog moeilijker beïnvloedbaar qua interventies wegens laag vertrouwen in de overheid. Beste aanpak zoals bovenstaande waarbij zinvolheid en eigen veiligheid nog sterker benadrukt dienen te worden.

Geïnformeerde Gezinsdrukte	
Beschrijving profiel	Houden zich bezig met alledaagse zaken zoals sport, vrije tijd en mode. Het vertrouwen in de overheid is bij deze groep is laag, wel tonen ze zich actief betrokken bij eigen school of werk. Deze groep gebruikt nauwelijks nog traditionele media omdat ze zijn opgegroeid in de digitale wereld. Ze zien facebook als nieuwsbron en ze zijn vooral benaderbaar via het eigen netwerk. Ook volgen ze online een aantal influencers. Via facebook, als er toegang is via mensen uit hun eigen netwerk en/of via influencers kan deze groep het best bereikt worden.
Enquêtes	- Wietteelt: geen morele bezwaren behalve als grootschalig, angst. - Harddrugs: angst voor represailles. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen bezwaren. - Buurtbewoner dealt drugs: hangt al van type drugs, geen last niet melden, angst - Witwassen: onbekendheid hiermee dus ook niet melden, niet mijn probleem. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit, waarom: Belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit, voor de veiligheid van de buurt. - Wanneer melden: Als ik het ernstig genoeg vind en zeker weet. - Waarom melden mensen niet denk u: angst + er gebeurt niets mee. - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Alert zijn, melden, buurtapp, sociale cohesie, elkaar aanspreken, beveiliging eigen huis, schoonhouden buurt.
Onderliggende mechanismen	'Je kunt niet rekenen op de overheid' - 'Het is niet mijn verantwoordelijkheid'. Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande). Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen
Aanbevelingen voor interventies	Nog moeilijker beïnvloedbaar qua interventies wegens laag vertrouwen in de overheid. Beste aanpak zoals bovenstaande waarbij zinvolheid en eigen veiligheid nog sterker benadrukt dienen te worden.

Honkvaste Buurtbewoner	
Beschrijving profiel	Zijn betrokken op de eigen leefomgeving en het eigen netwerk, maar heeft daarentegen weinig vertrouwen in de overheid waardoor de motivatie tot participatie laag is. Deze groep is qua media voornamelijk gericht op regionaal nieuws via de lokale omroep, huis-aan-huis blad en de regionale krant. Dit zijn de aangewezen kanalen om deze groep te bereiken waar het gaat om burgerparticipatie.

Enquêtes	- Wietteelt: geen morele bezwaren, angst. - Harddrugs: bang voor represailles. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen moreel bezwaar. - Buurtbewoner dealt drugs: heeft geen zin want er gebeurt niets met melding. - Witwassen: zou het niet herkennen, dus ook niet melden, niet mijn probleem. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit, waarom: Belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit, veilige buurt. - Wanneer melden: Als ik het ernstig genoeg vind en zeker weet. - Waarom melden mensen niet denkt u: angst + er gebeurt niets mee. - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Alert zijn, melden, buurtapp, beter contact met elkaar, elkaar aanspreken.
Onderliggende mechanismen	'De overheid doet toch niets' - 'Het is niet mijn verantwoordelijkheid'. Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande). Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen.
Aanbevelingen voor interventies	Nog moeilijker beïnvloedbaar qua interventies wegens laag vertrouwen in de overheid. Beste aanpak zoals bovenstaande waarbij zinvolheid en eigen veiligheid nog sterker benadrukt dienen te worden.

Zorgzame Senioren	
Beschrijving profiel	Voelen zich betrokken bij hun directe netwerk en vinden dat mensen tegenwoordig minder solidair zijn met elkaar. Ook is er een gebrek aan vertrouwen in de overheid en zijn ze pessimistisch over hun eigen invloed. Zorgzame Senioren zijn lezers van het huis-aan-huis blad, de regionale krant en kijken het NOS-journaal en de regionale nieuwsuitzendingen. Om deze groep te motiveren tot burgerparticipatie zijn oproepen in het huis-aan-huis blad of de regionale krant het meest geschikt.
Enquêtes	- Wietteelt: geen morele bezwaren behalve bij overlast. - Harddrugs: te weinig respondenten. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen moreel bezwaar. - Buurtbewoner dealt drugs: te weinig respondenten. - Witwassen: zou het niet herkennen, dus ook niet melden, niet mijn probleem. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit: ja, het is belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit, veilige buurt. - Wanneer melden: Te weinig respondenten. - Waarom melden mensen niet denkt u: weinig respondenten, angst + er gebeurt niets mee. - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Sociale betrokkenheid, op elkaar letten, zorg nette buurt, veilig huis (alarm etc.).
Onderliggende mechanismen	'Op de overheid kun je niet altijd rekenen' - 'Ik heb toch geen invloed'. Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande). Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen.

Aanbevelingen voor interventies	- Persoonlijk belang Duidelijk maken dat bij niet melden er wel degelijk overlast kan komen voor hen persoonlijk: Duidelijke casusbeschrijvingen door buurtbewoners waar het uit de hand is gelopen (zelfde type buurt, zelfde type mens). De overheid heeft hen nodig en kan het niet alleen. - Zinvolheid van melden Situatie werd opgelost en voorkomen door melding: Ook weer echte casussen en met deze burgers in gesprek. - Eigen veiligheid Zeer duidelijk maken, weer met casussen en echte mensen (zie vorige) dat melden geheel veilig is en nooit traceerbaar is naar hen. - Realistisch Deze mensen zullen alleen melden bij echte problemen, bewijs van nut en garantie eigen veiligheid. Ze melden niet uit morele overwegingen. - Angst voor grote problemen in de buurt moet groter worden dan angst voor represailles.

Stadse Nomaden	
Beschrijving profiel	Zijn geïnteresseerd, actief en betrokken op thema's op nationaal niveau i.p.v. lokaal niveau. Binnen hun maatschappelijk engagement zijn ze vaker, korte tijd gericht op thema's die hun interesse hebben. Ze zijn veel online te vinden en hebben ook weinig intrinsieke interesse om regionaal nieuws te volgen. Als ze uitgenodigd worden door bekenden om mee te doen met initiatieven zijn ze daar vooral voor in als ze er zelf baat bij hebben. Daarnaast zijn ze ook gericht op evenementen en ook daar zou deze groep burgers bereikt kunnen worden.
Enquêtes	- Wietteelt: beleid klopt niet, angst, geen bezwaren. - Harddrugs: bang voor represailles. - Illegale prostitutie: als vrijwillig geen morele bezwaren. - Buurtbewoner dealt drugs: lig aan type drugs, gebeurt niets met melding. - Witwassen: zou het niet herkennen, dus ook niet melden, niet mijn probleem. - Bij de stelling: ik meld bij elke vorm van criminaliteit: ja, het is belangrijk om te melden bij elke vorm van criminaliteit, veilige buurt. - Wanneer melden: Als ik het ernstig genoeg vind en zeker weet. - Waarom melden mensen niet denkt u: er gebeurt niets mee + niet op te lossen - Hoe de veiligheid in de buurt te verbeteren? Sociale betrokkenheid, melden, buurtapp, op elkaar letten, nette buurt.
Onderliggende mechanismen	'Leven en laten leven' - 'Overheid moet het maar oplossen en daar vertrouw ik op' - 'Het is niet mijn verantwoordelijkheid'. Graag een positief beeld van zichzelf neerzetten dat ze melden belangrijk vinden (niet in overeenstemming met voorafgaande) Mechanismen: angst, geen verantwoordelijkheid voelen en nemen.
Aanbevelingen voor interventies	- Persoonlijk belang Duidelijk maken dat bij niet melden er wel degelijk overlast kan komen voor hen persoonlijk: Duidelijke casusbeschrijvingen door buurtbewoners waar het uit de hand is gelopen (zelfde type buurt, zelfde type mens). De overheid heeft hen nodig en kan het niet alleen. - Zinvolheid van melden Situatie werd opgelost en voorkomen door melding: Ook weer echte casussen en met deze burgers in gesprek. - Eigen veiligheid Zeer duidelijk maken, weer met casussen en echte mensen (zie vorige) dat melden geheel veilig is en nooit traceerbaar is naar hen. - Realistisch Deze mensen zullen alleen melden bij echte problemen, bewijs van nut en garantie eigen veiligheid. Ze melden niet uit morele overwegingen. - Angst voor grote problemen in de buurt moet groter worden dan angst voor represailles.

Bijlage 5: redenen om niet te melden op basis van analyse open vragen uit online survey

Melden wordt overwogen als men er zelf last van heeft (grootschalig). Het merendeel meldt **niet**. De redenen liggen in:

1. Wietteelt

Eigengereide Digitalen:

- Hebben geen morele bezwaren behalve als het gaat om grootschalige teelt.
- Angst om eigen veiligheid/represailles.
- Irritatie over gedoogbeleid.

Stadse Nomaden:

- Hebben geen morele bezwaren behalve als het gaat om grootschalige teelt.
- Bereidheid om te melden lijkt iets hoger in vergelijking met andere groepen.
- Weten niet altijd waar en hoe te melden.
- Angst voor vergelding.

Zorgzame Senioren:

- Hebben geen morele bezwaren, behalve als het gaat om grootschalige teelt.

Honkvaste Buurtbewoners:

- Hebben geen morele bezwaren behalve als het gaat om grootschalige teelt.
- Hebben weinig vertrouwen in politie.
- Angst voor vergelding.
- Wil niet klikken/geen verrader zijn.

Gevestigde Beïnvloeders:

- Hebben geen morele bezwaren behalve als het gaat om grootschalige teelt.
- Hebben angst voor represailles.
- Hebben moeite met het gedoogbeleid.

Zelfbewuste Aanpakkers:

- Hebben geen morele bezwaren.
- Hebben er persoonlijk geen last van.
- “Niet mijn verantwoordelijkheid.”

Kritische Vernieuwers:

- Hebben geen morele bezwaren, behalve als het gaat om grootschalige teelt.

Geïnformeerde Gezinsdrukte:

- Hebben geen morele bezwaren.
- Hebben angst.

2. Harddrugs

Eigengereide Digitalen:

- Angst voor represailles.

Stadse Nomaden:

- Angst voor represailles.

Zorgzame Senioren (n te klein)

Honkvaste Buurtbewoners:

- Angst voor represailles;

Gevestigde Beïnvloeders:

- Angst voor represailles
- Weinig geloof in de aanpak van de overheid.

Zelfbewuste Aanpakkers:

- Angst voor represailles.

Kritische Vernieuwers:

- Angst voor represailles.

Geïnformeerde Gezinsdrukte

- Angst voor represailles

3. Prostitutie

Voor alle groepen geldt:

- Als het op vrijwillige basis is, dan zijn er geen morele bezwaren tegen prostitutie.

4. Drugshandel

Eigengereide Digitalen:

- Angst.
- Het heeft weinig zin om te melden.

Stadse Nomaden:

- Het ligt aan het type drugs.
- Heeft weinig zin om te melden, omdat er toch niets mee gebeurt.

Zorgzame Senioren (n te klein)**Honkvaste Buurtbewoners:**

- Heeft weinig zin om te melden, omdat er toch niets mee gebeurt.

Gevestigde Beïnvloeders:

- Angst.
- Het ligt aan het type drugs.
- Heeft weinig zin om te melden, omdat er toch niets mee gebeurt.

Zelfbewuste Aanpakkers:

- Angst.
- Hangt af van type drug.

Kritische Vernieuwers:

- Hangt af van type drug.
- Meldt niet als ik er geen last van heb.
- Angst.

Geïnformeerde Gezinsdrukte:

- Angst.
- Geen probleem mee.
- Heeft geen zin gebeurt niets met melding.

5. Witwassen

Eigengereide Digitalen:

- Onbekendheid; dus kan het niet melden.

Stadse Nomaden:

- Onbekendheid dus kan het niet melden.
- Niet mijn probleem.

Zorgzame Senioren:

- Onbekendheid dus kan het niet melden.
- Niet mijn probleem.

Honkvaste Buurtbewoners:

- Onbekendheid dus kan het niet melden.
- Niet mijn probleem.

Gevestigde Beïnvloeders:

- Onbekendheid dus kan het niet melden
- Niet mijn probleem

Zelfbewuste Aanpakkers:

- Onbekendheid dus kan het niet melden.
- Niet mijn zaak.

Kritische Vernieuwers:

- Onbekendheid dus kan het niet melden.
- Niet mijn probleem.

Geïnformeerde Gezinsdrukte:

- Onbekendheid dus kan het niet melden.
- Niet mijn probleem.

6. Melden omdat:

Alle profielen geven aan dat het belangrijk is om te melden bij elke vorm van criminaliteit.

7. Melden als...:

Eigengereide Digitalen:

- Als ik het ernstig genoeg vind.

Stadse Nomaden:

- Als ik het ernstig genoeg vind.
- Als ik het zeker weet.

Zorgzame Senioren:

- Als ik het ernstig genoeg vind.
- Als ik het zeker weet.

Honkvaste Buurtbewoners:

- Als ik het ernstig genoeg vind.
- Als ik het zeker weet.

Gevestigde beïnvloeders:

- Als ik het ernstig genoeg vind.
- Als ik het zeker weet.

Zelfbewuste aanpakkers:

- Als ik het ernstig genoeg vind.

Kritische vernieuwers:

- Als ik het ernstig genoeg vind
- Als ik het zeker weet

Geïnformeerde gezinsdrukte:

- Als ik het ernstig genoeg vind.
- Als ik het zeker weet.

8. Waarom doen mensen niets om veiligheid in de buurt te verbeteren?

Eigengereide Digitalen:

- Angst voor eigen veiligheid.
- Er gebeurt niets met de melding.
- Maatschappelijke ontwikkelingen.

Stadse Nomaden:

- Er gebeurt niets mee.
- Maatschappelijke ontwikkelingen.

Zorgzame Senioren:

- Angst.
- Er gebeurt niets mee.

Honkvaste Buurtbewoners:

- Angst voor eigen veiligheid.
- Er gebeurt niets met de melding.
- Maatschappelijke ontwikkelingen.

Gevestigde Beïnvloeders:

- Angst voor eigen veiligheid.
- Er gebeurt niets met de melding.
- Maatschappelijke ontwikkelingen.

Zelfbewuste Aanpakkers:

- Angst voor eigen veiligheid.
- Er gebeurt niets met de melding.
- Maatschappelijke ontwikkelingen.

Kritische Vernieuwers:

- Angst.
- Niet op te lossen.

Geïnformeerde Gezinsdrukte:

- Angst voor eigen veiligheid.
- Er gebeurt niets met de melding.
- Maatschappelijke ontwikkelingen.

9. Wat kunnen mensen doen om veiligheid in eigen buurt te verbeteren?

Eigengereide Digitalen:

- Sociale betrokkenheid vergroten.
- Melden.
- Op elkaar letten.

Stadse Nomaden:

- Sociale betrokkenheid vergroten.
- Melden.
- Op elkaar letten.
- Nette buurt (tegengaan verloedering).
-

Zorgzame Senioren:

- Sociale betrokkenheid vergroten.
- Melden.
- Op elkaar letten.
- Nette buurt (tegengaan verloedering).
- Veilig huis (beveiliging).

Honkvaste Buurtbewoners:

- Alert zijn.
- Melden.
- Beter contact met elkaar.
- Buurt app.
- Elkaar aanpreken op dingen.

Gevestigde Beïnvloeders:

- Alert zijn.
- Melden.
- Beter contact met elkaar.
- Buurt app.
- Elkaar aanpreken op dingen.
- Beveiliging eigen huis.

Zelfbewuste Aanpakkers:

- Alert zijn.
- Melden.
- Beter contact met elkaar.
- Buurt app.
- Elkaar aanpreken op dingen.
- Beveiliging eigen huis.
- Schoonhouden van de buurt.

Kritische Vernieuwers:

- Alert zijn.
- Melden.
- Beter contact met elkaar.
- Buurt app.
- Elkaar aanpreken op dingen.
- Beveiliging eigen huis.
- Schoonhouden buurt.

Geïnformeerde Gezinsdrukte:

- Alert zijn.
- Melden.

- Beter contact met elkaar.
- Buurt app.
- Elkaar aanpreken op dingen.
- Beveiliging eigen huis.
- Schoonhouden van de buurt.

Bijlage 6: leidraad panelgesprek

1. Welke ervaringen hebt u met (ondermijnende) criminaliteit in uw omgeving?

NB:

- zo veel mogelijk sturen op ondermijnende criminaliteit; alert zijn op blijven hangen in leefbaarheid
- check herkenning signalen
- check bewustzijn gevaren

2. Welke acties zou u zelf kunnen ondernemen om (ondermijnende) criminaliteit te voorkomen of te verminderen?

- En zou u dat ook willen? Waarom wel /niet?
- Wat heeft u daarvoor nodig?

NB:

- bij subvragen doorvragen op: kennis – houding – gedrag
- aandacht voor:
 - Angst
 - Autonomie
 - Eigeneffectiviteit
 - Sociale cohesie/ sociaal vertrouwen

3. Wat moeten instanties doen/ zijn zodat u daar zou willen melden of mee zou willen samenwerken om (ondermijnende) criminaliteit te voorkomen of te verminderen?

- Wat voor acties moeten instanties daarvoor ondernemen volgens u?

NB:

- doorvragen om tot concrete acties/ aspecten van acties te komen.
- aandacht voor:
 - Angst
 - Autonomie
 - Eigeneffectiviteit
 - Sociale cohesie/ sociaal vertrouwen

Centre of Expertise
Veiligheid & Veerkracht
Een initiatief van *avans*

Diana Marijnissen
Senior onderzoeker

NEEM CONTACT MET ONS OP

T: 088 525 66 57

E: secretariaatvencv@avans.nl